BBC

JAK ZAŁOŻYĆ I ODŚWIEŻYĆ **TRAWNIK WIOSNĄ?**

Kwiecień 4 (85)/2026

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

WODA W OGRODZIE

✓ ogrody deszczowe
✓ budowa zbiornika

DALIE

poznaj nowe odmiany

Najlepsze kuliste drzewa

Zioła w donicach

4 gotowe kompozycje

ROMANTYCZNE ORLIKI

Kwiecień 4/2026
cena 19,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

PROJEKTOWANIE
Zastosuj metody **Nicka**, by tworzyć kolorowe nasadzenia sukcesyjne

WIOSENNE PORZĄDKI
Frances wyjaśnia, jak przyciąć pnącza i uporządkować ogród

KWIATY CEBULOWE
Monty prezentuje łatwe w uprawie perły letniego ogrodu

W.LEGUTKO

Czas na dalie

KARPY DALII W WIELU ODMIANACH – WYBIERZ SWOJE ULUBIONE

Marika

Arlekin

Charm Butterfly

Fleurel

Sonata

Kaprys

Obserwuj nas!

/w.legutko

www.esklep.legutko.com.pl

eprasa.pl/7c0186ab79

Prenumerata

Gardeners' World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC *Gardeners' World Magazine*. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Zamów prenumeratę *Gardeners' World. Edycja Polska* w wersji drukowanej lub elektronicznej na

www.UlubionyKiosk.pl

Welcome

Marzec był rozgrzewką tego sezonu, ale kwiecień nie pozwala już na odpoczynek. Orlik, którego możemy podziwiać na okładce tego wydania, wygląda jakby był już mocno rozpędzony w wiosennym tańcu. Przy tym doskonale odzwierciedla ten okres, którego doświadczamy w przyrodzie. Ma wyraziste kolory i jedyną w swoim rodzaju świeżość. Trzeba jednak pamiętać, że kryje w sobie także zmienność – tak charakterystyczną dla kwietniowej pogody, która potrafi jeszcze płatać figle.

Zachęcam do uprawy romantycznie wyglądających orlików, o których w tym wydaniu więcej pisze Graham Rice (str. 24). Nie warto martwić się tym, że tak łatwo mieszają się między sobą i co sezon sprawiają niespodzianki – tę cechę można potraktować jako ich zaletę. Oryginalna budowa kwiatów, różnobarwne odmiany oraz efektowne liście dodają rabatom mnóstwo uroku. Amatorom mocniejszych, egzotycznych akcentów polecam artykuł Monty'ego, który zachwala ciepłolubne, niezimujące w gruncie gatunki roślin (str. 26). Natomiast tym, którzy szukają sposobów na stworzenie ogrodu dekoracyjnego od wiosny do jesieni, ale nie wiedzą jakim kluczem kierować się przy łączeniu roślin na rabatach, proponuję metody Nicka. W tym wydaniu podpowiada, jak tworzyć nasadzenia sukcesyjne (str. 48) i wykorzystywać krzewy jako podpory do kwitnących pnączy.

Wszystkie gatunki kwitnące potrzebują w ogrodzie odpowiedniego tła. Dlatego prezentujemy także najlepsze kuliste odmiany drzew i podpowiadamy, jak je wkomponować w ogród (str. 52). Komu marzy się tło w postaci zielonej łąki lub pasiastego dywanu, powinien zadziałać właśnie teraz (str. 94 i 98), zakładając trawnik lub poprawiając jego wygląd. Kwiecień to najlepszy moment na tego typu działania – czas, gdy ogród wchodzi w najbardziej dynamiczną część wiosennego tańca, sezon nabiera tempa, ale jego najbardziej wyrafinowane, gorące układy są jeszcze przed nami.

Małgorzata Wójcik
Redaktor naczelna
malgorzata.wojcik@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Frances Tophill
Ogrodniczka, specjalistka od roślin, prezenterka programu Gardeners' World i autorka książek. Frances promuje działania na rzecz ochrony środowiska i uczy jak pielęgnować rośliny.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 7c0186ab79

SPIS TREŚCI

Kwiecień 2026

LUBIMY

8 Gwiazdy kwietnia
18 Rabaty wokół schodów
20 Zakątki pachnące świeżością
24 Orliki

INSPIRACJE

26 Letni splendor
Monty zachwala letnie rośliny cebulowe
32 Kwiaty cięte
Pomysły na dekoracje do wnętrz
38 Ogród bez stresu
Wiosenne porządki
43 Nowe odmiany dalii
Najpiękniejsze okazy z Wisley
48 Mistrzowskie kompozycje
Sztuka łączenia roślin
52 Kuliste drzewa
Dostępne w polskich szkółkach
58 Podróże
Ogrody Maroka
61 Woda opadowa
Ogrody deszczowe
66 Zrób to sam
Zbiornik wodny
72 Ogród czytelnika
Oaza w kształcie litery „L"
86 Jadalne chwasty
Przepisy z pokrzywą
94 Zakładanie trawnika
Z siewu i z rolki
98 Pielęgnacja trawnika
Prace do wykonania wiosną

WŁASNE UPRAWY

78 Tam, gdzie rośnie szczęście
83 Mini warzywnik
88 Zioła w donicach

FELIETON

23 Cały Monty
71 Nasze korzenie
121 Opowieści Titchmarsha

26
Wykorzystaj potencjał roślin cebulowych. Monty prezentuje gatunki na najcieplejszą porę roku

94
Poznaj najlepsze sposoby zakładania nowego trawnika

88
Ożyw swój taras ziołami, które urozmaicą potrawy i wyglądają efektownie

eprasa.pl 7c0186ab79

TEMATY Z OKŁADKI

94, 98
61, 66
43
52
88
24
48, 38, 26

Zdjęcie: KHBlack/Adobestock

32 **Shilpa** prezentuje cztery wiosenne projekty do dekoracji domu

38 Weź sprawy w swoje ręce i uporządkuj ogród

52 Dowiedz się, jak wykorzystywać w ogrodzie kuliste odmiany drzew i poznaj odmiany dostępne w polskich szkółkach

61 Zachowaj w ogrodzie jak najwięcej wody opadowej, zakładając kolorowy ogród deszczowy

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, PAUL DEBOIS, GRZEGORZ FALKOWSKI, BOŻKA PIOTROWSKA

Plan działań

104 Wyściółkuj rabaty
105 Przesadź krzewy
106 Pobierz sadzonki pelargonii
107 Przytnij rozmaryn
108 Uporządkuj rośliny okrywowe
109 Zbuduj miejsce dla pszczół samotnic
110 Podziel kocimiętki
111 Zadbaj o powojniki
112 Przesadź ciepłolubne warzywa
113 Zwróć uwagę na opuchlaki
114 Przesadź chili
115 Zamontuj podpory dla fasoli
116 Rozmnóż skrzydłokwiaty

pytania i odpowiedzi

117 Eksperci radzą czytelnikom

eprasa.pl 7c0186ab79

Lista zakupów

◀ Wycieraczka
Wycieraczka to zaproszenie i pierwsze przywitanie gości. To element wystroju, który łączy to, co zewnętrzne, z tym, co wewnątrz. Wycieraczka od Aurora-Garden to zapowiedź życzliwego wnętrza i podkreślenie indywidualnego charakteru twojego domu.
www.aurora-garden.pl

▲ Obornik bydlęcy
Nawóz organiczny w wygodnej do stosowania formie, który dzięki procesom fermentacji i suszenia wolny jest od nasion chwastów oraz szkodliwych patogenów. Ze względu na łatwość w użyciu oraz możliwość zastosowania dla wszystkich roślin uprawnych, w tym szklarniowych i doniczkowych, wykorzystywany jest zarówno przez profesjonalnych hodowców, jak i w uprawach amatorskich.
www.nawozyogrodnicze.pl

▶ Ziemia do warzyw COMPO BIO
Najwyższej jakości, naturalne podłoże idealne do uprawy wszystkich warzyw takich jak: papryka, pomidory, ogórki, cukinia, dynia, sałata, zioła i wiele innych. Zawiera wyłącznie naturalne składniki (nie ma sztucznych dodatków), dzięki czemu doskonale sprawdza się w uprawach roślin jadalnych. Wysoka zawartość humusu zapewnia żyzność podłoża i zdrowy wzrost roślin.
www.compo.pl

◀ Bopon Orchid Booster
Innowacyjny stymulator wzrostu, który wywołuje wypuszczanie nowych pędów kwiatowych u storczyków – pierwsze efekty widoczne są już po kilkunastu dniach. Ma postać maści, którą rozprowadza się na węźle pędu kwiatowego. Preparat jest bardzo wydajny, wystarcza nawet na 90 aplikacji.
www.bros.pl

▲ Ozdoba ogrodowa Elf Elerrina
Wykonane ze stali Elfy mają swój charakter i osobowość, a umieszczając je wśród kwiatów, w doniczkowej kompozycji przed domem lub na rabacie przy tarasie, możesz zaskarbić sobie życzliwość magicznych istot.
www.aurora-garden.pl

eprasa.pl 7c0186ab79

▲ Dalia Marika
Dekoracyjna odmiana o efektownych, pełnych kwiatach w delikatnym połączeniu różu i bieli. Tworzy zwarte kępy, które od lata aż do pierwszych przymrozków obsypują się kwiatami. Doskonale sprawdza się na rabatach i w ogrodowych kompozycjach, wprowadzając lekkość i romantyczny charakter do letnich nasadzeń.
www.esklep.legutko.com.pl

▶ Trawa ROBO TRAWNIK
Trawa przeznaczona na trawniki koszone automatycznie przez roboty koszące – dostosowana do bardzo częstego, niskiego koszenia charakterystycznego dla pracy robotów. Zawiera gatunki traw, tolerujące intensywne oddziaływanie mechaniczne oraz stres związany z częstym przycinaniem – charakteryzuje się dobrą zdolnością regeneracji oraz intensywnym zadarnianiem powierzchni.
www.planta.pl

◀ Ogórek partenokarpiczny Monika
Odmiana wczesna i bardzo plenna. Partenokarpiczna. Owoce kształtne, równe, o długości ok. 12 cm. Bardzo słodkie i smaczne. Wysoka tolerancja na mączniaka rzekomego. Preferuje stanowisko słoneczne. Gleba żyzna, przepuszczalna. Polecany do uprawy tunelowej, jak i w polu. Doskonały do przyrządzania jako ogórek małosolny i do kwaszenia.
www.roltico.pl

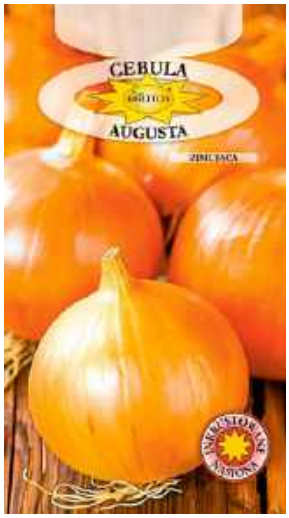

▲ Cebula Augusta
Wczesna odmiana cebuli o złocistej łusce, białokremowym miąższu i delikatnie ostrym smaku, przeznaczona do upraw zimowych. Wyróżnia się wysoką odpornością na mączniaka rzekomego, co zapewnia obfite plonowanie. Przeznaczona do uprawy na wczesny zbiór pęczkowy (zbiór od maja do czerwca) lub jako cebula bielona.
www.roltico.pl

▼ Akumulatorowa pompa do wody deszczowej Bosch GardenPump
Odpowiednia do stosowania z szeroką gamą otwartych i zamkniętych zbiorników wody deszczowej. Wydajna praca w odległości do 25 m, idealna do większości ogrodów. Silny strumień przepływu i natrysku umożliwia dotarcie do trudno dostępnych roślin oraz wykonanie lżejszych prac związanych z czyszczeniem.
www.bosch-diy.com

▲ Figury ogrodowe Gorillas Pop Art
Ogród, który przyciąga spojrzenia, gdy stoi w nim maska lub goryl. Sztuka, która nadaje przestrzeni charakter – odważny design do nowoczesnych ogrodów. Geometryczny goryl Gorillas Pop Art o wysokości 130 cm wykonany z żywicy epoksydowej, ręcznie malowany, odporny na warunki atmosferyczne – idealny do ogrodów prywatnych, hoteli i nowoczesnych przestrzeni zewnętrznych.
www.gorillaspopart.com

eprasa.pl 7c0186ab79

eprasa.pl 7c0186a179

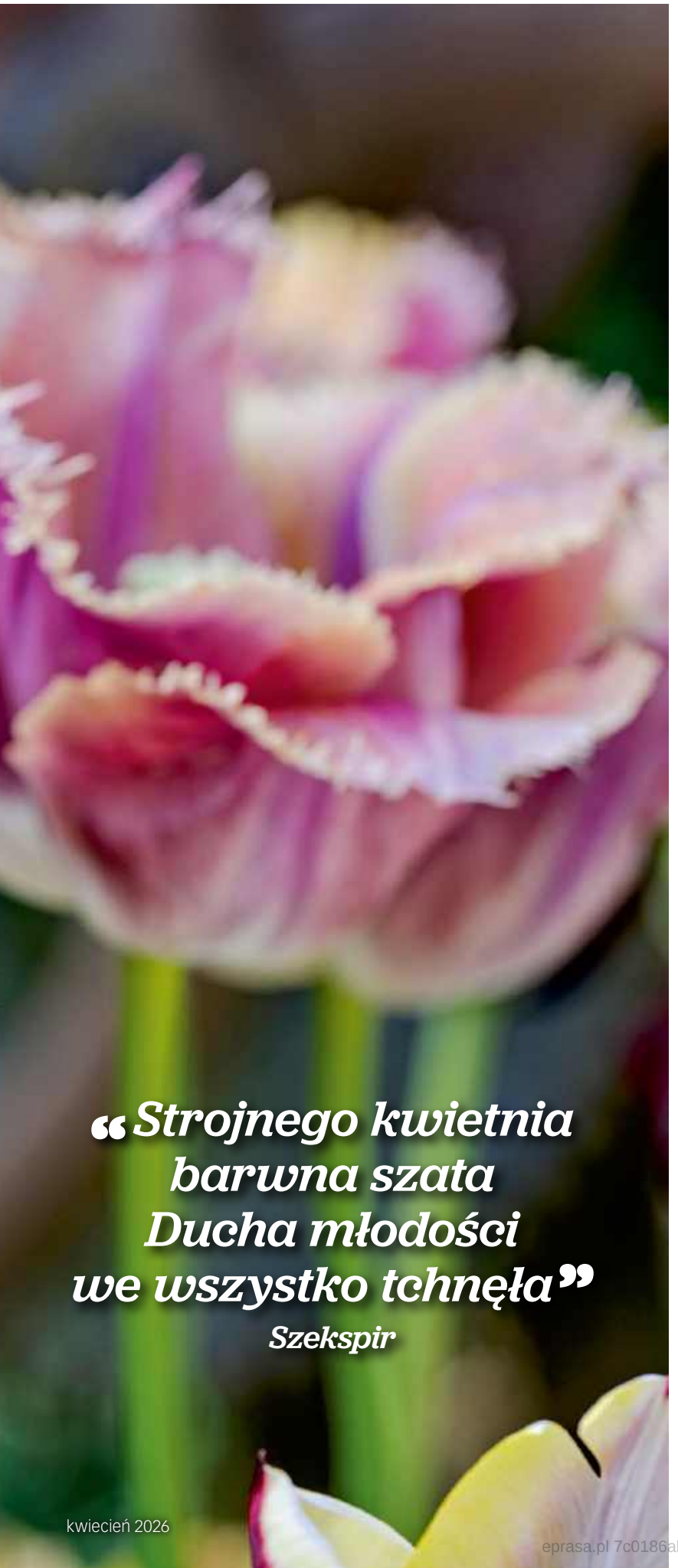

„Strojnego kwietnia barwna szata Ducha młodości we wszystko tchnęła"
Szekspir

Lubimy kwiecień

Zdarzało mi się czasem myśleć o skokach ze spadochronem. Podoba mi się wizja pędzenia w dół ku ziemi, uczucia uspokajającego szarpnięcia przy otwieraniu czaszy i spokoju unoszenia się nad pofałdowanym krajobrazem. Jeszcze tego nie robiłem – i niestety czas może działać na moją niekorzyść. Dlaczego w ogóle mówię o skokach ze spadochronem? Ta chwila, gdy stoisz w otwartych drzwiach samolotu, z sercem w gardle i z nutą niepokoju, jest jak kwiecień, który zabierze cię w ekscytujące lato. Wystarczy tylko skoczyć...

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Tulipan (*Tulipa*) 'Sunset Miami'

Wielu z nas spędziło zeszłej jesieni długie godziny śliniąc się nad katalogami kwiatów cebulowych. Większość ogrodników, których znam, przecenia wielkość swoich ogrodów, daje się ponieść emocjom i zamawia zdecydowanie za dużo cebul. Potem przychodzi moment rozliczenia: skoro już je zamówiłeś, musisz wyjść do ogrodu i znaleźć dla nich miejsce! Do akcji wchodzą wszystkie dostępne donice i rabaty, aż w końcu wszystko trafia do ziemi. Następnie przez kilka miesięcy martwimy czy nie zjadły ich wiewiórki, ale mniej więcej o tej porze w końcu widać efekty i ogród tonie w kolorach. Posadź cebule późną jesienią, po pierwszym ochłodzeniu. Upewnij się, że nie są umieszczone zbyt płytko i że gleba jest odpowiednio przepuszczalna.
Wysokość x Szerokość 40 cm x 10 cm

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

PRÓBA CIERPLIWOŚCI

To aktinidia o pstrych liściach – bardziej dekoracyjna wersja rośliny, która rodzi owłosione owoce kiwi, tak dobrze znane z hotelowych bufetów śniadaniowych na całym świecie. W tym przypadku najważniejsze są niezwykle efektowne i nietypowe liście: na starszych roślinach niektóre z nich mają białe i różowe przebarwienia. Bądź cierpliwy – młode egzemplarze mogą mieć niepozornie zielone liście, ale różowy kolor z czasem się pojawi, obiecuję. Dobre rzeczy przychodzą do tych, którzy potrafią czekać.

Aktinidia pstrolistna (*Actinidia kolomikta*)

Posadź ją na słonecznym stanowisku i nie żałuj jej kompostu. Ta okazała roślina doskonale rośnie na altanie lub przy pergoli.
W x S 5 m x 4 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, WITH THANKS TO WEST DEAN GARDENS

Planta

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama produktów
do Twojego ogrodu!

Zapraszamy do oglądania serii filmów instruktażowych „z Plantą w ogrodzie".

Na kanale YouTube systematycznie umieszczamy nowe filmy, subskrybcja pozwoli Wam być na bieżąco!

Zeskanuj QR kod!

z Plantą w ogrodzie!

Planta sp. z o.o.
ul. Wyszyńskiego 16A, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl, www.planta.pl

eprasa.pl 7c0186ab79

SZACH-MAT

Dlaczego te małe ślicznotki nazywają się szachownicami kostkowatymi? Ponieważ ich najbardziej charakterystyczną cechą są płatki ze wzorem w szachownicę. To tylko sugestia, ale co powiedzielibyście na jeszcze bardziej szachową nazwę? Może szachownica gambitowa albo szachownica obrony sycylijskiej? Obawiam się jednak, że nie mam w tej sprawie większego wpływu, ale zawsze warto pomarzyć.

Szachownica kostkowata (*Fritillaria meleagris*)

Jesienią posadź tyle cebulek, ile tylko możesz. Sprawdzą się nawet w wilgotnej (lecz nie stale mokrej) i gliniastej ziemi. Uważaj na bażanty wydziobujące kwiaty! **W x S** 30 cm x 5 cm

ŚMIETANKA TOWARZYSKA

Nazwa tego laku może dezorientować, ponieważ – jak widać – jego kwiaty mają bardzo ładny, kremowy kolor przypominający śmietankę, a nie odcień kości słoniowej, który kojarzy się z zarumienionymi pannami młodymi i lśniącymi zębami hollywoodzkich gwiazd. Mimo to tak urodziwym kwiatom łatwo wybaczamy drobne nieścisłości. Lak łatwo otrzymasz z nasion, słodko pachnie, długo kwitnie i – jakby tego było mało – doskonale sprawdza się jako kwiat cięty do wazonu.

Lak pospolity (*Erysimum cheiri*) 'Ivory White'

Wysiej go pod szkłem pomiędzy grudniem a kwietniem. Później rozsieje się sam, jeśli nie pozbawisz go wszystkich przekwitających kwiatów. **W x S** 45 cm x 30 cm

ZDJĘCIA: ALAMY/SANDER MEERTINS, SARAH CUTTLE, WITH THANKS TO WEST DEAN GARDENS

eprasa.pl 7c0186ab79

MOŻESZ SPOTKAĆ...
Strzyżyk zwyczajny
(*Troglodytes troglodytes*)

Strzyżyk to niewielki, brązowy ptak o krągłym ciele, zadartym ogonie i ostrym dziobie. Częściej go słyszymy, niż widzimy, dzięki jego śpiewowi – serii intensywnych gwizdów i tryli. Strzyżyki żerują blisko ziemi, używając dzioba do wydobywania owadów i pająków z małych szczelin. Żywią się także nasionami, jagodami i kijankami. Wiosną samiec zajmuje kilka terytoriów i buduje na nich proste gniazda. Samica wybiera jedno z nich, a następnie wykańcza je piórami, mchem i innymi miękkimi materiałami.

Po odbyciu godów
■ Samica strzyżyka składa 5-7 jaj, z których po około dwóch tygodniach wykluwają się pisklęta. Oboje rodzice karmią młode.

TEKST KATE BRADBURY

ZDJĘCIE: CHRIS/ADOBESTOCK

eprasa.pl 7c0186ab79

KOMPOZYCJA W DONICY

Trio tulipanów

Tulipany tworzą przede wszystkim wyraziste akcenty kolorystyczne, dlatego w tym dużym, ocynkowanym pojemniku w słonecznym miejscu zestawiłam po trzy sztuki intensywnie wybarwionej odmiany tulipana (*Tulipa*) 'Sarah Raven' z mocno aksamitną odmianą 'Ridgedale' oraz jaskrawą, świeżą 'Spring Green'. Aby jeszcze bardziej podkreślić ich kolory, dodałam matiasellę (*Mathiasella bupleuroides*) 'Green Dream' o cytrynowozielonych podsadkach. Oprócz tego, że kwitnie wyjątkowo długo, ma też wzniesiony pokrój, dzięki czemu nie zagłusza kwiatów tulipanów.
Srebrzysty odcień pojemnika dodatkowo wydobywa kolory roślin, a podłoża jest na tyle dużo, że matiasella może w nim rosnąć przez cały rok. Jest tu też miejsce na niższą warstwę nasadzeń – kępkę perłówki wyniosłej (*Melica altissima*) 'Alba'. Ustaw pojemnik w docelowym miejscu jeszcze przed rozpoczęciem sadzenia, ponieważ po wypełnieniu podłożem będzie ciężki i trudny do przeniesienia. Gdy tulipany zaczną się otwierać, podlewaj kompozycję co 2-3 dni, aby jak najdłużej utrzymać kwitnienie.

TEKST LUCY BELLAMY

eprasa.pl 7c0186ab79

GWARANCJA NIEZAWODNOŚCI

To naprawdę niezawodna, sprawdzona roślina: dobrze rośnie w lekkim cieniu i jest odporna na wszystkie szkodniki oraz choroby. Została wyhodowana z dąbrówki rozłogowej (*Ajuga reptans*), którą zapewne znasz jako dziko rosnącą roślinę wilgotnych łąk. Często pojawia się też na trawnikach, wprowadzając do nich nieco tekstury i różnorodności, co jest znacznie korzystniejsze dla przyrody i dzikich zwierząt niż idealnie jednolita murawa z samej trawy.

Dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*) 'Burgundy Glow'
Zimozielona, zadarniająca roślina o liściach w kolorze wina z jasnymi obrzeżami. Dziel ją wiosną. **W x S** 15 cm x 6 cm

TEKST: JAMES ALEXANDER-SINCLAIR
ZDJĘCIA: JASON INGRAM

REKLAMA

www.tunelefoliowe.pl

LEMAR

Dostępne rozmiary:

Aw10	10,0 x 3,0 x 2,1 m	[30m2]
Aw8	8,0 x 3,0 x 2,1 m	[24m2]
Aw6	6,0 x 3,0 x 2,1 m	[18m2]
Aw4	4,0 x 3,0 x 2,1 m	[12m2]
B6	6,0 x 2,2 x 1,9 m	[13,2m2]
B5	5,0 x 2,2 x 1,9 m	[11m2]
B4	4,0 x 2,2 x 1,9 m	[8,8m2]
B3	3,0 x 2,2 x 1,9 m	[6,6m2]
B2	2,0 x 2,2 x 1,9 m	[4,4m2]
C3	3,0 x 1,2 x 0,6 m	[3,6m2]
C6	6,0 x 1,2 x 0,6 m	[7,2m2]

POLSKI PRODUCENT

(17) 863 04 51 606 360 704

przesyłka GRATIS!

eprasa.pl 7c0186ab79

PODWÓJNE WRAŻENIE

Uważniejsi z was dostrzegą, że to nie jest zwykły ciemiernik, lecz odmiana pełnokwiatowa – z dwukrotnie większą liczbą płatków. Wygląda to bardzo efektownie, ale takie kwiaty są nieco trudniej dostępne dla pszczół, które wczesną wiosną poszukują pyłku. Nie oznacza to, że nie powinno się ich sadzić, jednak warto zadbać o to, aby część ciemierników w ogrodzie miała pojedyncze kwiaty. Zdrowa równowaga zawsze jest najlepsza – w każdej dziedzinie życia.

Ciemiernik (*Helleborus*) 'Phoebe'
Jego zimozielone liście możesz wyciąć zimą, aby kwiaty (i nowe liście) mogły zabłysnąć.
W x S 30 cm x 30 cm

ZDJĘCIE: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 7c0186ab79

FOTO: JASON INGRAM

KRÓLOWE CIENIA

To wspaniała, zrównoważona kompozycja do zacienionego zakątka, najlepiej w pobliżu ścieżki, gdzie można na nią trafić mimochodem, wracając do domu albo idąc do kompostownika. Wilczomlecz jest solidnym, zimozielonym mocnym punktem, a kamasje i różowa jak guma balonowa, puszysta tiarella dodają całości lekkości i ruchu.

Kamasja Leichtlina (*Camassia leichtlinii*) 'Caerulea'
Najlepiej czuje się w słońcu lub półcieniu. Dobrze radzi sobie z ciężką, gliniastą ziemią. Cebulki posadź jesienią.
W x S 1 m x 10 cm

Wilczomlecz migdałolistny (*Euphorbia amygdaloides*)
Jest zimozielony i świetnie sprawdzi się w ciemnym zakątku, chociaż gdy dobrze się zadomowi, to może się mocno rozrastać. **W x S** 50 cm x 50 cm

Tiarella (*Tiarella*) 'Spring Symphony'
Większe okazy podziel wiosną. Chroń ją przed zimowymi obfitymi opadami deszczu. **W x S** 50 cm x 50 cm

SŁODKIE PRELUDIUM

W ciągu ostatnich miesięcy na drzewach pojawiały się już pierwsze kwiaty (najbardziej widoczne były te u wczesnych wiśni, które wypuszczają pojedyncze kwiaty za każdym razem, gdy trafi się cieplejszy okres), ale pełnia kwitnienia wciąż jeszcze przed nami. Największe wrażenie robią oczywiście ozdobne wiśnie, ale nie należy też lekceważyć czystej, nieskazitelnej bieli kwiatów gruszy. Są jak archanioł trzepoczący skrzydłami – i zapowiedź owoców, które pojawią się później.

Grusza kaukaska (*Pyrus caucasica*)
Ostrożnie przytnij ją zimą (zwróć uwagę na krzyżujące się gałęzie). Jeśli masz w tym doświadczenie, jesienią możesz ją rozmnożyć przez szczepienie. **W x S** 10 m x 10 m

eprasa.pl 7c0186ab79

Pomysł na rabatę

eprasa.pl 7c0186ab79

Wokół kamiennych schodów

Masywne głazy porośnięte mchem zderzają się z lawiną kwiatów okalającą kamienne schody na wiosennej rabacie inspirowanej górskim krajobrazem

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIE** BOŻKA PIOTROWSKA

W ogrodach na nierównym terenie schody bardzo często stają się czymś więcej niż tylko ścieżką w górę (lub w dół). Mogą być osią kompozycyjną całej rabaty. Wiosną szczególnie dobrze to widać – wokół stopni rozwijają się kolejne warstwy kwitnących roślin, tworząc zmieniającą się z tygodnia na tydzień scenerię.

Schody naturalnie kierują wzrok ku górze, dlatego rośliny warto posadzić tak, by powtarzały się po obu stronach stopni. Na tej rabacie w taki sposób posadzone zostały pierwiosnki ząbkowane. Ich kuliste kwiatostany, tworzące lekką falbanką zdobiącą schody z dwóch stron, są wyraźne i czytelne nawet z większej odległości. Przy skalnych półkach i między kamieniami rozrosły się psizęby i zawilce gajowe. Rośliny posadzone w nieregularnych kępach wyglądają tak, jakby były częścią naturalnego krajobrazu i same znalazły miejsce wśród masywnych głazów i surowych stopni. Wyższe byliny i krzewy wymagają więcej miejsca. Różaneczniki tworzą najwyższe piętro kompozycji – dzięki nim rabata ma głębię, a spojrzenie nie zatrzymuje się tylko na samych stopniach. Odmiany 'Blewbury', 'Bow Bells' i 'Pink Drift' tworzą barwne plamy różu i purpury, a ich zimozielone liście pozostają dekoracyjne także poza okresem kwitnienia.

Nasadzenia przy schodach mają jeszcze jedną zaletę: to miejsce, z którego korzysta się często, dlatego warto obsadzać je wcześnie kwitnącymi roślinami, które będzie można oglądać z bardzo bliska, czasami nawet zaglądając im wprost do zwieszających się, dzwonkowatych kwiatów – a takie mają psizęby, dzwonki, czy ciemierniki. Wszystkie rosnące tutaj gatunki dobrze czują się w półcieniu, w wilgotniejszym, ale bardzo przepuszczalnym podłożu. Ten inspirowany zacienionym, skalistym zboczem ogrodowy krajobraz zmiękczają łagodne, cukierkowe barwy płatków. Gdy tylko stopnieje śnieg, zima schodzi z gór lawiną… kwiatów.

Rosną na tej rabacie:

1. Pierwiosnek ząbkowany (*Primula denticulata*)
2. Psiząb (*Erythronium*) 'Harvington Snowgoose'
3. Różanecznik (*Rhododendron*) 'Blewbury'
4. Różanecznik (*Rhododendron*) 'Bow Bells'
5. Różanecznik (*Rhododendron*) 'Pink Drift'
6. Zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*)
7. Ciemiernik (*Helleborus*)

eprasa.pl 7c0186ab79

Zachwycający zakątek

eprasa.pl 7c0186ab79

Pachnący świeżością

Wiosenna praca w szklarni zamienia się w czystą przyjemność w tym uporządkowanym, pachnącym świeżością zakątku ogrodu

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIA** BOŻKA PIOTROWSKA

Funkcjonalna przestrzeń szklarni zderza się z dekoracyjną wiosenną rabatą obsypaną tysiącem kwitnących narcyzów, które w połączeniu z tulipanami powtarzają się także w glinianych donicach ustawionych na żwirowej nawierzchni. Takie sezonowe kompozycje w pojemnikach pozwalają płynnie związać te dwa światy, a jednocześnie nie utrudniają codziennej krzątaniny, której o tej porze roku pod szkłem jest całe mnóstwo: trzeba wysiać nowalijki, przygotować rozsady i przypilnować, żeby temperatura w szklarni za dnia nie poszybowała zbyt wysoko, a nocą drastycznie nie spadła. Pomagają w tym uchylane dachowe okna, które działają jak wywietrzniki.

W słoneczne dni ręce same rwą się do działania, a dopóki gałązki się nie zazielenią, widok fali kolorowych kwiatów za szybą umili każdą pracę. Otoczona donicami elegancka szklarnia staje się naturalną częścią krajobrazu, a nie tylko budynkiem użytkowym, wokół którego zazwyczaj powstaje nonszalancki „artystyczny nieporządek". W utrzymaniu czystości i ładu pomaga żwirowa nawierzchnia, która ma praktyczne znaczenie – gdy pracuje się z ziemią i wodą, ubite, ale przepuszczalne podłoże sprawdza się znacznie lepiej niż trawnik. Donice, w razie potrzeby, zawsze można przestawić w bardziej ustronne miejsce lub wyeksponować, gdy rosnące w nich cebulki wchodzą w pełnię kwitnienia.

Rabata z narcyzami, która rozciąga się wzdłuż ścieżki prowadzącej do szklarni, przypomina wiosenną łąkę. Taki sposób sadzenia – w dużych grupach – jest jedną z podstawowych zasad projektowania rabat z roślin cebulowych. Zamiast rozpraszać pojedyncze rośliny w różnych miejscach, tworzy się mocne, jednolite plamy koloru. W przypadku narcyzów są to także obłoki pięknego zapachu, bo każda odmiana narcyza pachnie inaczej. Zapach w tym zakątku ma wyraźnie duże znaczenie: w donicach rosną pachnące laki i lawenda, która zakwitnie latem. Gęsty grabowy żywopłot zamyka przestrzeń i pozwala zatrzymać chmurę zapachu na dłużej, zanim wiatr poniesie ją dalej.

eprasa.pl 7c0186ab79

Rosną w tym zakątku

❶ Lak pospolity (*Erysimum cheiri*)
Potrafi wypełnić ogród intensywnym, słodkim zapachem. Kwitnie wczesną wiosną, zwykle w tym samym czasie co narcyzy i tulipany, dlatego często sadzi się go w pobliżu ścieżek, tarasów i miejsc wypoczynku. Ma kwiaty w odcieniach żółci, pomarańczu, czerwieni, brązu i fioletu, które tworzą ciepłą paletę barw na wiosennych rabatach. Jest rośliną dwuletnią – wysiewa się go latem, aby zakwitł w następnym sezonie. Doskonale rośnie w donicach.

❷ Narcyz (*Narcissus*) 'Baby Boomer' i Tulipan (*Tulipa*) 'Crossfire'
'Baby Boomer' to niska, wcześnie kwitnąca odmiana narcyza o drobnych, jaskrawożółtych kwiatach. Dorasta do kilkunastu centymetrów wysokości, dlatego świetnie sprawdza się na obrzeżach rabat i w donicach. Jego gęste kępy wyglądają jak słoneczne, radosne plamy. Pikanterii dodaje towarzyszący mu tulipan 'Crossfire' o ognistoczerwonych kwiatach z żółtym środkiem, a w obu donicach puste przestrzenie wypełniają powtarzające się laki.

❸ Mizuna i musztardowiec
Mizuna i musztardowiec to doskonałe warzywa do uprawy na cięte listki: szybko rosną i można je zbierać już kilka tygodni po wysiewie. Mają przyjemny, lekko pikantny smak i często trafiają do wiosennych sałatek lub jako świeży dodatek do kanapek. Te nowalijki bez problemu znoszą chłodniejszą pogodę i można je uprawiać zarówno bezpośrednio w gruncie, jak i w donicach.

eprasa.pl 7c0186ab79

Felieton

Cały Monty

Zakładanie ogrodów w bardzo odmiennych warunkach w Walii, Grecji i Herefordshire nauczyło **Monty'ego** sztuki adaptacji do potrzeb danej działki

Mój ogród i ja zaczynamy trzydziesty piąty rok wspólnego życia i choć czasem towarzyszy nam słońce, a czasem deszcz, starzejemy się razem bez godności. Znam każdy centymetr kwadratowy tej gleby i wiem, jak wygląda o każdej porze roku i przy każdej pogodzie, w zdrowiu i w chorobie. Znamy swoje słabości i akceptujemy je, bo się kochamy – w każdym razie ja kocham Longmeadow i czuję, że to, co dostaję w zamian, nieważne, jak to nazwiemy, mnie wzbogaca.

Wyznaję, że nie jestem ogrodowym monogamistą, ale romanse jedynie wzbogaciły moją intymną relację z Longmeadow. Pierwszy romans rozpoczął się dwadzieścia lat temu, gdy kupiliśmy małą farmę tuż za granicą z Walią. Lokalny krajobraz w niczym nie przypomina Longmeadow i kocham to miejsce bezgranicznie. Nie zakładałem tam ogrodu, ale przez te dwie dekady zasadziliśmy tysiące drzew, całe mile żywopłotów i hektary łąk kwietnych oraz wprowadziliśmy zagajniki i strumienie – wyglądają naturalnie, choć pochłonęły mnóstwo godzin radosnej pracy. Poza drzewami nie zasadziłem tu ani jednej rośliny zielnej bądź cebulowej, trawy, paproci ani kwitnącego krzewu. Mamy tu jedynie niewielką grządkę z ziołami przed kuchennymi drzwiami, proste topiary z cisu i sad, a całe konwencjonalne ogrodowe królestwo płynnie łączy się z krajobrazem.

Potwierdziło się tu moje przekonanie, że ogród to miejsce, które musi mieć ogrodnika. Jeśli pozwolimy naturze robić swoje, szybko zostawi koncepcję ogrodu za sobą, ale to właśnie nasze wzgórze nauczyło mnie, ile pracować w ogrodzie, kiedy sadzić rośliny, kiedy je kształtować i kontrolować, a kiedy zostawić je w spokoju. Próbuję tę wiedzę stosować w Longmeadow, a sposób, w jaki to robię, ewoluuje z pory roku na porę roku.

Zasadniczo wszystko sprowadza się do tego, aby robić mniej, ale czasem odważniej i radykalniej. Moje obecne działania można określić mianem ogrodnictwa chwili – zamiast narzucać zaplanowany reżim, tu dotknę, tam przytnę, reagując na to, co się dzieje, dzięki czemu ogród wygląda swobodnie, jakby zaraz miał zarosnąć. Podkreślam jednak, że aby całość prezentowała się w ten sposób, trzeba działać codziennie.

Moja kolejna ogrodowa kochanka wygląda jeszcze inaczej. Od ośmiu lat pomagam zakładać i pielęgnować ogród na pewnej greckiej wyspie. W żyznym, wilgotnym ogrodzie w Longmeadow mamy zimą mróz i śnieg, a latem klimat jest umiarkowany, nie ma strasznych susz, natomiast tutaj miesiącami nie pada, temperatura utrzymuje się na poziomie powyżej 30°C, a gleba jest kamienista i słaba. Od lat piszę o roślinach śródziemnomorskich, ale przez ostatnie osiem lat, będąc zmuszonym do ich uprawy, nauczyłem się o nich więcej, niż przez ostatnie trzy dekady. Zrozumiałem, że trzeba pracować w ramach istniejących ograniczeń i nie próbować na siłę uprawiać roślin, które naszym zdaniem powinny gdzieś dobrze rosnąć, chociaż praktyka pokazuje coś innego. Innymi słowy, bardzo poszerzyłem swoje doświadczenie ogrodnicze i choć pozostałe dwa ogrody – ten na wilgotnym, stromym zboczu walijskiego wzgórza, leżący na wysokości powyżej trzystu metrów n.p.m. i ten na płaskim jak naleśnik terenie zalewowym w Herefordshire – tak bardzo kontrastują z tą spieczoną przez słońce grecką wyspą, wszystko to pogłębia i poszerza moją wiedzę.

> *„Nauczyłem się, że trzeba pracować w ramach istniejących ograniczeń"*

ZDJĘCIE: MARSHA ARNOLD

Co najciekawsze, dominującym elementem w tych trzech ogrodach jest woda. Na walijskim wzgórzu jest ona zawsze w ruchu – pędzi i huczy, tworząc niebywałe wąwozy i dolinki głęboko wyżłobione przez tysiące lat wyjątkowo intensywnych jak na Wyspy Brytyjskie opadów deszczu. Deszcz w Longmeadow pada często i regularnie doświadczamy powodzi, ale od trzydziestu pięciu lat nie zaznaliśmy suszy, a wody nigdy nie brakowało. W Grecji deszcz pojawia się w postaci ulewy, zwykle zimą i nie trwa miesiącami, więc konieczne jest zbieranie deszczówki, ale – co sprzeczne z intuicją – nauczyłem się już, że w tym ekstremalnym klimacie rośliny cierpią najbardziej nie z braku, ale z nadmiaru wody. Gatunki, które rosną tu najlepiej, przystosowały się do miejscowych warunków i nadmierne podlewanie szkodzi im bardziej, niż susza. Ogólnie rzecz biorąc i tak wszystko sprowadza się do zwracania uwagi na to, co się dzieje, a nie do trzymania się z góry założonych zasad.

Wszyscy mamy tendencję do uczenia się terminów i technik, jakby były to uniwersalne zasady. Tymczasem tworzenie i prowadzenie ukochanego ogrodu wymaga umiejętności przystosowania się do jego rzeczywistych potrzeb, a nie stosowania wyuczonych reguł. Zupełnie jak dobre relacje międzyludzkie.

Monty

eprasa.pl 7c0186ab79

Eksperci polecają

Orliki

Te proste w uprawie rośliny niezawodnie produkują niezwykłe kwiaty we wszystkich kolorach, kształtach i rozmiarach – zachwyca się **Graham Rice**

Orliki to chyba jedne z najbardziej rozwiązłych gatunków kwiatów. Większość odmian krzyżuje się ze sobą, a samosiejki pojawiają się wszędzie, produkując kwiaty w nieoczekiwanych kolorach.

Miałem kiedyś kumpla, który uwielbiał orliki. Szczerze mówiąc, prowadził w ramach organizacji Plant Heritage narodową kolekcję tych roślin. Aby utrzymać liczne odmiany w niezmienionym kształcie, uprawiał je w dużych donicach, a gdy zbliżał się termin kwitnienia, rozwoził je taczką do innych ogrodów w swojej wsi – po jednej roślinie do jednego ogrodu. Zabierał je z powrotem, gdy zawiązały nasiona. Chodziło o to, aby zapobiec zapyleniu krzyżowemu przez przenoszące pyłek pszczoły, co skutkuje pojawianiem się kwiatów w nieoczekiwanych kolorach. Niestety, rozwiązanie się nie sprawdziło: pszczoły latały za daleko.

Możemy się z tego nauczyć dwóch rzeczy. Jeśli naprawdę nie zależy nam na tym, jakiego koloru kwiaty pojawią się na orlikach, po prostu pozwólmy pszczołom działać i cieszmy się różnorodnością kwitnących samosiejek. Z drugiej strony możemy też bezlitośnie usuwać przekwitłe kwiaty, zapobiegając pojawianiu się samosiejek i co roku kupować świeże nasiona. Producenci nasion mają swoje sposoby na zachowanie czystości odmian, więc zawsze wiadomo, czego się spodziewać.

Pielęgnacja

- Siejemy nasiona od kwietnia do czerwca, do multiplatów wypełnionych świeżym podłożem do wysiewu i wstawiamy je do zimnego inspektu, pod folię lub ustawiamy w osłoniętym miejscu pod chmurką. Przerzedzamy do jednej siewki w komórce, a jesienią przesadzamy do żyznej, przepuszczalnej gleby w słońcu lub częściowym cieniu.
- Uwaga na mączniaka rzekomego – wywołuje żółknięcie liści i purpurowe plamy na pędach. Zakażone rośliny trzeba spalić.

Gdzie kupić

www.nickys-nursery.co.uk;
www.plant-world-seeds.com;
www.thompson-morgan.com

Seria Barlow
Siedem odmian pochodzących od odmiany 'Nora Barlow' – mają pomponiaste kwiaty o zgrabnych płatkach.
W x S 90 cm x 40 cm

eprasa.pl 7c0186ab79

'Yellow Queen'
Duże, żółte kwiaty z długimi, eleganckimi ostrogami. Najdłużej żyjąca odmiana wielkokwiatowa. **W x S** 1,5 m x 40 cm

'Chocolate Soldier'
Karłowa odmiana o czekoladowych płatkach i długich, brązowych ostrogach. Żyje dłużej od większości odmian. **W x S** 30 cm x 20 cm

'Little Lanterns'
Dzwonkowate kwiaty o żółtych płatkach otoczonych czerwonymi ostrogami; krótkie pędy. **W x S** 25 cm x 25 cm

Orliki

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Siew												
Kwitnienie												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Monty uważa lilie za niezbędny element lata: zarówno na rabatach, jak i w donicach

“ Warto sadzić rośliny cebulowe kwitnące latem, gdy gleba zaczyna się robić ciepła ”

LETNI splendor

Rośliny cebulowe kwitną nie tylko wiosną – mogą też być gwiazdami letnich kompozycji. Wykorzystaj ich potencjał – **Monty** prezentuje cebulowe cuda na najcieplejszą porę roku

Choć wielu ogrodnikom sformułowanie „roślina cebulowa" niezmiennie kojarzy się z wiosną, cebule kwitną w każdym miesiącu roku. Co ciekawe, na te z nich, które kwitną latem, nie zwracamy uwagi tak bardzo, jak na to zasługują. Może cebule kwitnące wiosną są podwójnie cenne, bo zapewniają mnóstwo barw w czasie, gdy wszyscy mamy już dość ponurej, burej zimy? Szkoda by jednak było nie wykorzystać latem pełnej gamy cebulowych możliwości.

Większość roślin cebulowych kwitnących wiosną zamiera przed nastaniem upałów i suszy, ale cebule kwitnące latem uwielbiają takie warunki. Większość z nich pochodzi z terenów, na których latem jest gorąco i wilgotno i dlatego odpowiada im typowe brytyjskie lato. Mowa tu np. o liliach, które pochodzą z Azji (monsun przynosi tam ulewy zapewniające wodę na cały rok) oraz mieczykach i eukomisach, rosnących w Prowincji Przylądkowej Wschodniej w RPA (latem poziom opadów jest tam podobny, jak u nas).

Właśnie dlatego warto sadzić rośliny cebulowe kwitnące latem, gdy gleba zaczyna robić się ciepła, zgodnie z rytmem ich wzrostu, a nie jesienią, bo wówczas będą musiały spędzić zimę w zimnej, mokrej glebie, co nie jest dla nich naturalne. Moim zdaniem lato zaczyna się, gdy jesiony mają już liście, a jerzyki latają jeszcze po błękitnym niebie.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

W żyznej, ciężkiej glebie Longmeadow mieczyki osiągają wyjątkowe rozmiary

Cudowne mieczyki

Dorastałem, patrząc na rabatę obsadzaną co roku mieczykami, daliami i chryzantemami na kwiat cięty. Ich kwiaty były różowe jak szminki z lat pięćdziesiątych, pastelowożółte, liliowe i pomarańczowe. Kwiaty mieczyków, zwłaszcza botanicznych (jest ich prawie 200!) mogą mieć też jednak wspaniałe, głębokie barwy – np. mieczyk bizantyjski (*Gladiolus communis* subsp. *byzantinus*) ma kwiaty koloru fuksji, *G. cardinalis* – jaskrawoczerwone, a mieczyk abisyński (*G. murielae*) – białe z purpurowym środkiem. Wspaniałe barwy mają też odmiany preferowane przez florystów. Odmiana 'Fidelio' ma kwiaty jaskraworóżowe, a 'Green Star' – zielonożółte (lub, jak powiedzieliby moi amerykańscy przyjaciele, w kolorze likieru „Chartreuse").

Większość mieczyków nie jest odporna na mróz i najlepiej je wykopywać co roku przed zimą. Jednakże w przeciwieństwie do większości mieczyków z RPA, mieczyk bizantyjski jest mrozoodporny – to roślina śródziemnomorska i nie trzeba jej wydobywać z ziemi po kwitnieniu. Sadzimy ją jesienią – będzie kwitła od maja do czerwca. Mrozoodporny jest też mieczyk drobnokwiatowy (*G. papilio*) – choć bywa też inwazyjny. Ma niebieskawozielone liście i w naszej wilgotnej, żyznej glebie dobrze kwitnie od maja do czerwca. Uważam go za roślinę cebulową, którą można znaturalizować i traktować jak hiacyntowce, przebiśniegi czy narcyzy.

W przeciwieństwie do mieczyków botanicznych odmiany florystyczne wymagają sporo pielęgnacji. Trzeba je pojedynczo palikować, ogławiać, pielić, podlewać i zasilać. Padają też ofiarą wciornastka mieczykowca – małego czarnego owada żywiącego się ich liśćmi i kwiatami. Mieczyki kwitną tylko przez kilka tygodni, więc warto dosadzać ich bulwy po garści co dwa tygodnie od Wielkanocy do Zielonych Świątek, dzięki czemu zapewnimy sobie sukcesję tych kwiatów.

List miłosny do lilii

Kolejnym ważnym graczem wśród roślin cebulowych kwitnących latem jest lilia. Lilie dzielimy na trzy grupy: botaniczne (np. lilie złotogłów [*Lilium martagon*], lilie królewskie [*L. Regale*] i lilie św. Józefa [*L. candidum*]), azjatyckie hybrydy i lilie północnoamerykańskie – to głównie hybrydy z Oregonu. Wszystkie lilie mają cebule pokryte otwartymi łuskami, przypominające na wpół otwarte karczo-

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Lilie dobrze rosną w donicach, ale aby dobrze kwitły, trzeba je zasilać

KIEDY SADZIĆ ROŚLINY CEBULOWE KWITNĄCE LATEM

Od kwietnia do maja

- Lilie
- Dalie
- Krokosmie
- Mieczyki
- Frezje
- Eukomisy
- Galtonie

Od września do października

- Czosnki
- Pustynniki olbrzymie

Warto sadzić cebule lilii przy innych bylinach dla ożywienia letnich kompozycji

> *Lilie zawsze udają się w donicach, o ile dodamy do podłoża dużo ziemi liściowej*

chy. Niektóre z nich, np. lilia kanadyjska (*L. canadense*) i lilia nepalska (*L. nepalense*), którą odkrył mój przodek, David Don, produkują rozłogi, tworzące nowe cebule. Zasadzone w luźnej ziemi, potrafią ją szybko skolonizować.

Wiele lilii lepiej rośnie w lekko kwaśnej glebie, a większość z nich uwielbia luźne podłoże z dużą ilością ziemi liściowej, dodatkowo nią ściółkowane. Kwitnąca w czerwcu lilia św. Józefa jest tu wyjątkiem – preferuje zasadową glebę i słoneczne stanowiska. Lilie są jednak zasadniczo roślinami leśnymi i lubią chłodną, luźną glebę i słońce na kwiatach. Jeśli to brzmi skomplikowanie, zapamiętajmy, że zawsze udają się w donicach, o ile dodamy do podłoża dużo ziemi liściowej. Nie uprawiajmy zbyt wielu egzemplarzy w jednej donicy. Gdy damy im sporo miejsca – najwyżej trzy cebule na pięciolitrową donicę – będą silne i będą długo produkować mnóstwo kwiatów.

Najbardziej ponętna pod względem kwiatów i zapachu jest chyba lilia królewska, kwitnąca od lipca do sierpnia. Jest prosta w uprawie, ale ma ciężkie kwiaty i potrzebuje podpórek. Odkrył ją w roku 1903, w głębokiej chińskiej dolinie, Ernest Wilson, który na trzeciej stronie swojej książki *The Lilies of Eastern Asia* napisał tak: *W czerwcu, na skraju drogi, w szczelinach skalnych nad potokiem, wysoko na górskim zboczu, nad urwiskiem, wita strudzonego wędrowca pewna kwitnąca lilia. Nie jest sama – są ich tysiące, dziesiątki tysięcy.*

Wilson przywiózł cebule lilii królewskiej do domu – zakwitły dwa lata później. Uprawa lilii była kiedyś domeną specjalistów, ale lilia królewska jest tak łatwa w uprawie, że po upływie dziewięćdziesięciu lat nadal pozostaje najpopularniejszą lilią w ogrodach. Pochodzi z Syczuanu, gdzie lata są upalne, a zimy mroźne, więc jest bardzo odporna na mróz, choć późny przymrozek może uszkodzić jej liście i pąki. Powinna mieć zapewniony bardzo dobry drenaż, bo znacznie lepiej sobie radzi z suszą niż z podmokłą glebą.

Lilie złotogłów produkują liście o pięknym kształcie i mnóstwo małych kwiatów przypominających turbany. Dobrze rosną w pełnym słońcu, częściowym cieniu i między krzewami na rabatach mieszanych. Jestem fanem lilii Henry'ego (*L. henryi*), która w ciężkiej, wilgotnej glebie mojego ogrodu osiąga 2-2,5 metra wysokości i od lipca do sierpnia produkuje intensywnie pomarańczowe kwiaty. Rosnąc na właściwym miejscu, wygląda wspaniale, ale gdzie indziej może wyglądać dziwnie – jak ktoś pojawiający się na oficjalnym przyjęciu w karnawałowym przebraniu.

Jest wiele innych typów roślin liliowatych (faktycznie niebędących liliami), które uatrakcyjniają nam lato. Uwielbiam na przykład pustynniki olbrzymie

eprasa.pl 7c0186ab79

Krokosmie lubią słoneczne stanowiska i dużą ilość materii organicznej

(*Eremurus robustus*), które kwitną od lipca do sierpnia i wcale nie są roślinami cebulowymi – to byliny o mięsistych korzeniach. Z kolei kardiokrynum to roślina cebula z rodziny liliowatych – jest niebywale melodramatyczna. Kardiokrynum olbrzymie, inaczej lilia himalajska (*Cardiocrinum giganteum*), kwitnie od czerwca do lipca i może osiągnąć nawet 4 m wysokości. Ma lśniące liście i białe trąbkowate kwiaty. Wymaga gleby wilgotnej, ale nie mokrej i – co trudniej zapewnić – wilgotnego powietrza. Źle znosi gorące, suche lato. Cebule zamierają po kwitnieniu, a cebulki przybyszowe produkują kwiaty po trzech-czterech latach, więc sadźmy nowe cebule co roku – ich wierzchołki muszą znaleźć się tuż pod powierzchnią gleby.

JAK SADZIĆ FREZJE

Frezje mają cebulowate bulwki i można je sadzić w ogrodzie od kwietnia do czerwca, najlepiej w zacisznym, słonecznym miejscu, w przepuszczalnej glebie.

1 **Posadź** bulwki szpiczastym końcem ku górze, na głębokość 3-5 cm. Dobrze rosną w donicach.

2 **Rozmieść** je co 5 cm, w rządkach oddalonych od siebie o 15 cm.

3 **Przykryj** bulwki ziemią i dobrze podlej.

Perły schyłku lata

Łatwiejsza w uprawie jest wspaniała krokosmia (*Crocosmia*) 'Lucifer', produkująca wysokie liściaste pędy, a od sierpnia do września cudownie ognistoczerwone kwiaty. Znajdziemy ją teraz w prawie wszystkich ogrodach – i bardzo słusznie. Lubi słoneczne stanowiska i żyzną glebę z dużą ilością utrzymującej wilgotność materii organicznej.

Są i inne niezawodne kultywary krokosmii, np. krokosmia ogrodowa (*C.* x *crocosmiiflora*) 'Emily McKenzie', kwitnąca na pomarańczowo od lipca do września, *C.* 'Bressingham Blaze', produkująca czerwone kwiaty od sierpnia do września, czy krokosmia ogrodowa 'Citronella' J.E. Fitt, produkująca delikatnie żółte kwiaty od lipca do sierpnia. W koniec lata wkraczamy z cebulami z Afryki Południowej, np. eukomisem i galtonią. Najbardziej egzotyczny jest eukomis – wygląda jak roślina szklarniowa, ale pomimo swojego pochodzenia nie lęka się brytyjskich zim, o ile tylko zapewnimy mu grubą warstwę ściółki ze słomy lub paproci i porządny drenaż. Zamiera na zimę, a wiosną zaczyna rosnąć dość późno, dzięki czemu nie szkodzi mu wykopywanie, przechowywanie i przesadzanie. Lubię zwłaszcza mieszańce eukomisu czubatego (*Eucomis comosa*) o purpurowych kwiatach i liściach.

Galtonia biaława (*Galtonia candicans*) produkująca białe dzwonkowate kwiaty zawsze dobrze wygląda na tyłach mojej mieszanej rabaty. W żyznej glebie osiąga wysokość 180 cm. Jeśli masz bardzo przepuszczalną, piaszczystą glebę, trzeba jej zapewnić dużo ściółki, bo źle znosi wysychanie. Galtonie są dość mrozoodporne, choć zimą łatwo je stracić. Na wszelki wypadek warto je traktować jak dalie i sadzić wiosną do donic, a gdy podrosną, przesadzać do ciepłej gleby. W listopadzie warto je wykopać i przechowywać przez zimę w chłodnym, suchym miejscu.

“Krokosmie lubią słońce i żyzną glebę z dużą ilością materii organicznej utrzymującej wilgotność”

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

REKLAMA

Jeden akumulator – wszystko pod kontrolą

Coraz więcej osób buduje swój zestaw narzędzi etapami – wraz z kolejnymi projektami w domu i ogrodzie. Problem pojawia się wtedy, gdy do każdego urządzenia potrzebny jest inny akumulator i osobna ładowarka. Można to jednak uprościć – wybierając system, w którym jeden akumulator pasuje do wielu różnych narzędzi.

Jednym z najważniejszych rozwiązań ostatnich lat, które zyskuje na popularności zarówno wśród profesjonalistów, jak i majsterkowiczów, jest system narzędzi akumulatorowych, w którym jeden uniwersalny akumulator pasuje do wielu różnych urządzeń. Takie rozwiązanie niesie za sobą wiele korzyści.

Jeden typ akumulatora pasujący do różnych urządzeń eliminuje konieczność korzystania z wielu akumulatorów i ładowarek. To szczególnie ważne, gdy mamy mały ogród z ograniczoną przestrzenią do przechowywania. System z jednym akumulatorem będzie także wygodnym ułatwieniem w przypadku pracy w terenie, ponieważ ogranicza liczbę niezbędnych sprzętów, które musimy ze sobą zabrać.

Posiadanie uniwersalnego akumulatora zmniejsza ryzyko pomyłek związanych z kompatybilnością urządzeń. Dodatkowo, uniwersalny akumulator może być używany rotacyjnie – gdy jeden się rozładuje, wystarczy sięgnąć po drugi, który się ładował, co umożliwia pracę bez niepotrzebnych przerw.

System narzędzi z wymiennym akumulatorem to wygodne i ekologiczne rozwiązanie. Można się o tym przekonać, korzystając z systemu akumulatorowego POWER FOR ALL 18 V od Bosch. Akumulator w tym systemie jest dostępny w różnych rozmiarach i pojemnościach. Im większa pojemność, tym więcej pracy można wykonać, zanim akumulator będzie musiał zostać ponownie naładowany. Wszystkie modele akumulatorów mają takie samo złącze i pasują do wszystkich urządzeń wchodzących w skład systemu.

Przy użyciu jednego akumulatora można zasilać już ponad 150 narzędzi należących do 10 marek. System POWER FOR ALL ALLIANCE tworzą produkty marek Gardena, Bosch Home Appliances, Husqvarna, GLORIA home and garden tools, Wagner, Rapid, Steinel i HK Audio.

Nowi członkowie rodziny BOSCH

Robot koszący VISIMOW18V-100

- Szybkie koszenie trawników o powierzchni do 100 m²
- Tarcza z 3 nożami zapewnia szerokość cięcia 16 cm
- Regulacja wysokości cięcia w zakresie od 20 do 60 mm

Kosiarki akumulatorowe ROTAK 18V, średnica koszenia 32-43 cm

- Silnik bezszczotkowy zapewnia wysoką wydajność i dłuższą żywotność
- Centralna, 5-stopniowa regulacja wysokości cięcia
- Przystawka do mulczowania umożliwia naturalne nawożenie trawnika ścinkami trawy
- Technologia Syneon zapewnia optymalny czas pracy i długą żywotność narzędzia

Nazwa produktu	ROTAK 18V-32	ROTAK 18V-34	ROTAK 18V2-38	ROTAK 18V2-43
Szerokość cięcia [cm]	32	34	38	43
Wysokość cięcia [mm]	25-65	25-65	30-75	30-75
Pojemność zbiornika na trawę [L]	35	35	40	50
Przechowywanie w pionie	×	✓	✓	✓
Zalecana powierzchnia trawnika (m²)	150	200	500	600

Więcej informacji o elektronarzędziach z systemem akumulatorowym POWER FOR ALL 18V znajdziesz na stronie **www.bosch-diy.com**

POWER FOR ALL 18V ALLIANCE

BOSCH Technologia bliżej nas

eprasa.pl 7c0186ab79

DOBRA RADA
Do wody w wazonie dodaj odrobinę wybielacza, aby kwiaty dłużej zachowały świeżość, a woda pozostała czysta.

Chcąc stworzyć piękne kompozycje kwiatowe do wnętrz, należy zapewnić kwiatom odpowiednią podporę, dzięki której będą prezentowały się jak najlepiej. **Shilpa Reddy** radzi, jak to osiągnąć, przedstawiając cztery proste projekty

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

Kwitnące kompozycje

Shilpa Reddy porzuciła karierę medyczną, aby w 2017 roku założyć własną firmę florystyczną. Dziś uczy sztuki kreatywnego i zrównoważonego układania kompozycji kwiatowych.***@shilpareddyflowers***

eprasa.pl 7c0186ab79

Nadeszła wiosna! To idealny moment, by zacząć planować, w jaki sposób najlepiej wyeksponować kwiaty i zieleń ze swojego ogrodu. A może spróbujesz swoich sił w układaniu kwiatów? To łatwiejsze niż mogłoby się wydawać. W tej chwili pokryte młodymi pąkami gałęzie oraz wczesne kwitnące gatunki cebulowe tętnią życiem, oferując natychmiastową inspirację.

Zapomnij o skomplikowanych technikach i gąbce florystycznej – postaw na proste, zrównoważone metody, takie jak użycie gałązek wierzby, kamyków, a nawet samego wazonu z wodą.

Od prostych bukietów po efektowne aranżacje – pozwól, by ogród był twoją inspiracją. Sięgnij po sekator i puść wodze fantazji!

Czas na kwiatowy spektakl

Stwórz ekstrawagancką kompozycję kwiatową, która rozświetli każde wnętrze. Ta prosta technika polega na zastosowaniu sprytnych podpór, pozwalających utrzymać na miejscu nawet największe kwiaty.

❶ 1 Zbuduj podporę

Wybierz wysoki wazon i zbierz kilka gałązek. Następnie stwórz wewnątrz wazonu rodzaj „stelażu", oplatając jego ścianki elastycznymi gałązkami wierzby. Zacznij dodawać grubsze, kwitnące gałązki krzewów lub liściaste gałązki – ja użyłam tawuły i bzu – układając je po przekątnej wokół krawędzi wazonu. Zadbaj o to, by gałązki krzyżowały się u podstawy (zdjęcie główne) – pozwoli to stworzyć dodatkową podporę dla pozostałych pędów. Za każdym razem, gdy dodasz kolejny pęd, obróć wazon, aby stworzyć kompozycję, która dobrze wygląda z każdej strony.

❷ Wykończ kompozycję

Gdy gałązki są już ułożone wokół krawędzi wazonu, możesz zacząć dodawać kolejne do środka. Powinny utrzymywać się prosto, ponieważ będą podparte wcześniej utworzonym stelażem. Na tym etapie możesz włożyć kolejne kwiaty, na przykład długie róże czy tulipany. W samym środku umieściłam pachnący bez. Nie przejmuj się, jeśli łodygi kwiatów nie sięgają dna wazonu. Dopóki ich końcówki są umieszczone w wodzie, kwiaty będą dobrze nawodnione.

eprasa.pl 7c0186ab79

DOBRA RADA
Otwórz tulipany, delikatnie odchylając płatki, aby odsłonić skrywające się w środku delikatne kolory i wzory.

eprasa.pl 7c0186ab79

Wiosenne refleksy

Ciesz się wiosennymi kolorami, tworząc stylową dekorację z tulipanów na stół. Ta elegancka kompozycja w przezroczystym szklanym naczyniu przypomina mini staw z liliami wodnymi i jest prostsza do wykonania, niż mogłoby się wydawać.

❶ Stwórz naturalną bazę

Wybierz płytki szklany pojemnik lub naczynie. Lepiej sprawdzą się te przezroczyste, ponieważ dzięki temu łodygi będą widoczne także z zewnątrz. Najlepiej sprawdzi się tutaj pojemnik o prostych ściankach. Zbierz giętkie gałązki wierzby lub inne młode pędy z ogrodu. Umieść je w naczyniu, tworząc krzyżowy układ, który utrzyma tulipany na miejscu.

❷ Dodaj tulipany

Przytnij tulipany na różne długości. Aby tulipany stały prosto, ostrożnie wsuń kawałek drutu florystycznego (rozmiar 22) w końcówkę każdej łodygi, a następnie owiń nim całą łodygę. Zapewni to tulipanom dodatkowe podparcie i powstrzyma je przed opadaniem.

❸ Ułóż i podziwiaj

Włóż łodygi tulipanów wzmocnione drutem w przerwy między gałązkami wierzby, układając je na różnych wysokościach, aby stworzyć dynamiczną kompozycję. Wlej wodę do naczynia, aby kwiaty pozostały nawodnione. Rozważ połączenie tulipanów z innymi wiosennymi kwiatami, takimi jak hiacynty, by stworzyć spektakularną wiosenną kompozycję!

eprasa.pl 7c0186ab79

Na baczność

Zrób coś kreatywnego i wykorzystaj glinę samoutwardzalną, aby wyeksponować świeże kwiaty w prosty, a zarazem efektowny sposób. Gliniany krążek pełni rolę tymczasowej bazy, dzięki której kwiaty stoją dumnie w wazonie lub misie o dowolnym kształcie.

DOBRA RADA

Pokryj gliniany krążek lakierem, jeśli chcesz uzyskać wodoodporną podstawę, którą będzie można wykorzystać ponownie.

❶ Stwórz bazę

Rozwałkuj glinę samoutwardzalną na grubość kilku milimetrów – to będzie stanowiło podstawę twojej kompozycji. Następnie wybierz wazon lub miskę zwężającą się ku dołowi – górę naczynia wykorzystasz jako szablon do przycięcia gliny. Za pomocą narzędzia, np. końcówki długopisu, wybij w glinianym krążku kilka dziurek, do których będziesz mógł włożyć łodygi kwiatów.

❷ Wykończ i wyeksponuj

Odczekaj, aż gliniany krążek całkowicie wyschnie i stwardnieje. Napełnij naczynie wodą w temperaturze pokojowej i umieść na nim wyschnięty krążek, w razie potrzeby przymocowując go taśmą klejącą. Teraz wystarczy już tylko włożyć kwiaty w przygotowane otwory! Ja przygotowałam pojedyncze kompozycje z żonkili, hiacyntowców i ciemierników, które można potem połączyć w grupy, aby uzyskać bardziej spektakularny efekt.

eprasa.pl 7c0186ab79

Dekoracja na drzwi

Stwórz trwały wieniec z suszonych kwiatów, który odda urok twojego ogrodu. Zawieś go na drzwiach wejściowych, aby w niecodzienny sposób powitać gości

DOBRA RADA

Zawieś wieniec z suszonych kwiatów z dala od bezpośredniego światła słonecznego, aby zapobiec blaknięciu kolorów.

❶ Stwórz bazę

Przygotuj pęk wierzbowych lub innych młodych, giętkich gałązek. Wygnij je w okrąg, nakładając końce na siebie i przeplatając je, tak by zachować okrągły kształt. Możesz także użyć drutu florystycznego, aby dodatkowo wzmocnić gałązki. Ja użyłam drutu na rolce, który można kupić w lokalnej kwiaciarni, centrum ogrodniczym lub online, ale równie dobrze sprawdzi się prosty drut florystyczny w rozmiarze 22.

❷ Dodaj kwiaty

Wybierz swoje ulubione suszone kwiaty i zioła. Postawiłam na prostotę i wybrałam jaskrawe kocanki i szparaga pierzastego, które wyschną na wieńcu, ale możesz też sięgnąć po takie rośliny, jak delikatne trawy ozdobne lub lawenda. Zacznij od dodawania małych wiązek kwiatów do wierzbowej bazy, mocując je drutem florystycznym lub sznurkiem. Układaj je warstwami, łącząc różne tekstury i kolory, by uzyskać piękną, naturalną kompozycję.

eprasa.pl 7c0186ab79

OGRÓD BEZ STRESU

CZĘŚĆ 2: WEŹ SPRAWY W SWOJE RĘCE

Wiosną wszystko szybko rośnie – chwasty także. Ale nie martw się, bo wciąż jest dużo czasu, aby zapanować nad ogrodem nim nadejdzie lato, uspokaja **Frances Tophill**

Kwiecień bywa jednym z najprzyjemniejszych miesięcy do pracy w ogrodzie – pod warunkiem, że uda się umknąć przed przelotnym deszczem. W powietrzu czuć świeżość i wyraźne ciepło. Ptaki również to odczuwają i są w pełni sezonu lęgowego. To czas nadziei i obietnicy – moment, gdy całą pracę wkładamy w to, aby przez resztę roku ogród wyglądał pięknie.

To także okres, gdy rośliny naprawdę zaczynają rosnąć: drzewa i krzewy liściaste zazieleniają się, rośliny cebulowe kwitną (niektóre nawet kończą już kwitnienie), a trawa szybko się wydłuża. Ogród pod koniec kwietnia jest zupełnie inny niż jeszcze kilka tygodni wcześniej. To miesiąc intensywnej pracy. Wysiew nasion osiąga teraz apogeum. Przymrozków nie da się jeszcze całkowicie wykluczyć, ale zdarzają się rzadko, więc można zacząć hartować wrażliwe byliny.

Czasem jednak ten wybuch zieleni może sprawić, że poczujemy, jak ogród wymyka się spod kontroli – a jeśli nie zareagujemy odpowiednio wcześnie, takie poczucie może utrzymywać się przez resztę roku. Wystarczy jednak w porę wykonać trochę wiosennych porządków, takich jak koszenie czy przycinanie zbyt rozrośniętych pędów, aby przygotować ogród na lato i zachować w nim poczucie ładu, zamiast dać się przytłoczyć. Bałagan w ogrodzie sam w sobie nie jest problemem – przyroda lubi odrobinę chaosu – ale u nas, ogrodników, zwłaszcza gdy dopiero zaczynamy swoją przygodę, może wywołać uczucie porażki. Dlatego właśnie teraz warto wykorzystać wiosenną energię i zaprowadzić nieco porządku, aby wyprzedzić wydarzenia.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM. WITH THANKS TO WEST DEAN GARDENS.

eprasa.pl 7c0186ab7b

USUWANIE PRZEKWITŁYCH KWIATÓW ROŚLIN CEBULOWYCH

Przytnij łodygi przekwitłych kwiatów tuż przy ziemi. Wykonanie tego zabiegu, zanim roślina zawiąże nasiona pozwala zaoszczędzić energię, którą przeznaczyłaby na ich wytworzenie. Zostaw wszystkie zielone liście, aby składniki odżywcze mogły z nich wrócić do cebuli na przyszły rok. Usuń je dopiero wtedy, gdy zbrązowieją.

PROWADZENIE I PRZYCINANIE PNĄCZY

Pnącza potrafią wspaniale ozdobić ogrodzenie lub ścianę zielenią liści, kwiatami, a często także zapachem. Mogą też stanowić schronienie dla wielu gatunków dzikiej fauny, które wykorzystują je jako miejsce żerowania lub gniazdowania. W kwietniu ptaki zakładają gniazda, dlatego przed rozpoczęciem jakichkolwiek prac związanych z cięciem czy przycinaniem pnączy zawsze należy sprawdzić, czy nie ma w nich gniazd. W przeciwnym razie można poważnie zakłócić lęgi, a nawet zniszczyć gniazda, co jest niezgodne z prawem.

Lubię pnącza również dlatego, że często są także efektywnym sposobem wykorzystania przestrzeni, jeśli chodzi o uprawę warzyw – prowadzenie dyni po ogrodzeniu czy uprawa chmielu albo winorośli umożliwia uzyskanie plonów bez zajmowania dużej powierzchni gruntu. Jednocześnie rośliny te zapewniają nam odrobinę prywatności lub pomagają zasłonić niechciane widoki.

Istnieje wiele różnych pnączy, dlatego nie ma jednego uniwersalnego zestawu zasad ich uprawy. Niektóre są jednoroczne, inne wieloletnie. Część, jak chmiel, co roku zamiera i odrasta z ziemi, podczas gdy inne, na przykład wiciokrzew, puszczają pąki ze zdrewniałych pędów.

Teraz jest dobry moment, aby lekko przyciąć i uporządkować zbyt rozrastające się pnącza. Do grubych pędów można użyć sekatora dwuręcznego lub piły ogrodowej. Do cieńszych pędów, które wchodzą na ścieżkę albo zbytnio się rozrastają, najlepiej nadaje się mały sekator. Jeśli pnącze jest bardzo gęste, jak na przykład bluszcz, przydadzą się nożyce do żywopłotu lub nożyce ogrodowe.

Podwiązując pnącza, upewnij się, że mają stabilną podporę. Druty rozciągnięte na ścianie na specjalnych uchwytach to niezawodne rozwiązanie, ale dobrze sprawdzą się także kratki, ogrodzenia lub słupki z rozpiętymi między nimi drutami. Do przywiązywania pędów używaj sznurka, drutu ogrodowego albo gumowych opasek. Pędy powinny znajdować się po zewnętrznej stronie podpory, a nie być schowane za nią przy ścianie lub ogrodzeniu. Nie przywiązuj ich zbyt ciasno i stosuj wiązanie w kształcie ósemki, aby między podporą a pędem pozostała przestrzeń chroniąca roślinę przed uszkodzeniami wskutek ocierania. Są jednak pnącza, takie jak winorośl, glicynia czy niektóre powojniki, których nie należy przycinać w tym miesiącu, dlatego najpierw zawsze warto sprawdzić wymagania konkretnej rośliny.

10 ULUBIONYCH ROŚLIN PNĄCYCH FRANCES

- Wiciokrzew
- Chmiel
- Winorośl
- Ogórek
- Róża
- Hortensja pnąca
- Glicynia
- Groszek pachnący
- Chobot bulwiasty
- Jaśmin gwiazdkowy

ROZWIĄZYWANIE WIOSENNYCH PROBLEMÓW

Gdy dni stają się coraz cieplejsze, pojawiają się różne ogrodowe wyzwania. Należą do nich między innymi inwazje szkodników, które obudziły się z zimowej hibernacji lub właśnie się wykluły, a także gwałtownie rosnące chwasty.

- **Wylęg szkodników** Zwracaj uwagę na jaja owadów oraz szkodniki takie jak mączliki, zwłaszcza na spodniej stronie liści. Mogą być szczególnie uciążliwe w szklarniach.
- **Chwasty jednoroczne** Teraz zaczynają intensywnie kiełkować, dlatego regularne pielenie i wycinanie motyką pozwoli utrzymać je pod kontrolą. Warto też zacząć ćwiczyć rozpoznawanie siewek.
- **Chwasty wieloletnie** To najlepszy moment, aby się z nimi uporać, ponieważ gleba jest jeszcze dość pulchna i odsłonięta. Staraj się usuwać jak największą część korzeni.
- **Rozrastające się byliny** To dobry czas, aby wykopać, podzielić i ponownie posadzić byliny zielne, które zbytnio się rozrosły i przez to mogą gorzej kwitnąć.
- **Uszkodzenia po późnych przymrozkach** Hartuj rośliny stopniowo, wystawiając je na zewnątrz w osłonięte miejsce przez około dwa tygodnie. Ewentualne uszkodzenia można zazwyczaj po prostu przyciąć.

Usuwaj chwasty już teraz, inaczej później mogą zagłuszyć cenne rośliny

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 7c

Zwracaj uwagę na pojedyncze, odstające pędy pnączy i albo starannie je podwiązuj, albo usuwaj sekatorem

Usuwaj kwiaty chwastów jednorocznych, zanim zawiążą nasiona i rozsieją się dalej

Wiele bylin rozrasta się wokół, gdy ich środek zaczyna zamierać. Wykop je, podziel i ponownie posadź najsilniejsze fragmenty

Sprawdzaj, czy na roślinach nie ma jaj owadów lub młodych szkodników – wraz z ociepleniem będą się szybko rozmnażać

eprasa.pl 7c0186ab79

W okresie intensywnego wzrostu koś trawnik co tydzień lub co dwa tygodnie, aby miał wyrównaną wysokość

ZDROWY TRAWNIK

W ostatnich latach trawniki nie cieszą się najlepszą opinią, ale są znacznie bardziej przyjazne dla środowiska niż zabetonowane patio czy, co jeszcze gorsze, sztuczna trawa. Mają też tę zaletę, że latem pomagają ochładzać ogród.

Jeszcze lepszy niż jednolita murawa jest trawnik obfitujący w różne gatunki, z mchem i chwastami, który może stanowić źródło pokarmu dla wielu dzikich zwierząt. W kwietniu każdy trawnik rośnie bardzo intensywnie, dlatego, aby utrzymać go w dobrej kondycji, trzeba rozpocząć regularne koszenie. Miejsca, które mają pozostać zielone i gęste, należy kosić co tydzień lub co dwa tygodnie przez cały sezon. Jeśli natomiast chcesz pozostawić fragmenty wysokiej trawy dla dzikiej przyrody, najlepiej od teraz niemal do końca lata zrezygnować z koszenia tego wybranego kawałka. Gdy w końcu go skosisz, późnym latem lub jesienią, zachowaj ostrożność, aby nie zranić małych zwierząt, które uznały to miejsce za bezpieczne schronienie. Po koszeniu trawa przez pewien czas może być brązowa, ale powinna szybko się zregenerować.

Teraz jest także dobry moment, aby zadbać o wyraźne krawędzie trawnika.
Użyj szpadla i prowadź go wzdłuż napiętego sznurka lub węża ogrodowego ułożonego w pożądanym kształcie, aby uzyskać równą linię. Zanim zaczniesz, cofnij się o kilka kroków i sprawdź, czy wygląda dobrze. Później przez całe lato będziesz mógł łatwo utrzymywać krawędzie w porządku za pomocą nożyc do obrzeży. Niechciane chwasty można teraz bez trudu usuwać ręcznie. Brązowe i przerzedzone miejsca na trawniku można oczyścić ze zniszczonej trawy, zagrabić i ponownie obsiać. Wymieszaj nasiona trawy z niewielką ilością kompostu i piasku, a następnie rozsyp na przygotowanej powierzchni. Podlej obsiany fragment i chroń nasiona przed ptakami aż do momentu wschodów. Jeśli chcesz zachęcić do wzrostu rośliny łąkowe, nie używaj kompostu, ponieważ dodatkowe składniki odżywcze sprzyjają trawom, które łatwo zagłuszają rośliny kwitnące.

Więcej informacji o pielęgnacji trawnika na str. 98

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

“Szukamy roślin łatwych w pielęgnacji, kwitnących przez całe lato i dostępnych w wielu kolorach”

ZDJĘCIA: DAHLIA 'RAINBOW SILENCE' (GETTY/ALEX MANDERS)

Wybór publiczności: Nowe odmiany dalii

Podczas pokazów testowanych odmian dalii odwiedzający ogród Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego (RHS) w Wisley oddawali głosy na swoje ulubione okazy. Zajrzyj do przygotowanej przez **Toma Browna** galerii przyszłych klasyków – niech zainspiruje cię do stworzenia własnych nasadzeń

Wraz ze zbliżającym się latem zaczynamy myśleć o tym, jakie rośliny możemy dodać do naszych donic i rabat, aby niezawodnie cieszyły oko feerią kolorów. Szukamy roślin kwitnących przez całe lato, łatwych w pielęgnacji i dostępnych w wielu kolorach. Zdradzę ci mały sekret: ta idealna roślina cały czas była na wyciągnięcie ręki.

Dalie można łatwo uprawiać z karp, gotowych sadzonek lub nasion – wszystkie są stosunkowo niedrogie i łatwo dostępne w centrach ogrodniczych oraz online.

Idealne nasadzenia

Oto kilka powodów, dla których warto wypróbować te łatwe w uprawie rośliny:

- Kwitną od lipca do pierwszych przymrozków.
- Kwiaty występują niemal w każdym kolorze i kształcie
- Dalie o pojedynczych kwiatach, które mają odsłonięty pyłek i nektar, stanowią wspaniałe źródło pożywienia dla owadów zapylających

Ogród w Wisley przez dwa lata testował nowe odmiany dalii, aby wyłonić te najlepsze, na podstawie obserwacji panelu ogrodników i hodowców, którego byłem członkiem. W tym samym czasie, gdy przeprowadzano rygorystyczne testy, RHS zaprosiło gości odwiedzających ogród do głosowania na dalie, które najbardziej ich zachwyciły. Przygotowaliśmy zestawienie najważniejszych informacji o daliach wybranych przez odwiedzających i przedstawiamy wam krótką listę tych najlepszych.

Dalie to wieloletnie rośliny zielne pochodzące z Meksyku, które można podzielić na różne grupy. Wszystkie dalie, które zdobyły serca odwiedzających, pochodziły z poniższych grup:

- Dalie kołnierzykowe
- Dalie dekoracyjne
- Dalie kuliste
- Dalie pomponowe
- Dalie półkaktusowe
- Dalie strzępiaste
- Podwójne dalie storczykowe

eprasa.pl 7c0186ab79

Galeria ulubieńców publiczności

‘Great Silence’

Zasłużenie najchętniej wybierana przez publiczność dalia – ze względu na ogromną liczbę kwiatów w ciepłym, różowym odcieniu, które mają złoty środek i są osadzone na długich, ciemnych łodygach. Idealna do cięcia, o niezwykle obfitych, pełnych blasku kwiatach i zdrowym listowiu. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Farmer Gracy, Rose Cottage Plants, Peter Nyssen

‘Fire Mountain’

Wieża zdrowych, brązowawych liści wznosiła się dumnie, bez najmniejszego śladu mączniaka prawdziwego. Małe, czerwone kwiaty pojawiają się późnym latem i kontrastują z liśćmi. Odmiana ta wyróżnia się witalnością oraz zdrowym ulistnieniem i doskonale sprawdza się w egzotycznych aranżacjach. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Proctor’s Nursery, Cotswold Garden Flowers

‘Jennifer Mary Ellen’

Ta dalia wyróżniała się na tle innych nie tylko dzięki uwodzicielskim kwiatom pięknie kontrastującym z brązowymi liśćmi, ale także dlatego, że nie wymagała podpór. Jej zwarty pokrój sprawia, że doskonale nadaje się do uprawy w donicach oraz na przedzie rabaty. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Farmer Gracy, Peter Nyssen, Rose Cottage Plants

‘Bettina Verbeek’

Ta spektakularna dalia to zdecydowanie propozycja dla miłośników charakternych roślin. Czerwone płatki z jaskrawożółtymi obrzeżeniami wyglądały, jakby były naładowane energią elektryczną, domagając się uwagi, a głosy oddane przez zwiedzających zapewniły jej miejsce w pierwszej trójce. Jej intensywnie wybarwione kwiaty sprawiły, że również znalazła się wśród moich faworytów. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Aktualnie niedostępna w sprzedaży

‘Ashpire Fancy’

Zestawienie kremowych, czerwonych i jasnopomarańczowych kwiatów sprawia, że ta dalia cieszy się popularnością nie tylko wśród zapylaczy, florystów i wystawców, ale też wśród głosującej publiczności. Dzięki wielobarwnej palecie ta dalia pasuje do większości stylów nasadzeń, a także doskonale nadaje się do cięcia. *Grupa 3: dalie kołnierzykowe*
Dostępna w ofercie JRG Dahlias

‘Melissa Anna Marijke’

Ciemnoróżowe środki kwiatów, przechodzące w jaśniejsze brzegi sprawiły, że ta dalia była niezwykle popularna wśród odwiedzających. To dość nietypowa odmiana, osiągająca nieco poniżej 1 m wysokości. Jej zwarty pokrój sprawia, że jest idealna do mniejszych ogrodów. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Ashridge Trees, Peter Nyssen, Rose Cottage Plants

‘Great Silence’

‘Cornwall Island’

Podobnie jak wiele odmian strzępiastych, te kwiaty w intensywnie fioletowym odcieniu wyróżniają się lekko postrzępionym, niemal puszystym wyglądem. Uprawa dalii daje dużo radości, a ich kwiaty osadzone na ciemnych pędach – które są doskonałe do cięcia – zawsze wywołują uśmiech. *Grupa 11: dalie strzępiaste*
Dostępna w ofercie Shaw Green Dahlias, Peter Nyssen, Sarah Raven

‘Rainbow Silence’

Nie tylko jedna z najbardziej barwnych i ekscentrycznych odmian dalii poddanych testom, ale także jedna z najenergiczniej rosnących – nic więc dziwnego, że znalazła się w gronie ulubieńców, zarówno publiczności, jak i jury. Ma czerwono-różowe płatki, które w centrum przechodzą w delikatny żółty odcień. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Flowers by Flourish

‘Ryecroft Jill’

Obfitość jasnopomarańczowych, zaokrąglonych kwiatostanów pełnych płatków, osadzonych na mocnych pędach, sprawiła, że ta odmiana nie tylko stała się ulubienicą publiczności, ale również mnie zachęciła do posadzenia jej w ogrodzie. Zdrowe, jaskrawo zielone liście podkreślają morelowe kwiaty. *Grupa 6: dalie kuliste*
Dostępna w ofercie Halls of Heddon

Labyrinth Two Tone

Olbrzymie kwiaty o dwubarwnym – jasnofioletowym i kremowym – wybarwieniu wznosiły się na wysokich, mocnych łodygach, przyciągając uwagę odwiedzających. Są wielkości talerza i choć nie występują tak licznie, jak u innych odmian na liście ulubieńców, braki w ilości nadrabiają rozmiarem. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Farmer Gracy, Peter Nyssen, Sarah Raven

ZDJĘCIA: GETTY/ALEX MANDERS

eprasa.pl 7c0186ab79

'Fire Mountain'

'Jennifer Mary Ellen'

'Melissa Anna Marijke'

'Bettina Verbeek'

'Ashpire Fancy'

'Cornwall Island'

'Rainbow Silence'

'Ryecroft Jill'

Labyrinth Two Tone

eprasa.pl 7c0186ab79

'Lemon Sherbet'

'Milena F'

'Eye Candy'

'Molly Raven'

'Night Silence'

'Lemon Sherbet' (z serii Sweet Candy)

Intensywny, cytrynowożółty kolor kwiatów sprawił, że ta dalia stała się zdecydowanym faworytem wśród odwiedzających, prezentując się niezmiennie dobrze przez cały sezon letni. Ich wyraźnie widoczne otwarte środki sprawiają, że odmiana ta jest popularna wśród florystów, a także znajduje się w czołówce roślin lubianych przez pszczoły. *Grupa 3: dalie kołnierzykowe*
Dostępna w ofercie Hayloft Plants, Proctor's Nursery, Telegraph Garden Shop

'Milena F'

Zmieniająca się wraz z dojrzewaniem paleta barw jednego kwiatu nadaje tej odmianie dalii prawdziwie gwiazdorski charakter. Nuty moreli, różu i żółci sprawiają, że jest ona wyjątkowo wszechstronna – a może to skojarzenie z kolorowymi żelkami owocowymi daje jej tę przewagę. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Shaw Green Dahlias, Waitrose, Crocus

'Molly Raven'

Połączenie ciemnych liści i wielobarwnych kwiatów na ciemnych łodygach sprawiło, że ta dalia szybko zyskała uznanie odwiedzających. Nie wymaga palikowania, a dzięki rozłożystemu, wielopędowemu pokrojowi doskonale sprawdzi się w dużej donicy w towarzystwie innych równie uwodzicielskich roślin. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie The Old Vineyard, Sarah Raven

'Eye Candy'

Choć pod koniec lata trudno przejść obojętnie obok intensywnych, krzykliwych barw tej odmiany, 'Eye Candy' zdobyła sympatię odwiedzających dzięki delikatnym różowym pomponowym kwiatom, wśród których można dostrzec piękne, liliowe tony, a wiele pąków wciąż czeka na rozkwit. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępne w ofercie Halls of Heddon

'Night Silence'

Ta wyjątkowo nietypowa dalia została uznana przez odwiedzających za jedną z absolutnych faworytek – właśnie z tego powodu, że tak wyróżnia się na tle innych. Obficie kwitnąca, o kwiatach w przygaszonym odcieniu różu i brązowych liściach, stanowi doskonały wybór do kompozycji w pojemnikach o nowoczesnym charakterze. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*
Dostępna w ofercie Farmer Gracy, Sarah Raven, Rose Cottage Plants

ZDJĘCIA: GETTY/ALEX MANDERS

eprasa.pl 7c0186ab79

'Pacific Time'

'Copperboy'

'Dutch Delight'

'Meteorite'

ZDJĘCIA: GETTY/ISABELLE MORAND, ALEX MANDERS

'Pacific Time'

Dla tych, którzy nie mogą zdecydować się między czerwoną a białą dalią, nie ma powodów do obaw, gdyż ta odmiana łączy oba kolory w jednym kwiecie. Te rośliny o jaskrawych barwach i zwartym pokroju sprawiały, że odwiedzający zatrzymywali się w miejscu, by je podziwiać. Obsypuje się kwiatami przez całe lato. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*

Dostępna w ofercie Shaw Green Dahlias, Peter Nyssen

'Copperboy'

Ta dalia stała się bardzo popularna dzięki wspaniałym kwiatom w miedzianym odcieniu z czekoladowymi środkami, których kolor stopniowo jaśnieje ku brzegom. Jest stosunkowo niską odmianą, ale podziwianą przez wszystkich, także przeze mnie – dlatego ma swoje miejsce w moim ogrodzie. *Grupa 6: dalie kuliste*

Dostępna w ofercie Sarah Raven, Farmer Gracy, Rose Cottage Plants

'Dutch Delight'

Zaokrąglone płatki w odcieniu nasyconego różu oraz ciepły, żółty środek nadają tej dalii wyjątkowego charakteru, za co szczególnie cenią ją floryści – ta nowa odmiana doskonale nadaje się na cięcie. Dorasta do około 90 cm wysokości i jest niezwykle uniwersalna w ogrodach różnej wielkości. *Grupa 13: podwójne dalie storczykowe*

Dostępne w ofercie Webbs Garden Centres, Rose Cottage Plants, Sarah Raven

'Meteorite'

Przygotujcie okulary słoneczne do podziwiania tej odmiany. Jej jaskrawożółte kwiaty kontrastują z ciemnymi liśćmi, przez co trudno ją przeoczyć. Nie jest to wybór dla miłośników subtelnych i zmysłowych kompozycji, ale za to odmiana pełna ekspresji, która wzbudza powszechny zachwyt. *Grupa 5: dalie dekoracyjne*

Dostępna w ofercie Ashridge Trees, Rose Cottage Plants

Głosowanie na dalie w kategorii „Wybór Publiczności"

Odwiedzający RHS Garden Wisley mogli głosować na swoją ulubioną dalię w sierpniu i wrześniu 2024 roku, wybierając spośród 94 zgłoszonych odmian. Głosowanie zostało przeprowadzone w sposób uczciwy i bezstronny. Zachęcano też głosujących, aby poinformowali RHS, dlaczego właśnie dana dalia najbardziej przykuła ich uwagę w danym dniu. Głosy zbierano za pomocą kodu QR, a na koniec lata podsumowano wyniki. Ta metoda sprawdziła się bardzo dobrze, dlatego w 2025 roku wiele kolejnych testów odmian dalii przeprowadzanych przez RHS przyjęło tę formę zbierania danych.

Wyniki oceny nowych odmian dalii oraz przyznane im nagrody Awards of Garden Merit można znaleźć na stronie **www.rhs.org.uk/plants/trials-awards/plant-trial-results/dahlia**

eprasa.pl 7c0186ab79

Atrakcyjne mogą być kwiaty, liście, a nawet suche owocostany

eprasa.pl 7c0186ab79

Mistrzowskie kompozycje

Poradnik Nicka o sztuce łączenia roślin

Ponieważ rośliny wchodzą w szczyt atrakcyjności kolejno, ogród może świetnie wyglądać przez cały rok. W kolejnym tekście z tej serii **Nick Bailey** pokazuje, jak uzyskać ten efekt

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Idea następstwa atrakcyjności może wydawać się tajemnicza czy skomplikowana, ale staje się prosta, gdy wiemy, jakimi zestawieniami roślin się posłużyć. Chodzi o to, aby sadzić blisko siebie rośliny tworzące spójną i zżytą społeczność, w której poszczególne gatunki kolejno wysuwają się na pierwszy plan. To fantastyczny sposób na maksymalizowanie mocy roślinnych kompozycji nawet na najmniejszej przestrzeni. Kierując się tym podejściem do nasadzeń, nawet na skrawku ziemi wielkości jednego metra kwadratowego uda nam się stworzyć bujną, całoroczną kompozycję z różnych roślin. Może warto postawić w tym roku na następstwo atrakcyjności w ogrodzie?

A, kuku! Połącz późno kwitnącą jeżówkę z niezawodną rośliną taką jak werbena patagońska (*Verbena bonariensis*)

Tak, jak chce natura

Nasadzenia skupiające się na następstwie atrakcyjności opierają się na działaniu roślin w naturze. Sukcesję można zaobserwować prawie przez cały rok na prerii, w lesie czy na łące – różne gatunki pojawiają się, kwitną i zanikają, a w światła reflektorów wchodzą inne rośliny. Przeniesienie tej idei do ogrodu polega na odtworzeniu tych naturalnych społeczności w niewielkiej skali, przy czym należy dobrać gatunki odpowiednie do warunków panujących na naszej działce.

W najprostszej postaci nasadzenia sukcesyjne mogą obejmować zaledwie dwa gatunki, np. cyklamen bluszczolistny (*Cyclamen hederifolium*) i konwalię majową (*Convallaria majalis*). Jeśli na częściowo ocienionej rabacie wielkości jednego metra kwadratowego zasadzimy siedem egzemplarzy każdej z tych roślin, stworzymy sukcesyjną kompozycję prawie na cały rok! Wiosną cyklamen zamiera szykując się do letniego spoczynku; jego marmurkowe liście się kurczą, ale właśnie w tym momencie pojawia się konwalia, która w połowie wiosny wypuszcza pachnące kwiaty, a jej liście zakrywają grunt. I właśnie gdy liście konwalii zaczynają więdnąć pod koniec lata, cyklamen wybucha mnóstwem różowych kwiatów, a potem lśniących, żyłkowanych liści, które wyglądają świeżo przez całą zimę. To naprawdę może być aż takie proste, ale jeśli mamy ochotę pójść dalej, mamy przed sobą nieskończone możliwości.

Cyklamen bluszczolistny (*Cyclamen hederifolium*)

Chodź za mną Czosnki grają tu pierwsze skrzypce, ale krwawnik i kocimiętka będą grały jeszcze jesienią

Konwalia majowa (*Convallaria majalis*)

Nie ma jak cebula

Zastosowanie roślin cebulowych to prosty i elegancki sposób na uzyskanie następstwa atrakcyjności w większości ogrodów. Przykładem może tu być popularna cebulowa lazania w donicach. To technika, w ramach której sadzimy warstwowo trzy lub cztery gatunki roślin, np. w najprostszej wersji, miniaturowe narcyzy, które zakwitną w marcu, kwitnące w kwietniu hiacynty i majowe tulipany. Tego rodzaju rozwiązanie maksymalnie wykorzystuje potencjał kwiatowych kompozycji w donicach, ale świetnie sprawdza się też na rabatach, gdzie można zasadzić blisko siebie pięć czy sześć różnych gatunków. Mam sprawdzony zestaw roślin cebulowych i bulwiastych, które zapewniają sukcesję od lutego do października. Wszystko zaczyna się w lutym od przebiśniegów, w marcu pojawiają się miniaturowe narcyzy, a gdy zaczynają przekwitać, mamy już szafirki i tulipany, które umilą nam kwiecień. Gdy już się z nimi żegnamy, na początku maja na prowadzenie wychodzi czosnek

Czosnek (*Allium*) 'Purple Sensation'

Na bogato Kompozycje w ogrodach publicznych bywają naprawdę okazałe, ale te same pomysły mogą się też sprawdzić w mniejszej skali

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

(*Allium*) 'Purple Sensation', który cieszy oko do końca tego miesiąca. Potem szybko pojawia się bulwiasty dziwaczek Jalapa (*Mirabilis jalapa*), który chowa usychające liście roślin cebulowych i kwitnie non-stop aż do pierwszych mrozów. Daje nam to dziewięć miesięcy kwiatowej sukcesji – i to jedynie z roślin cebulowych i bulwiastych.

Na wysokim poziomie

W sukcesji można też wykorzystać pnącza. Gdy pozwolimy powojnikowi (*Clematis*) 'Perle d' Azur' piąć się po róży (*Rosa*) 'New Dawn', zobaczymy, jak kwitną mniej więcej o tej samej porze, a potem powojnik dalej produkuje kwiaty, aż róża zacznie kwitnąć na nowo około sześć tygodni później. Razem kwitną od początku lata do października. Sprawdzają się też pnącza jednoroczne, zwłaszcza puszczone na różach pnących, które kwitną wcześnie i nie powtarzają kwitnienia (ramblery). Jeśli puścimy po ramblerze jednoroczne pnącze, np. wilec, zakwitnie ono, gdy róża będzie kończyć kwitnienie i aż do jesieni będzie nas cieszyć barwami. Świetnymi podpórkami będą też krzewy kwitnące wiosną, np. forsycja czy porzeczki. Można u ich podstawy zasadzić np. kwitnącą od maja do października pałczatkę szorstką (*Eccremocarpus scaber*), która wiosną będzie piąć się po krzewie i zakwitnie, gdy przestanie to robić krzew. Dzięki temu krzew, który kwitnie tylko przez sześć tygodni, będzie pokryty kwiatami w innym kolorze niż jego własne aż do jesieni.

Nasadzenia sukcesyjne naprawdę pozwalają nam wykazać się jako ogrodnikom i maksymalnie wykorzystać nawet najmniejszą przestrzeń. Dlaczego by nie spróbować?

Wilec klapowany (*Ipomoea lobata*)

Porzeczka krwista (*Ribes sanguineum*)

Para idealna Róże i powojniki kwitnące latem to najprostsze połączenie sukcesyjne

Prosty przepis Nicka na nasadzenia sukcesyjne

Wybierz zimozieloną roślinę (np. nandinę domową [*Nandina domestica*]), która zawsze czymś urzeka: liśćmi, kwiatami, jagodami lub formą i zasadź u jej podstawy jednoroczne pnącze (np. wilec klapowany [*Ipomoea lobata*]) – zapewni ono barwy, gdy kwiaty nandiny przekwitną, ale nie będzie na niej jeszcze jagód. Dodaj bylinę okrywową, np. kocimiętkę, a pod nią zasadź przebiśniegi, krokusy i kosaćce żyłkowane (*Iris reticulata*), które będą kwitły długo przed kocimiętką. Aby zapewnić sobie barwy pod koniec sezonu, dorzuć kilka zimowitów.

Inny zestaw otwiera rozchodnikowiec (*Hylotelephium*) 'Matrona'. Przez cały rok cieszy on oko formą i atrakcyjnością, ale dla potrzeb sukcesji można go podsadzić dużymi czosnkami – rozchodnikowiec ukryje ich nieładne liście. Warto też dodać szałwię (*Salvia confertiflora*). Ponieważ zaczyna ona kwitnąć dopiero jesienią, dobrze jest ją oflankować u podstawy przysadzistą, produkującą żółte kwiaty, pnącą wersją *Dactylicapnos scandens* – rośliny, która wcześniej okryje ją swoimi kwiatami. Warto też dosadzić długo kwitnące przymiotno białe (*Erigeron annuus*) lub werbenę patagońską (*Verbena bonariensis*). Te prawdziwe fabryki kwiatów, niestroniące od rozsiewania się, zapewnią kolory od czerwca do listopada, gdy pozostałe rośliny będą zakwitać i przekwitać. Na koniec dorzućmy wczesne orliki podsadzone dziwaczkiem Jalapa (*Mirabilis jalapa*). Gdy pod koniec maja orliki zaczną żółknąć, szybko pojawi się dziwaczek i przez całe lato i jesień będzie produkować pachnące nocą kwiaty.

W kompozycjach sukcesyjnych kocimiętka zapewnia kwitnące towarzystwo krócej kwitnącym roślinom takim jak dziewanna

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Drzewa o kulistych koronach

Kula od wieków fascynuje człowieka jako bryła o idealnych proporcjach, pozbawiona ostrych krawędzi, doskonała w swojej symetrii i zamkniętej formie. W kulturze europejskiej symbolizowała harmonię, doskonałość, równowagę i porządek. W sztuce ogrodowej jej znaczenie jest równie silne; geometryczna forma kuli pozwala ujarzmić przestrzeń, wprowadzić rytm i klarowność kompozycji, a jednocześnie dodać ogrodowi szyku i elegancji.

TEKST DR WIESŁAW SZYDŁO

ZDJĘCIA: WIESŁAW SZYDŁO, GRZEGORZ FAŁKOWSKI

Już renesansowe ogrody włoskie wykorzystywały kuliste formy bukszpanów i cisów, tworząc z nich powtarzalne moduły porządkujące przestrzeń. W ogrodach francuskich epoki baroku kula stała się jednym z podstawowych elementów topiarów, podkreślając monumentalność osi widokowych i symetrię założeń. W Polsce tradycja ta również ma długą historię. W parkach pałacowych XVIII i XIX wieku chętnie stosowano formowane lipy, graby i cisy, nadając im kształty kuliste lub półkuliste, podnoszące walory dekoracyjne kompozycji. Współczesna architektura krajobrazu kontynuuje tę tradycję, projektanci chętnie sięgają po drzewa lub ich odmiany ogrodowe, które naturalnie tworzą kuliste korony, dzięki czemu efekt geometrycznej harmonii można osiągnąć bez intensywnego cięcia.

Kuliste drzewa na różne stanowiska

W naturze kuliste korony nie są częste, ale istnieje grupa gatunków, które w sposób spontaniczny rozwijają się w formie zwartej, regularnej, niemal idealnie okrągłej. Do takich należą klony, jesiony, lipy, niektóre gatunki wiśni ozdobnych czy kasztanowców. Ich pokrój wynika z równomiernego wzrostu pędów we wszystkich kierunkach, co sprawia, że drzewo zachowuje harmonijną sylwetkę przez wiele lat. W ogrodach i przestrzeniach publicznych kulista korona ma wiele zalet: wprowadza porządek i powtarzalność, łagodzi ostre linie nowoczesnej architektury, a jednocześnie nie dominuje nad otoczeniem. Drzewa o takim pokroju świetnie sprawdzają się w ogrodach formalnych, na dziedzińcach, sadzone wzdłuż alejek i ulic, gdzie ich regularny kształt pozwala zachować ład przestrzenny. Kulista forma jest także niezwykle dekoracyjna – niezależnie od pory roku drzewo zachowuje atrakcyjny wygląd, a zimą jego symetryczna sylwetka staje się rzeźbiarskim akcentem w ogrodzie.

Wśród odmian ogrodowych szczególnie cenione są te, które zachowują kulisty pokrój bez konieczności intensywnego cięcia. Powszechnie znanymi tego typu kultywarami, szeroko dostępnymi w szkółkach i centrach ogrodniczych, są odmiany klonu pospolitego (*Acer platanoides*) 'Globosum' oraz robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*) 'Umbraculifera'. Z kolei wśród mało znanych tego typu odmian znajduje się kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) 'Umbraculifera', tworzący gęstą, parasolowatą koronę o średnicy kilku metrów. Rośnie powoli, nie kwitnie, ale jego regularna forma

Klon pospolity 'Globosum'

Kasztanowiec biały 'Umbraculifera'

Klon pospolity 'Golden Globe'

Robinia akacjowa 'Umbraculifera'

Wiśnia osobliwa 'Umbraculifera'

Brzoza brodawkowata MAGICAL GLOBE 'Globe'

Platan klonolistny 'Alphen's Globe'

Surmia bignoniowa 'Nana'

Ambrowiec amerykański 'Gum Ball'

i duże, dłoniaste liście czynią go idealnym drzewem do nasadzeń parkowych. Podobny charakter ma wiśnia osobliwa (*Prunus ×eminens*) 'Umbraculifera', która tworzy zwartą, kulistą koronę i zachwyca wiosennym kwitnieniem, obsypując się drobnymi, białymi kwiatami. Jest odporna, niewymagająca i świetnie znosi warunki miejskie. Jest to jedna z niewielu obficie kwitnących odmian kulistych, które powstają najczęściej jako mutacje i dlatego zwykle albo nie zawiązują pąków kwiatowych, albo ich kwitnienie jest ubogie. W polskich ogrodach coraz częściej pojawia się platan klonolistny (*Platanus ×hispanica*) 'Alpen's Globe' – odmiana o niewielkich rozmiarach i zwartej, kulistej koronie, która zachowuje charakterystyczną dla platanów dekoracyjną, łuszczącą się korę. To ciekawa propozycja do nowoczesnych ogrodów, gdzie liczy się efektowny wygląd przy ograniczonej przestrzeni. Wśród klonów, oprócz wspomnianego już klonu pospolitego 'Globosum' w ogrodach sadzi się inną jego odmianę, 'Golden Globe', o złocistych liściach, które rozświetlają kompozycję i nadają jej ciepły, słoneczny charakter. Niestety przy niedoborze wody, w warunkach silnego nasłonecznienia, żółte liście rośliny mogą ulegać poparzeniu. Wartościową odmianą, zdecydowanie zbyt mało docenianą w naszym kraju, jest klon polny (*Acer campestre*) 'Nanum', tworzący gęstą, regularną kulę.

W grupie drzew o kulistych koronach nie brakuje również gatunków o bardziej delikatnym pokroju. Brzoza brodawkowata (*Betula pendula*) 'Magical Globe' to niewielkie drzewo o drobnych liściach i zwartej, kulistej koronie, idealne do małych ogrodów. Surmia bignoniowa (*Catalpa bignonioides*) 'Nana' tworzy gęstą, parasolowatą koronę z dużych, sercowatych liści, dając latem przyjemny cień. Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) 'Nana' to klasyczna odmiana kulista, ceniona za odporność i niewielkie wymagania. Ambrowiec amerykański (*Liquidambar styraciflua*) 'Gum Ball' zachwyca nie tylko kulistą formą, ale także spektakularnym, jesiennym przebarwieniem liści na czerwono, pomarańczowo i purpurowo. Jesion mannowy (*Fraxinus ornus*) 'Mecsek' tworzy zwartą, półkulistą koronę i jest ceniony za dekoracyjne liście oraz odporność na suszę. Dąb błotny (*Quercus palustris*) 'Green Dwarf' to odmiana karłowa o gęstej, regularnej koronie i intensywnie zielonych liściach, idealna do małych ogrodów. Jesienią pięknie się przebarwia. Wierzba krucha (*Salix fragilis*) 'Bullata' tworzy zwartą, kulistą formę o dynamicznym charakterze, a lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) 'Green Globe' jest jedną z naj-

bardziej eleganckich odmian kulistych, cenioną za odporność, długowieczność i regularny pokrój.

Każda z tych odmian wnosi do ogrodu coś wyjątkowego, jedne zachwycają barwą liści, inne strukturą korony, jeszcze inne wytrzymałością na niesprzyjające warunki lub niewielkimi wymaganiami. Wszystkie jednak łączy jedno: kulista forma, która nadaje ogrodowi harmonię, rytm i elegancję. Drzewa te świetnie komponują się zarówno z nowoczesną architekturą, jak i z tradycyjnymi ogrodami, wprowadzając do przestrzeni element ładu i spokoju. Mogą być sadzone pojedynczo jako solitery, w grupach tworzących regularne powtórzenia, a także wzdłuż ścieżek i podjazdów, gdzie ich regularny pokrój podkreśla linię kompozycji.

Dąb błotny 'Green Dwarf'

Polskie kuliste odmiany drzew

Warto również zwrócić uwagę na odmiany wyhodowane przez polskich szkółkarzy, którzy coraz częściej wprowadzają na rynek rośliny o unikatowych cechach. Jednym z ciekawszych przykładów jest tulipanowiec amerykański (*Liriodendron tulipifera*) 'Edward Gursztyn', odmiana o zwartej, kulistej koronie, która łączy niezwykłą urodę tulipanowca z kompaktowym pokrojem idealnym do ogrodów przydomowych. Roślina ta nie tworzy kwiatów. Odmiana została wyróżniona złotym medalem w Konkursie Roślinnych Nowości targów „Zieleń to Życie" i obecnie zdobywa popularność w Europie. Znacznie starszą polską odmianą jest jesion pensylwański (*Fraxinus pensylvanica*) 'Crispa', wyróżniający się pofalowanymi liśćmi, które nadają drzewu niepowtarzalny charakter. Odmiana ta została wyselek-

REKLAMA

eprasa.pl 7c0186ab79

cjonowana na początku XX wieku przez Feliksa Rożyńskiego. Jesion pensylwański jest gatunkiem odpornym na porażenie przez *Hymenoscyphus fraxineus* – patogen grzybowy (wykryty w 2006 r. przez Polaka, Tadeusza Kowalskiego), wywołujący groźną chorobę powodującą masowe zamieranie jesionu wyniosłego na terenie niemal całej Europy. Wyselekcjonowane w kraju odmiany stanowią dowód, że polska hodowla drzew i krzewów ozdobnych rozwija się dynamicznie, oferując rośliny

Tulipanowiec amerykański 'Edward Gursztyn' latem i zimą (po prawej)

Jesion pensylwański 'Crispa'

Wierzba krucha 'Bullata'

dostosowane do współczesnych potrzeb – niewielkie, odporne, dekoracyjne i łatwe w utrzymaniu.

Drzewa o kulistych koronach to nie tylko element dekoracyjny, ale także narzędzie kształtowania przestrzeni. Ich regularna forma pozwala wprowadzić do ogrodu harmonię i porządek, a jednocześnie nadać mu indywidualny charakter. W czasach, gdy ogrody stają się przedłużeniem domowej przestrzeni, miejscem odpoczynku i estetycznego doświadczenia, kuliste drzewa oferują połączenie funkcjonalności i piękna, które trudno przecenić. Wybierając spośród licznych odmian dostępnych na rynku, można stworzyć kompozycję idealnie dopasowaną do własnych potrzeb – od minimalistycznych aranżacji po ogrody pełne barw i faktur. Kuliste korony pozostają jednym z najbardziej uniwersalnych i ponadczasowych elementów sztuki ogrodowej, a ich rosnąca popularność świadczy o tym, że harmonia formy wciąż jest wartością, której poszukujemy w otaczającej nas przestrzeni.

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod numerem telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl 7c0186ab79

SPRAWDZONE NAWOZY W TWOIM OGRODZIE

- Nawóz mineralny o szybkim i mocnym działaniu – efekt turbo.
- Sprawdzi się zarówno do roślin jadalnych jak i ozdobnych.
- Składniki pokarmowe natychmiast dostępne dla roślin.
- Z dodatkową dawką magnezu i wapnia dla wzmocnienia korzeni i zdrowego wzrostu roślin.

DLA DZIAŁKOWCA I OGRODNIKA

- 100% organiczny, idealny także do upraw ekologicznych.
- Bardzo mocny, bogaty skład - efekt równomiernego nawożenia.
- Polecany szczególnie do warzyw i owoców.
- Doskonały smak i aromat plonów.
- Poprawia strukturę gleby – zapobiega procesowi jej wyjaławiania.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ NA COMPO.PL

eprasa.pl 7c0186ab79

Turystyka ogrodowa: *Maroko*

Maroko – od pustynnych krajobrazów As-Suwajry po oazę palmową Palmeraie i góry Atlasu Wysokiego Marrakeszu i jego okolic – udowadnia, że tam, gdzie jest woda, na wszystko znajdzie się sposób. Relację z podróży przedstawia Sonya Patel Ellis.

Sonya Patel Ellis
Starsza Specjalistka ds. Treści

Perspektywa zwiedzania ogrodów As-Suwajry i Marrakeszu przez cały tydzień w towarzystwie koleżanki – możliwość przeniesienie się z mroźnych listopadowych ulic Londynu do ciepłego, słonecznego klimatu w zaledwie pół dnia – była wspaniała.

W czasie lotu do As-Suwajry nie było widać czekających na nas bujnych, zielonych oaz – samolot leciał nad spieczoną, czerwoną ziemią, a gdzieś na horyzoncie majaczył kształt miasta. Po zaledwie dwudziestu minutach jazdy samochodem w kierunku pustyni nagle znalazłyśmy się w alei pełnej palm i wielobarwnych bugenwilli i dotarłyśmy do naszego pierwszego celu: botanicznego raju Jardin des Douars.

Z hotelowego ogrodu z mnóstwem schodków wyszłyśmy na ścieżki pokryte ręcznie robionymi, glinianymi płytkami bejmat, które zawiodły nas do spektakularnych roślin: błękitnych ołowników, karmazynowych hibiskusów, gigantycznych wilczomleczy trójżebrowych (*Euphorbia trigona*), trytom i łanów czerwonawych rozplenic (*Pennisetum*). W oddali zauważyłyśmy suche koryto rzeki – czy to z niej docierała tu kiedyś woda dla roślin? Okazało się, że wodę czerpie się tu z podziemnego źródła, które zaczęto wykorzystywać już na etapie projektowania założenia.

W riadach i ogrodach na dachach As-Suwajry – i całego Maroko – znajdziemy mnóstwo roślin odpornych na suszę, kafli, donic i murów z suszonej na słońcu cegły *adobe*, a także niebanalnych rozwiązań z zakresu zbierania i doprowadzania wody. Po odpoczynku w cieniu bananowców przed hotelem L'Heure Bleue Palais poszłyśmy obejrzeć ogromny figowiec o korzeniach przypominających przypory – symbol tradycyjnej otwartości miasta na wyznawców wszystkich wyznań. Ulice, którymi zdążałyśmy, miały kolory sorbetów. Warto też udać się szlakiem pieszym, konno lub na grzbiecie wielbłąda na połu-

ZDJĘCIA: 14-ANIMA-ALBINA-BAUER; GETTY/LAURIE NOBLE

eprasa.pl 7c0186ab79

Marrakeskie mury miejskie otaczające zabytkową dzielnicę Medinę

dnie, aby zobaczyć rozległe wydmy piaskowe, ruiny pałacu Dar Sultan oraz las eukaliptusowo-mimozowy w Diabacie.

Podczas trzygodzinnej jazdy samochodem do Marrakeszu widziałyśmy rzędy drzew oliwnych i arganowych oraz kozy wspinające się na gałęzie, aby skubać ich owoce – zwierzęta wypluwały pestki zawierające mnóstwo oleju. Po drodze napotkałyśmy też spółdzielnię produkującą olej arganowy – to idealne miejsce, aby go kupić.

Przy wiodących do stolicy ulicach mieści się wiele szkółek z lokalnymi roślinami, które trafiają do dalszych i bliższych ogrodów – również naszej kolejnej bazy botanicznej: otoczonego murem w kolorze ochry hotelu Jnane Tamsna, znajdującego się w liczącej setki lat oazie palmowej Palmeraie. Jest tu co oglądać: wnętrza zainspirowane roślinami zaprojektowała Meryanne Loum-Martin, a otoczenie – jej mąż, amerykański etnobotanik Gary Martin. Zobaczymy tu między innymi podwyższoną, wijącą się jak serpentyna ścieżkę okoloną agawami, aloesami, opuncjami i pelargonii pachnących (koniecznie poproście w barze o aromatyzowaną nimi margaritę!) oraz otoczony oliwkami dziedziniec. Można tu doskonale naładować baterie po całym dniu zwiedzania ważnych dla tej kultury, pełnych życia ogrodów czy porośniętych agawami i jałowcem gór Wysokiego Atlasu w marrakeskiej dolinie Ourika (dojedziemy do niej w godzinę samochodem). Warto też zwiedzić miejscowy ogród.

PODSTAWOWE INFORMACJE

Warto przyjechać w okresie IX-XI lub III-V – jest mniej upalnie i mniej tłoczno. Nasze miejscówki: Jardin des Douars (www.jardindesdouars.com) w As-Suwajrze i Jnane Tamsna (www.jnanetamsna.com) w Marrakeszu. Podróżowałyśmy z biurem podróży Inclusive Morocco (www.inclusivemorocco.com), które przygotowało dla nas indywidualną, „botaniczną" trasę wycieczki. Ogrody: www.jardin-bioaromatique-ourika.com; www.anima-garden.com; www.jardinmajorelle.com; www.lejardinsecretmarrakech.com

eprasa.pl 7c0186ab79

Marokańskie inspiracje

Odpocznij od gwaru Marrakeszu w którymś z pięknych ogrodów tego miasta. W odległości godzinnej podróży samochodem czekają też inne wspaniałe atrakcje: flora, fauna i szlaki trekkingowe oraz kultura Amazygów (Berberów) z gór Wysokiego Atlasu.

Przy okazji wizyty w Jardin Majorelle, warto zwiedzić Muzeum Sztuki Berberów im. Pierre'a Bergé'a i muzeum Yvesa Saint Laurenta

ZAPROJEKTOWANY RAJ

Kobaltowy ogród Jardin Majorelle w stylu mauretańskiego art deco, raj dla miłośników sukulentów i kaktusów, powstał w 1924 r. Rośnie tu ponad 300 gatunków roślin z pięciu kontynentów. Mniej znany jest Le Jardin Secret – niegdyś należący do dynastii Sadytów dziewiętnastowieczny pałacowy riad, który w roku 2016 przeprojektował Tom Stuart Smith. Czteroczęściowe założenie opierające się na kulturze Islamu zawiera rozwiązania pomagające w nawadnianiu i sprzyjające tworzeniu przestrzeni sakralnej.

SZTUKA W NATURZE

Jeśli lubisz podziwiać sztukę pod chmurką, ale poruszają cię też góry i rośliny, ogród Anima jest właśnie dla ciebie. Ogród założył artysta André Heller. Można tam podziwiać widoki na ośnieżone szczyty gór, kolorowe rzeźby Pabla Picassa, Keitha Haringa i Andy'ego Warhola, egzotyczne rośliny, kwiaty i duży staw, a strefy odpoczynku są wręcz immersyjne.

SZCZYTY GÓR

W warsztacie ceramicznym Poterie Amassine na szlaku de l'Ourika robiłyśmy doniczki z gliny, w ogrodzie Jardin Bio Aromatique (oddalonym od Marrakeszu o 30 km) rozmawiałyśmy o ziołach i przeszłyśmy w dwie godziny szlak botaniczny wiodący do gospodarstwa Berberów – po drodze przewodnik opowiadał nam o roślinach i zasilanej przez śnieg instalacji nawadniającej. Wyprawę zwieńczyłyśmy potrawą przygotowaną w tadżin i herbatą z siedmiu ziół.

W Jardin Bio-Aromatique działa praktyczna instalacja do nawadniania roślin

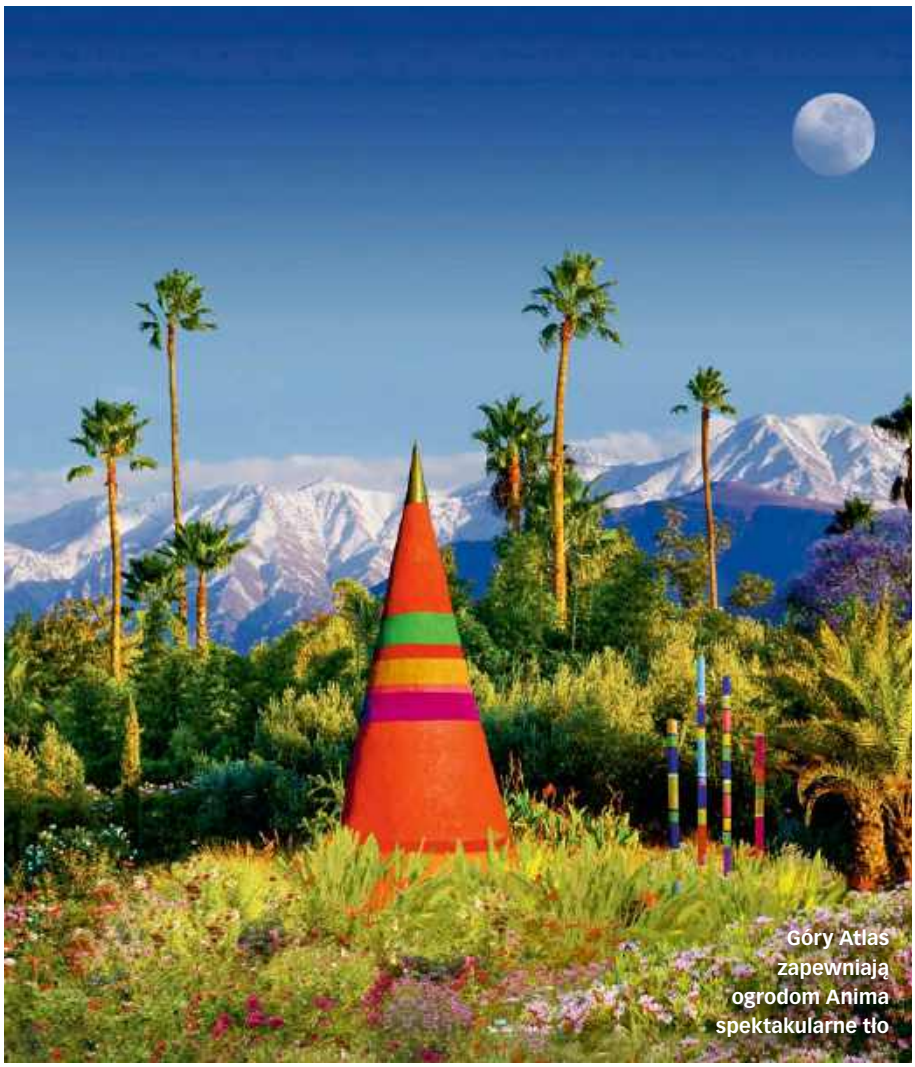

Góry Atlas zapewniają ogrodom Anima spektakularne tło

ZDJĘCIA: ANIMA-KEY VISUAL-SCALED; GETTY/BALATE DORIN; SONYA PATEL ELLIS

eprasa.pl 7c0186ab79

Ekologiczny sposób na zarządzanie deszczówką

Przydomowy ogród deszczowy

Ogród deszczowy można z powodzeniem stworzyć samemu nawet na niewielkim terenie. Wystarczy spojrzeć na wodę opadową nie jak na problem, ale jak na cenny zasób, który warto zatrzymać

TEKST I ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

Jeszcze niedawno deszcz w ogrodzie był zjawiskiem w miarę przewidywalnym. Dziś najczęściej przychodzi nagle i z rozmachem, w postaci krótkiej, intensywnej ulewy, po której następują tygodnie bez opadów. Woda spływa z dachów, chodników i nawierzchni, zbierając po drodze kurz, resztki nawozów i zanieczyszczenia, by po chwili zniknąć w studzience kanalizacyjnej. Ogród zostaje z przesuszoną glebą i roślinami, które nadal potrzebują wody. Problem leży oczywiście w zmianie klimatu, ale także w tym, jak obecnie projektujemy nasze ogrody. Rozległe trawniki i utwardzone nawierzchnie nie zatrzymują wody na dłużej. Zamiast wsiąkać w glebę i zasilać korzenie, deszcz spływa szybko poza teren działki lub przeciwnie – zalewa ją. Każda kropla, która znika w kanalizacji, to strata dla ogrodu. Właśnie w tym miejscu pojawia się ogród deszczowy! Rozwiązanie proste, logiczne i zaskakująco efektywne. To fragment ogrodu zaprojektowany tak, aby przyjąć nadmiar deszczówki i pozwolić jej spokojnie wsiąknąć w glebę. Ogrody deszczowe zyskują popularność nie dlatego, że są modne, lecz dlatego, że działają i łączą estetykę z praktycznym zarządzaniem wodą.

eprasa.pl 7c0186ab79

Woda deszczowa odprowadzana jest wylewkami z niewielkiego tarasu na dwa sposoby: do przykrytego kratą położonego niżej zbiornika, który jest częścią chodnika, wielopoziomowego systemu odprowadzania wody i pojemnikiem do uprawy roślin wodnych. Z drugiej strony tarasu, woda odprowadzana jest do przepuszczalnej niecki wypełnionej kamieniami, gruzem, potłuczoną terakotą i materiałem z recyklingu

Ogród korzyści

Najprościej mówiąc, ogród deszczowy działa jak naturalna gąbka: zatrzymuje nadmiar wody deszczowej, filtruje ją przez warstwy gleby i systemy korzeniowe roślin, a następnie oddaje powoli do gruntu. W ten sposób nie tylko ogranicza spływ powierzchniowy, lecz także zasila wody gruntowe i odciąża kanalizację podczas intensywnych opadów. Zwykle jest to miejsce w ogrodzie zaprojektowane jako niewielkie, łagodnie ukształtowane zagłębienie terenu, do którego w czasie opadów trafia deszczówka z dachu, ścieżek, ciągów pieszych oraz z przydomowych podjazdów i parkingów. Zamiast spływać w pośpiechu do kanalizacji, woda zatrzymuje się tu na chwilę, rozlewa płytką warstwą i powoli wsiąka w glebę. To rozwiązanie działa zaskakująco prosto.

Ogród deszczowy nie jest stawem ani oczkiem wodnym. Nie ma w nim stałego lustra wody i przez większość czasu wygląda jak zwyczajna rabata obsadzona trawami oraz bylinami. Woda pojawia się w nim tylko w czasie opadów i tuż po nich, a następnie stopniowo znika. Dzięki temu podłoże nie pozostaje podmokłe, a w ogrodzie nie tworzą się warunki sprzyjające np. rozmnażaniu komarów. W porównaniu z tradycyjnym trawnikiem taka przestrzeń potrafi wchłonąć nawet o jedną trzecią więcej wody. To różnica, którą widać szczególnie po ulewie: zamiast kałuż i błota pojawia się rabata pełna życia. Obsadzony roślinami ogród deszczowy staje się przy tym atrakcyjnym fragmentem krajobrazu i miejscem, które przyciąga owady, ptaki i drobne zwierzęta, a jednocześnie rozwiązuje konkretny problem z nadmiarem i szybkim spływem wody.

Ogród deszczowy to nie tylko sposób na gospodarowanie nadmiarem wody, ale także element, który zmienia funkcjonowanie przestrzeni wokół domu. Zamiast powierzchni wymagających stałego podlewania i intensywnej pielęgnacji, powstaje fragment ogrodu, który korzysta z naturalnych opadów i lepiej znosi zmienne warunki pogodowe. Jedną z największych zalet jest jego samowystarczalność. Po ukorzenieniu się roślin rabata zwykle nie wymaga dodatkowego nawadniania ani szczególnych zabiegów pielęgnacyjnych. To przekłada się na mniejsze zużycie wody wodociągowej i bardziej stabilne warunki wzrostu. Ogród deszczowy daje także dużą swobodę kompozycyjną. Można w nim sadzić wiele gatunków bylin, traw i krzewów, które dobrze radzą sobie z okresową wilgocią. Dzięki temu powstaje naturalistyczna rabata, zmieniająca się dynamicznie wraz z porami roku i pogodą. Z czasem takie miejsce zaczyna funkcjonować jak niewielki ekosystem. Warto wtedy ograniczyć ingerencję do minimum i pozwolić, by roślinność rozwijała się w swoim tempie. Ogród deszczowy najlepiej działa wtedy, gdy traktuje się go nie jako instalację techniczną, lecz jako fragment krajobrazu, który przy okazji poprawia komfort życia i zdrowia ludzi.

Rośliny do ogrodu deszczowego – zielony filtr i pompa ogrodu

Dobór roślin do ogrodu deszczowego zawsze zaczyna się od obserwacji miejsca. Kluczowe znaczenie mają lokalne warunki: ilość opadów, rodzaj gleby,

Nawierzchnia przepuszczalna w formie ażurowych płyt wypełnionych trawnikiem i roślinami, wyłożona na podjazdach i ścieżkach absorbuje lepiej wodę niż nawierzchnia betonowa

eprasa.pl 7c0186ab79

Przykładowy system ogrodu deszczowego. Zielony dach absorbuje wodę (1), a jej nadmiar odprowadzany jest rynną do połączonych zbiorników przelewowych w formie akwariów i skrzyń, w których uprawiane są rośliny (2). Woda spływa nimi ostatecznie do zbiornika retencyjnego umieszczonego z najniższym punkcie działki, ulegając po drodze filtracji (3)

tempo wsiąkania wody i nasłonecznienie. Na cięższych, gliniastych glebach lub tam, gdzie ulewy zdarzają się częściej, warto sięgać po gatunki lepiej znoszące wilgotne podłoże. Trzeba jednak pamiętać, że ogród deszczowy nie jest ogrodem bagiennym i przez większość czasu pozostaje suchy.

W najwyższych punktach, na skarpach i obrzeżach, gdzie podłoże szybciej przesycha, można sadzić rośliny bardziej uniwersalne. Sprawdzą się tu derenie, bez czarny, róża dzika czy hortensje. W ogrodzie deszczowym sadzi się wiele bylin, np. liliowce, bodziszki, dzwonki, kozłek lekarski czy irysy syberyjskie. Takie zestawienie tworzy płynne przejście od strefy wilgotnej do bardziej suchej i pozwala zbudować kompozycję atrakcyjną przez cały sezon. W ogrodach o naturalistycznym charakterze doskonale wyglądają również trawy. Śmiałek darniowy, trzcinnik czy miskanty wprowadzają ruch i lekkość, a jednocześnie dobrze radzą sobie z okresowym nadmiarem wody. Najlepszy efekt daje sadzenie roślin w większych grupach, tak aby tworzyły naturalne, miękkie plamy koloru i faktury.

Pielęgnacja ogrodu deszczowego

Jedną z największych zalet ogrodu deszczowego jest to, że z czasem zaczyna funkcjonować niemal samodzielnie. Po pierwszym sezonie, a najczęściej po dwóch latach od posadzenia, rośliny dobrze się ukorzeniają i stabilizują strukturę gleby. Od tego momentu pielęgnacja ogranicza się do kilku prostych, sezonowych zabiegów. Najważniejsze jest regularne usuwanie chwastów. Co pewien czas warto również podzielić zbyt

Ogród deszczowy wspiera bioróżnorodność; przyciąga owady, ptaki i płazy

eprasa.pl 7c0186ab79

W zbiorniku, w którym uprawiane są rośliny bagienne, rośnie m. in. skrzyp bagienny. Nadmiar wody, który się tu gromadzi w czasie opadów, odprowadzany jest kranem i spływa do niewielkiej niecki uformowanej w żwirowej nawierzchni. Przy brzegu niecki rośnie sit mieczolistny

Zakładanie ogrodu deszczowego

Założenie ogrodu deszczowego nie wymaga skomplikowanych technologii. W wielu przypadkach można go wykonać samodzielnie, korzystając z naturalnego ukształtowania terenu i prostych rozwiązań. Kluczem do sukcesu jest wybór właściwego miejsca i dobrze przygotowane podłoże.

Wybór lokalizacji. Najlepszym miejscem będzie fragment ogrodu, do którego woda naturalnie spływa po deszczu. Ogród deszczowy powinien być zasilany przez jedną lub dwie rury spustowe, dzięki czemu będzie regularnie przechwytywał wodę z dachu. W praktyce często łączy się go z beczką na deszczówkę, zbiornikami przelewowymi, łańcuchem deszczowym, rurami lub korytami, które doprowadzają wodę bezpośrednio do niecki. Ważne jest zachowanie odpowiednich odległości. Ogród deszczowy powinien znajdować się nie bliżej niż trzy metry od fundamentów domu, aby uniknąć zawilgocenia ścian i piwnic. Nie należy zakładać go nad instalacjami podziemnymi, w pobliżu studni czy szamba. Warto też sprawdzić, czy w pobliżu nie rosną drzewa, które źle znoszą długo utrzymującą się wilgoć w podłożu. Najlepiej umieścić go w naturalnym zagłębieniu terenu o nachyleniu nie większym niż 12%.

Test gleby. Zanim rozpocznie się kopanie czy formowanie niecki, warto wykonać prosty test infiltracji. Wystarczy wykopać dołek, wlać do niego wodę i sprawdzić, jak szybko znika. Jeśli wsiąka w tempie co najmniej 1,25 cm na godzinę, gleba nadaje się do założenia ogrodu deszczowego. W przypadku podłoża gliniastego konieczna będzie poprawa struktury lub wymiana części ziemi.

Formowanie niecki i przygotowanie podłoża. Sam ogród deszczowy ma zazwyczaj formę płytkiego, rozległego zagłębienia o głębokości do 30 cm. Dno powinno być dość płaskie, aby woda równomiernie się rozlewała. Ziemię z wykopu można wykorzystać do uformowania niskiego wału, który zatrzyma wodę wewnątrz niecki. Poziom wód gruntowych w najpłytszym miejscu powinien znajdować się co najmniej 60 cm poniżej powierzchni terenu. Podłoże warto przygotować z mieszanki: ok. 60% piasku, 20% kompostu, 20% wierzchniej warstwy gleby. Taka struktura zapewnia dobrą infiltrację, a roślinom dostęp do składników pokarmowych. W razie potrzeby można dodatkowo spulchnić grunt i dosypać żwiru lub otoczaków, aby poprawić drenaż i zapobiec zbijaniu się podłoża. W niektórych przypadkach stosuje się również niewielkie rowy doprowadzające wodę lub dodatkowe, mniejsze zbiorniki retencyjne, które spowalniają jej odpływ.

Sadzenie roślin. Rośliny można sadzić bezpośrednio w zbiorniku retencyjnym i wokół zbiornika, tworząc stopniowe przejście od strefy wilgotnej do suchszej. Ważnym aspektem jest możliwość uprawy roślin ozdobnych w zbiornikach przelewowych.

Nad nasadzeniami w ogrodzie deszczowym można ułożyć przepuszczalne nawierzchnie, które jednocześnie będą ścieżkami. W ogrodzie deszczowym sprawdzą się: „lewitujacy" ażurowy chodnik z metalowej kratownicy, drewniany pomost lub duże, płaskie kamienie umieszczone między roślinami

eprasa.pl 7c0186ab79

Nadmiar wody ze zbiornika retencyjnego odprowadzono rurami do położonego niżej kolejnego zbiornika. Ażurowa płyta z cortenu służy za pomost. W czasie deszczu woda swobodnie się przez nią przelewa do zbiornika. Mini rabatka wypełniona żwirem i otoczakami, obsadzona paprociami i karmnikiem ościstym (*Sagina subulata*) pełni rolę naturalnego filtra

Bodziszki, liliowce i paprocie dobrze radzą sobie z krótkotrwałym nadmiarem wody, jednak podczas długich okresów suszy mogą wymagać podlewania

Nawet niewielka niecka wyłożona otoczakami może pełnić funkcję małego zbiornika retencyjnego, do którego spływa woda z wyżej położonych ścieżek czy tarasu

Ogród deszczowy w pojemnikach ustawionych na różnych poziomach to rozwiązanie przeznaczone do przejmowania wody z rur spustowych budynków. Jego zaletą jest małe zapotrzebowanie na przestrzeń

rozrośnięte kępy bylin i odświeżyć nasadzenia, aby ogród zachował równowagę i atrakcyjny wygląd. Równie istotna jest kontrola dopływów wody. Po większych opadach dobrze jest sprawdzić, czy wloty i wyloty wody działają prawidłowo, a rynny i łańcuchy deszczowe nie są zatkane liśćmi lub osadami. To proste czynności, które zapewniają sprawne działanie całego systemu przez wiele lat.

Korzystanie z cennych zasobów

Ogród deszczowy pozwala zmienić nasze podejście do opadów deszczu. Zamiast szybko odprowadzać wodę poza działkę, pozwala zatrzymać ją na miejscu i wykorzystać dla dobra roślin, gleby i całego ogrodu. Zastosowanie takiego rozwiązania zmniejsza ryzyko podtopień i jednocześnie tworzy atrakcyjną przestrzeń. Zbierając deszczówkę ograniczamy konieczność korzystania z zasobów sieci wodociągowej. Z czasem w ogrodzie deszczowym pojawia się więcej życia, gdyż przyciąga on zwierzęta szukające schronienia. Kojące dźwięki i refleksy światła wprowadzają poczucie spokoju, odprężenia i naturalnej równowagi.

Nie jest to skomplikowana instalacja ani modny dodatek. To rozwiązanie, które pomaga ogrodowi lepiej funkcjonować w czasach zmieniającego się klimatu.

eprasa.pl 7c0186ab79

CZĘŚĆ 3

ZRÓB TO SAM w ogrodzie

Na zakończenie serii artykułów o majsterkowaniu Henry Agg wyjaśnia, jak stworzyć zbiornik zasilany deszczówką i obsadzony roślinami wodnymi

ZDJĘCIA NEIL HEPWORTH

Henry Agg jest zawodowym architektem krajobrazu mieszkającym na południowym wschodzie Anglii. Szkolił się w RHS i The English Gardening School, a obecnie promuje korzystny wpływ ogrodnictwa na zdrowie psychiczne. ***@henryagg***

ZDJĘCIA: LUCY CARNAGHAN PHOTOGRAPHY, RABBITTI/ADOBESTOCK

eprasa.pl 7c0186ab79

eprasa.pl 7c0186ab79

Jak zrobić ogrodowy zbiornik wodny

Nigdy nie zaprojektowałbym ogrodu bez elementu wodnego, który pełni niezwykle ważną funkcję. Założenie stawu to jeden z najlepszych sposobów na zwiększenie bioróżnorodności, a piękna fontanna wydaje kojące dźwięki i tworzy atmosferę spokoju. Wyraźny akcent wodny może całkowicie odmienić ogród, a przy tym nie musi być skomplikowany. Ten ogrodowy zbiornik wodny to jeden z moich ulubionych dodatków do ogrodu. Wykorzystuję go do nawadniania multiplatów z siewkami, namaczania roślin z odkrytym korzeniem oraz szybkiego napełniania konewek. To praktyczny i estetyczny sposób na gromadzenie deszczówki, a jednocześnie cenne siedlisko dla dzikiej przyrody.

- **Koszt całkowity: 500-1000 zł**
- **Czas wykonania: 1 dzień (jeśli masz przygotowany fundament); 2 dni (jeśli trzeba go zrobić)**

Lista materiałów

- ✔ ***Koryto dla bydła lub koryto ze stali patynowanej***
- ✔ ***Miarka***
- ✔ ***Zestaw przyłączeniowy do rynny / rury spustowej***
- ✔ ***Piła ręczna***
- ✔ ***Śrubokręt***
- ✔ ***Wkręty (do betonu lub drewna)***
- ✔ ***Wiertarka***
- ✔ ***Betonowe bloczki***
- ✔ ***Rośliny wodne***

NA FUNDAMENT

- ✔ ***Kruszywo MOT typ 1***
- ✔ ***Płyty chodnikowe***
- ✔ ***Zaprawa lub cement***
- ✔ ***Poziomica***
- ✔ ***Kielnia murarska***

Krok 1
WYBÓR ZBIORNIKA
Do tego projektu wykorzystałem zbiornik ze stali patynowanej o długości około 1,8 m do zbierania deszczówki. Podobne zbiorniki można kupić u dostawców stali. Alternatywą jest ocynkowane koryto dla bydła – równie funkcjonalne i atrakcyjne wizualnie, często dostępne z drugiej ręki.

Upewnij się, że koryto posiada kanał odpływowy, który zapobiega przelewaniu się wody górą. Większość koryt dla bydła oraz zbiorników przeznaczonych do elementów wodnych ma taki system w standardzie.

KROK 4
NAPEŁNIANIE ZBIORNIKA
Możesz poczekać na opady deszczu albo przyspieszyć proces, napełniając zbiornik wodą z węża ogrodowego lub z innego zbiornika na deszczówkę. W okresach suszy może być konieczne okresowe dolewanie wody.

eprasa.pl 7c0186ab79

Krok 2
PRZYGOTOWANIE FUNDAMENTU

Zbiornik będzie podłączony do istniejącego ciągu rynien spustowych z domu, szopy lub szklarni. Kluczowe jest ustawienie go na równej i stabilnej podstawie, aby zapobiec osiadaniu i utrzymać równy poziom wody. Jeśli masz już stabilną, poziomą podstawę – możesz przejść dalej. Jeśli nie, wyznacz potrzebny obszar za pomocą sznurka. Fundament powinien być o 8-15 cm szerszy i dłuższy od koryta, aby móc wygodnie ustawić zbiornik. Następnie wysyp minimum 15-centymetrową warstwę kruszywa MOT typu 1 i dokładnie je zagęść.

W moim projekcie ułożyłem płyty betonowe na zaprawie, tworząc niewielki chodnik pod zbiornik. Alternatywnie można zrobić betonową wylewkę – zależnie od budżetu i czasu. Jeśli ustawiasz zbiornik na betonie lub zaprawie, odczekaj co najmniej 48 godzin, aż świeża wylewka w pełni zwiąże.

Krok 3
PODŁĄCZENIE DO RYNNY

Jeśli podłączasz zbiornik do rynien domu, możesz kupić gotowe zestawy przyłączeniowe przeznaczone do zbiorników na deszczówkę. W moim przypadku podłączyłem zbiornik do rynny szklarni, używając plastikowej rury spustowej przyciętej do odpowiedniej długości. Rurę przymocowałem do konstrukcji szklarni stalowymi wkrętami i obejmami do rynien. Jej końcówkę skierowałem bezpośrednio do zbiornika i oparłem na jego krawędzi, aby się nie przesuwała.

Krok 5
SADZENIE ROŚLIN

Najlepsze efekty daje zastosowanie różnych rodzajów roślin wodnych. Rośliny natleniające umieść na dnie zbiornika – pomagają filtrować wodę. Rośliny strefy przybrzeżnej, które nie powinny być całkowicie zanurzone, ustaw na cegłach lub betonowych bloczkach, aby zapewnić im właściwą głębokość. Aby uzyskać naturalny efekt, łącz różne gatunki roślin. Większość z nich jest dostępna w centrach ogrodniczych lub w specjalistycznych szkółkach. Często sprzedawane są w koszyczkach do roślin wodnych – wtedy warto dodatkowo zakryć powierzchnię podłoża kamieniami. Regularna pielęgnacja roślin pozwoli utrzymać zbiornik w dobrej kondycji przez cały rok.

Podłączenie zbiornika do rynny spustowej szklarni zapewni mu stały dostęp do deszczówki

eprasa.pl 7c0186ab79

Zbiorniki w innych stylach

▼ Klasyczny staw

To ponadczasowe rozwiązanie: zbiornik, który będzie przyciągać dziką faunę i florę, zwiększając bioróżnorodność ogrodu. Można go wykonać z folii lub prefabrykowanego zbiornika z włókna szklanego. Istnieją też tradycyjne metody, np. uszczelnianie zbiornika gliną, jednak wymagają wykonania przez specjalistów.

Staw należy dopasować do wielkości ogrodu, jego ekspozycji oraz możliwości technicznych. Wymaga także regularnej konserwacji – szczególnie jeśli planujesz hodowlę ryb.

▲ Ceramiczny zlewozmywak

Nawet niewielki zlewozmywak może stać się efektownym elementem wodnym. Wystarczy zatkać odpływ, posadzić rośliny wodne i wykończyć powierzchnię dużymi otoczakami, aby uzyskać rustykalny charakter. Taki zbiornik szczególnie dobrze wygląda ustawiony wśród bujnej roślinności. Możesz użyć dowolnego szczelnego pojemnika. Dodatkowy efekt wizualny zapewni niewielka solarna fontanna.

▶ Zbiornik we wgłębniku

Wymaga więcej pracy, ale jest stosunkowo tani i daje bardzo efektowny rezultat. Do jego wykonania potrzebne będą: folia stawowa, piasek, pompa do fontanny oraz kamienie. Można też użyć płytkiej misy z patynowanej stali.

- Wykop dół o głębokości ok. 60 cm i średnicy ok. 90 cm.
- Usuń ostre kamienie, które mogłyby uszkodzić folię, a na dnie wysyp warstwę piasku, który utworzy dla folii wygodną podściółkę.
- Ułóż folię, pozostawiając zapas na brzegach i dokładnie ją napinając.
- Ustaw pompę do fontanny równo na dnie zbiornika.
- Przykryj całość geokratą komórkową do oczek wodnych, zostawiając głowicę fontanny lekko wystającą ponad jej powierzchnię.
- Wykończ całość dużymi kamieniami i obsadź zbiornik roślinami.
- W zależności od zastosowanej pompy, uzyskasz fontannę wody wybijającą z poziomu gruntu i znikającą pomiędzy kamieniami.

eprasa.pl 7c0186ab79

Nasze korzenie!

ASHLEY EDWARDS
BARBARA SEGALL
BECKY SEARLE
HAFSAH HAFEJI
JAMIE WALTON
POLLYANNA WILKINSON

„Jak to jest być ogrodnikiem popularnym w mediach społecznościowych?"

Jamie Walton prowadzi ogród ekologiczny, jest twórcą cyfrowym i autorem książki *Nettles and Petals: Grow Food. Eat Weeds. Save Seeds* (Leaping Hare Press, 2025) *@nettlesandpetals*

Ponieważ zaistniałem w domenie publicznej jako ogrodnik, ludzie często myślą, że ogrodnictwo zawsze było częścią mojego życia, tymczasem wychowałem się w domu bez ogrodu, a w programie nauczania mojej szkoły nie było zajęć z ogrodnictwa. Gdy dorastałem, do pomysłu posiania nasion i obserwowania ich wzrostu było mi równie daleko, jak do tworzenia treści cyfrowych.

Po raz pierwszy zająłem się działaniem w ogrodzie niejako przypadkowo, po dwudziestym roku życia. Zacząłem odruchowo krzątać się po zarośniętym ogrodzie przyjaciółki – uczyłem się na własnych błędach. Wszystko kliknęło, gdy odkryłem, jak złożone jest życie w glebie. Właśnie to pchnęło mnie do zawodowego zajęcia się ogrodnictwem i pokonywania kolejnych szczebli ogrodniczej kariery: od stażysty do głównego ogrodnika, a jednocześnie skupienia się na ekologii i zdrowiu gleby. Pewnego dnia oparłem telefon o podwyższoną grządkę i nakręciłem filmik pokazujący, jak sadzę nasturcje. Wrzuciłem go do sieci na mój ówczesny prywatny profil i w ciągu miesiąca zmieniłem się z introwertycznego ogrodnika w kogoś, kto codziennie zaprasza do swojego ogrodu ponad 100 000 gości. Dwa lata później należę do prężnie rozwijającej się międzynarodowej społeczności ogrodniczej w mediach społecznościowych i dzielę się prostymi ogrodniczymi radościami z milionami ludzi.

Życie influencera ogrodniczego w erze cyfrowej nie jest jednak wyłącznie usłane różami, lajkami i kontraktami na kolejne książki. Media społecznościowe to przestrzeń prawie równie złożona, jak sama gleba i poruszanie się po niej łączy się nie tylko z satysfakcją, ale i wyzwaniami.

Na początku zupełnie nie chodziło mi o to, aby zostać influencerem. Chciałem jedynie dzielić się cichą radością z ogrodnictwa i nie myślałem o tym, aby swoimi filmikami i postami zainspirować kogoś do posiania pierwszych nasion czy zadbania o glebę. A jednak z czasem tworzenie treści internetowych stało się dla mnie sposobem na budowanie ważnych relacji, a nawet inspirowanie do zmian. Umiejętność zdobywania obserwatorów z całego świata prosto z pola w hrabstwie North Yorkshire to coś niebywale transformacyjnego – moje zasięgi dają mi możliwość wspierania inicjatyw społecznościowych i ochrony przyrody. Jednocześnie wraz ze wzrostem liczby osób obserwujących i odsłon miałem coraz mniej czasu na moje ciche ogrodnicze radości.

> *Życie influencera ogrodniczego w erze cyfrowej nie jest wyłącznie usłane różami, lajkami i kontraktami na kolejne książki. Media społecznościowe to przestrzeń równie złożona, jak sama gleba*

Pogoń za zdobywaniem kolejnych odsłon, kapryśne algorytmy, malejące zasięgi i okazjonalne negatywne komentarze niekiedy przytłaczają i często zastanawiam się, czy nie mógłbym lepiej ulokować swoich wysiłków. Granica między dzieleniem się autentycznymi chwilami a przygotowywaniem treści, które spotkają się z szerokim odbiorem, jest delikatna. Bywało, że miałem trudności z komercjalizacją czegoś tak osobistego, ciągłą interakcją i chwytaniem przyrody przez obiektyw w telefonie komórkowym – jest w tym pewna ironia.

Choć namawiam innych, aby zwolnili, obserwowali naturę i działali w harmonii z ziemią, uczestniczę też w pędzącym na złamanie karku, często powierzchownym świecie treści cyfrowych, w którym głębia często musi konkurować z algorytmami i w którym sam spędzam zdecydowanie więcej czasu za pośrednictwem urządzeń, niż bym chciał. Mimo wszystko to tylko platformy społecznościowe. To my decydujemy, jak z nich korzystamy i sam doświadczyłem, jak bardzo mogą wzmocnić przekaz naprawdę istotnych treści i inspirować do działania. Filmik o zapylaczach, który został wyświetlony milion razy, to nie tylko statystyka: to potencjalnie efekt domina działań proekologicznych.

Istotą ogrodnictwa są rozwój, cierpliwość i odporność – cechy, których wielu z nas szuka w coraz bardziej nieprzewidywalnym świecie i choć media społecznościowe nie są wyłącznie pozytywne, możemy dzięki nim dzielić się doświadczeniem, uczyć się od siebie nawzajem i czuć się częścią globalnej społeczności, którą łączy miłość do ogrodnictwa. Jeśli tylko inspiruje nas to do wyjścia z domu lub nawet „zwolnienia" w czasie scrollowania coraz szybciej zmieniających się obrazków w mediach internetowych, to chyba warto. W każdym razie właśnie dlatego nadal wrzucam posty do sieci.

Moje zaistnienie w mediach społecznościowych było niespodziewane, ale mam nadzieję, że moja historia pokazuje, iż pasja może narodzić się wszędzie i rozkwitnąć w zupełnie nieoczekiwany sposób. Dla osób, które zastanawiają się, czy dzielić się w Internecie przeżyciami związanymi z ogrodnictwem, mam jedną radę: skupcie się na autentyczności i własnych zainteresowaniach. Czy dotrzecie do dziesięciu, czy dziesięciu milionów odbiorców, z każdego posianego – fizycznie lub metaforycznie – nasiona może rozwinąć się coś zaskakującego, a jeśli chodzi o mnie, im więcej ogrodniczych opowieści online, tym lepiej!

Mam nadzieję, że w ciągle zmieniających się cyfrowych przestrzeniach rosnąca ilość materiałów poświęconych ogrodnictwu zainspiruje więcej ludzi, aby odłożyć telefon i wziąć do ręki łopatkę. Atrakcyjność cyfrowych mediów będzie rosła, więc zróbmy wszystko, aby nasze ogrody rozwijały się jeszcze piękniej.

ZDJĘCIE: SAMUEL BINSTEAD

eprasa.pl 7c0186ab79

Angie Barker, Wigan, Wielki Manchester

„Lubię aranżować widoki w ogrodzie, tak by było w nim wiele miejsc do siedzenia i podziwiania różnych jego aspektów. Ogród jest dla mnie całym światem i spędzam w nim czas przez cały rok"

Angie Barker stworzyła spokojną, zieloną przestrzeń w miejscu, gdzie kiedyś znajdowało się puste podwórko bez jakiejkolwiek prywatności

Konkurs Ogrody Roku 2024

Od zera do zachwytu

Z kompletnie pustej, długo zaniedbywanej działki, finalistka konkursu Ogrody Roku Angie Barker postanowiła stworzyć kameralną, pełną roślin oazę

ZDJĘCIA JASON INGRAM TEKST SONYA PATEL ELLIS

Angie Barker i jej rodzina wprowadzili się do swojego nowo wybudowanego domu w Wigan dwie dekady temu, częściowo ze względu na stosunkowo duży, stanowiący część posesji ogród w narożniku działki. Przez ten czas Angie mierzyła się z ciężką glebą i – chcąc stworzyć zaciszne miejsce wypoczynku – innymi wyzwaniami, takimi jak brak prywatności, wynikający z otoczenia przez inne domy.

Punktem centralnym ogrodu jest podest wypoczynkowy ze stołem jadalnym, usytuowany na wprost domu, wygodną część wypoczynkową i system oczek wodnych. Tam, gdzie kiedyś granice działki wyznaczał goły płot, dziś rozciągają się bujne nasadzenia – małe drzewa, krzewy oraz pnącza, tworzące osłonę zapewniającą prywatność oraz sprzyjające życiu dzikiej przyrody.

System krętych, wybrukowanych ścieżek wiodących przez sezonowo zmieniające się rabaty pełne kolorowych kwiatów i traw prowadzi do zakątków pozwalających na kontakt z przyrodą lub kontemplację – od donic z roślinami po hotele dla owadów i budki lęgowe. Po emeryturze Angie chciała również stworzyć mniejszy ogród w ogrodzie – miejsce, w którym mogłaby usiąść i delektować się poranną herbatą – dlatego sprytnie przekształciła część wybrukowanego podjazdu w bujnie obsadzony ogród dziedzińcowy. To dziś jedno z jej ulubionych miejsc i doskonały przykład na to, jak wiele korzyści płynie ze zmiany szarości w zieleń.

Jak duża jest działka?

Ma 18 metrów wzdłuż krótszego boku i 30 metrów wzdłuż dłuższego, a kształt litery L sprawia, że otacza dom i oranżerię. Ogród dziedzińcowy, który powstał niedawno na części podjazdu przypisanego do naszej posesji, jest znacznie mniejszy – ma około sześciu metrów szerokości i idealnie współgra z domem.

1 Altana jest osłonięta wysokimi roślinami, dzięki czemu panuje w niej spokój i nie dominuje ona nad resztą ogrodu

2 Budowle ogrodowe i stałe elementy roślinne, jak białe pnie brzóz sprawiają, że ogród zawsze wygląda atrakcyjnie

„Dzięki sprytnemu wykorzystaniu budowli i roślin przez Angie w ogrodzie powstały wyraźnie wyodrębnione strefy”

Clive Johnson-Cooper, zdobywca nagrody jurorów i nagrody czytelników w 2023 roku

Plan ogrodu

eprasa.pl 7c0186ab79

„Panuje tu swobodna i przytulna atmosfera, dzięki gęstej warstwie roślin, w skład której wchodzą bambusy, klony i wiele drzew o różnych barwach"

Irene Berry, finalistka konkursu Ogrody roku 2023

Od jak dawna prowadzicie ten ogród?
Mieszkamy tu od 19 lat i tak samo długo zajmujemy się ogrodem, bo gdy tu przyjechaliśmy, nie było w nim dosłownie niczego – ani jednej rośliny.

Ani jednej rośliny?
To był zupełnie pusty plac, choć porastały go pokrzywy, szczaw i chwasty, które stopniowo trzeba było usunąć. Gleba była fatalna: ciężka, zbita gleba, która utrudniała sadzenie roślin.

Od czego zaczęliście prace w ogrodzie?
To nowoczesne osiedle i jesteśmy otoczeni oknami sąsiednich domów, więc pierwszą rzeczą do zrobienia było posadzenie drzew dla zapewnienia prywatności.

Chciałam stworzyć w ogrodzie spokojną przestrzeń z miejscem do siedzenia pośrodku. Może się to wydawać sprzeczne z intuicją, jeśli chodzi o dbanie o prywatność, ale jeśli siedzisz zbyt blisko ogrodzeń, jesteś tuż obok sąsiadów i słyszysz każdą rozmowę. Dlatego punktem wyjścia było wyobrażenie sobie spokojnej strefy pośrodku ogrodu, a następnie dodanie większych elementów – małych drzew i krzewów zapewniających zacisze i wspierających dziką przyrodę.

1 Stawy zostały sprytnie wkomponowane w podest, przyciągając dziką przyrodę, a jednocześnie nie zaburzając czystego, nowoczesnego wyglądu ogrodu

2 Wystarczy zrobić kilka kroków, by znaleźć kolejne miejsce do siedzenia i móc cieszyć się widokiem nasadzeń

3 Kwadratowe pojemniki i starannie przycięte, zimozielone żywopłoty tworzą wyrazistą strukturę, wokół której mogą swobodnie rosnąć luźne nasadzenia

eprasa.pl 7c0186ab79

“Przestrzeń w ogrodzie jest bardzo atrakcyjna, z wieloma barwnymi nasadzeniami. To musi być wspaniałe miejsce do spędzania czasu z rodziną”

Anne-Marie Powell, sędzia konkursu Ogrody Roku

1 Dołożono wszelkich starań, by ograniczyć liczbę kolorów w elementach architektury ogrodowej, a postarzane drewno zostało dopasowane kolorystycznie do nawierzchni

2 Angie spędza czas w ogrodzie każdego dnia, zaczynając od filiżanki herbaty o 6 rano w części relaksacyjnej dziedzińca

3 Duża liczba miejsc do siedzenia sprawia, że jeden ogród zmienia się w kilka różnych, dzięki czemu można go doświadczać na nowo każdego dnia

eprasa.pl 7c0186ab79

Skąd czerpiesz inspirację?
Cóż, zawsze lubiłam ogrodnictwo. Mój tata był ogrodnikiem, mam mnóstwo książek o ogrodnictwie i zawsze kupuję czasopisma ogrodnicze. Kilka lat temu odwiedziłam York Gate Garden w Leeds, skąd zaczerpnęłam kilka pomysłów, na przykład na pochylony żywopłot z cisa. Dużo inspiracji czerpię też z różnych wystaw prezentowanych na RHS Chelsea Flower Show.

Czy ktoś pomagał wam w realizacji projektu – przyjaciele, rodzina albo profesjonaliści?
Zlecam mojemu szwagrowi przycinanie drzew, kiedy tego potrzebują, a firma ogrodnicza wykonała taras i część systemu ścieżek. Wszystko inne zrobiłam sama – od żwirowych nawierzchniami i ścieżki z cegieł po wszystkie nasadzenia i codzienną pielęgnację.

Jakie były największe wyzwania, którym musiałaś stawić czoła?
Problemem była i nadal pozostaje gleba, ponieważ jest to bardzo ciężka glina. Gdy jest gorąco i sucho, nie da się w nią nawet wbić szpadla, a rośliny słabo rosną. Kiedy jest mokro, woda ma tendencję do zalegania. Dlatego cały czas wzbogacam ją o żwir i piasek, co na przestrzeni lat bardzo poprawiło jej jakość i sprawiło, że teraz wszystko zdaje się w niej rosnąć.

Z którego elementu ogrodu jesteś najbardziej dumna?
Nowsza część ogrodu w formie dziedzińca, usytuowana w rogu działki, wymagała nieco nieszablonowego myślenia. Po przejściu na emeryturę bardzo zależało mi na niewielkiej przestrzeni, która byłaby kameralna i przytulna. Zmniejszając podjazd i dodając strategicznie rozmieszczone ogrodzenie, stworzyłam bardziej prywatną i spokojną przestrzeń do siedzenia i relaksu. Uwielbiam mojego dużego klona, a całość wywołuje u mnie uśmiech.

Która część ogrodu jest twoją ulubioną?
To zależy od pory dnia, tego, z kim jestem i co robię. Uwielbiam siedzieć na podeście tarasowym, kiedy odwiedza mnie rodzina. Moją poranną herbatę o szóstej zawsze piję na dziedzińcu, a altana jest wspaniała podczas chłodniejszych miesięcy.

Jak na co dzień korzystasz z tej przestrzeni?
Przebywam tu cały czas – zajmując się ogrodem lub po prostu ciesząc się tym miejscem. Mój mąż, jeśli ma ochotę na kieliszek wina w słońcu, też wychodzi na zewnątrz, a nasze wnuki dużo tu odkrywają – najmłodszy jest zafascynowany żabami, więc uwielbia spędzać czas przy stawach w części ogrodu z podestem. Mam też w różnych miejscach w ogrodzie kąpieliska dla pszczół i budki dla ptaków i sprawia mi przyjemność obserwowanie całego tego dzikiego życia. Przecież jest bardzo ważne, prawda? To też jest ich ogród.

REKLAMA

Tam, gdzie rośnie SZCZĘŚCIE

W tym miesiącu Sara Ward jest pochłonięta wysiewem nasion, ale jeden z wczesnych zbiorów wyróżnia się naprawdę wyjątkowym smakiem

ZDJĘCIA JASON INGRAM

Pierwsze kwiaty sezonu już więdną, zawiązują się owoce, a do letnich zbiorów zostały jeszcze dwa, trzy miesiące. Siewki wcześnie wysianych roślin mogą wyglądać na silne, ale ponieważ wciąż istnieje ryzyko późnych przymrozków, nie możemy ich jeszcze wysadzać do gruntu. Obecna pora roku to okres – zarówno dla rolników, jak i osób uprawiających warzywa w domu – gdy zimowe zbiory już się skończyły, a wiosenne plony jeszcze nie nadają się do zbioru. Jednak dzięki odrobinie dobrej organizacji możemy przez cały rok jeść plony prosto z ogrodu.

Uwielbiamy nasze szparagowe grządki wiosną – potrzeba było kilku lat cierpliwości, zanim zaczęliśmy się cieszyć efektami, ale warto było czekać. Gdy spróbujesz świeżo zebranych szparagów, wszystko, co zostało przywiezione samolotem lub leżało w lodówce przez kilka dni wypada w porównaniu do nich dosyć blado. Wraz z dużymi zapasami jaj od kur, wspaniale jest móc zebrać taki luksusowy produkt, podczas gdy pozostałe plony wciąż czekają na swój moment, aby zabłysnąć.

eprasa.pl 7c0186ab79

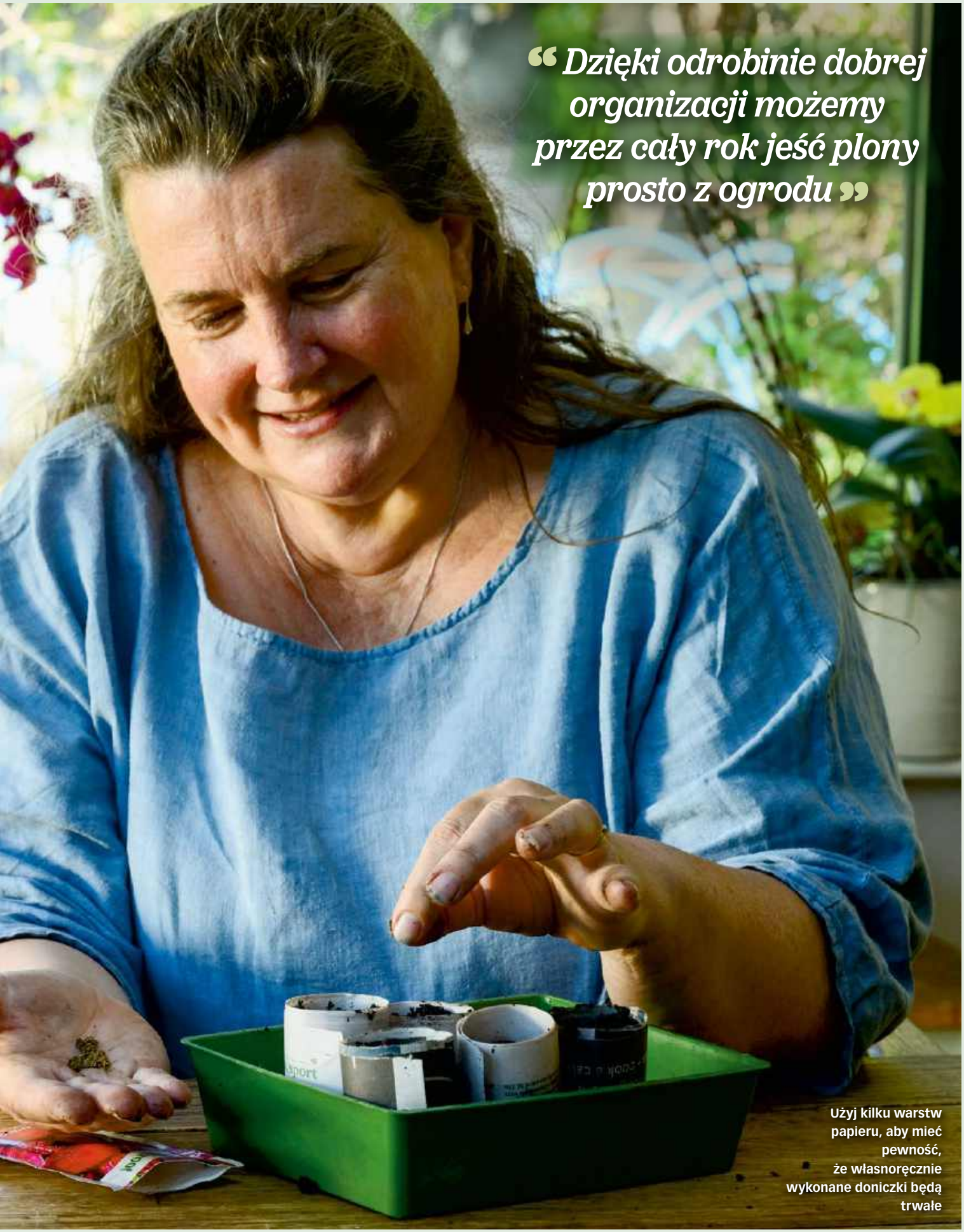

“Dzięki odrobinie dobrej organizacji możemy przez cały rok jeść plony prosto z ogrodu”

Użyj kilku warstw papieru, aby mieć pewność, że własnoręcznie wykonane doniczki będą trwałe

eprasa.pl 7c0186ab79

Co roku, na nowo

Choć uprawa szparagów może wydawać się luksusem i wymaga stałej, wydzielonej grządki, nie jest to szczególnie trudne zadanie, a daje naprawdę mnóstwo satysfakcji. To warzywa wieloletnie, które wiernie plonują co roku nawet przez dwie dekady, dlatego warto poświęcić szparagom uwagę i prawidłowo je posadzić. Każda roślina może wytwarzać do dziesięciu pędów w sezonie, ale my zbieramy je tylko od kwietnia do czerwca, aby rośliny miały szansę na regenerację przed kolejnym rokiem. Szparagi wymagają słonecznego stanowiska z dość przepuszczalną glebą, a pod koniec zimy ściółkuję je dobrze przegniłym obornikiem kurzym, aby chronić i odżywić korzenie.

To takie ekscytujące obserwować, jak pierwsze pędy w końcu przebijają się przez ziemię. Liczę je wczesnym rankiem, a bywa, że do wczesnego wieczora pojawiają się trzy lub cztery nowe.

Zbieramy pędy, które wyrastają z podziemnych karp, a gdy już wybrany pęd

POWYŻEJ Aby zebrać szparagi, ścinaj pędy pod skosem, wkładając nóż w ziemię; cienkie pozostaw

PO PRAWEJ Prasa do produkcji doniczek z papieru pozwala oszczędzić czas i zapewnia jednolitą wielkość

“To takie ekscytujące obserwować, jak pierwsze pędy w końcu przebijają się przez ziemię”

eprasa.pl 7c0186ab79

Kędzierzawość liści brzoskwini rozwija się w kwietniu podczas wilgotnej, deszczowej pogody, ale chorobę można nieco stłumić, okrywając drzewo podczas częstych, wiosennych deszczy

zostanie ścięty, roślina przekierowuje swoją energię na wytwarzanie kolejnych. Czekam, aż pęd osiągnie długość ostrza mojego zakrzywionego, ząbkowanego noża do szparagów – około 12 cm – i ścinam go pod skosem, schodząc kilka centymetrów poniżej powierzchni ziemi.

Warto sprawdzać, które pędy są gotowe do ścięcia, ponieważ pozostawione zbyt długo mogą stać się zdrewniałe i twarde.

Sezon obfitości

Uprawa własnych szparagów nie tylko pozwala zaoszczędzić pieniądze i czas spędzony w sklepach, ale jest też lepsza dla środowiska. Obliczono, że opakowanie szparagów o wadze 250 g – nawet gdy są one uprawiane lokalnie i w sezonie – odpowiada za około 270 g emisji gazów cieplarnianych. Teraz jest najlepszy moment na to, by cieszyć się tym rarytasem, ponieważ poza sezonem, gdy jest importowany, jego ślad środowiskowy – jak obliczono – jest aż 18 razy większy.

Inny sposób na bardziej zrównoważoną uprawę to wysiew nasion do domowych doniczek z papieru. Wykorzystanie tej prostej techniki pozwala zaoszczędzić na kupowaniu nowych doniczek plastikowych lub z naturalnych włókien roślinnych, a do tego można dopasować ich wysokość według potrzeby – co jest przydatne, gdy nasiona należy wysiać głębiej, np. fasolę wielokwiatową.

Choć fasolę można wysiewać bezpośrednio do gruntu, w kontrolowanych warunkach łatwiej zadbać o kiełki i młode siewki oraz chronić je przed myszami. Dzięki temu łodygi są też nieco mocniejsze, gdy rośliny trafiają w końcu do gruntu, gdzie ślimaki mają do nich łatwy dostęp.

“Chronimy naszą brzoskwinię przed wczesnowiosennymi opadami, aby zapobiec kędzierzawości liści brzoskwini”

Brzoskwinia w tarapatach

Kwiecień słynie z częstych opadów deszczu, co jest świetne, jeśli chodzi o zbieranie i przechowywanie wody. Minusem jest jednak wpływ tych opadów na drzewa owocowe z rodzaju *Prunus*, takie jak brzoskwinie, nektaryny czy migdałowce, ponieważ sprzyjają one rozprzestrzenianiu się choroby grzybowej zwanej kędzierzawością liści brzoskwini. Jak można się spodziewać, choroba ta powoduje silne zwijanie się liści, utrudniając fotosyntezę i prowadząc do przedwczesnego opadania owoców. My chronimy naszą brzoskwinię przed wczesnowiosennymi opadami za pomocą tunelu foliowego, który osłania drzewo od przodu aż po sam tył. Dzięki regularnym kontrolom można w razie potrzeby na bieżąco usuwać chore liście i gałęzie. Zauważyliśmy, że części naszej brzoskwini znajdujące się pod osłoną zazwyczaj dobrze rosną, jednak ważne jest przycinanie gałęzi wyrastających poza nią, a także usuwanie wszystkich porażonych fragmentów, aby zapobiec dalszemu rozprzestrzenianiu się choroby.

eprasa.pl 7c0186ab79

Prace w ogrodzie na KWIECIEŃ

✔ **Przesadź siewki** Jeśli wcześniej zaczynałeś wysiewy, niektóre siewki będą już gotowe do tego, by je przepikować. Napełnij pojedyncze doniczki beztorfowym podłożem do roślin doniczkowych i cienkim patyczkiem zrób pośrodku otwór na korzeń. Jeśli to możliwe, chwyć siewkę za liścień i ostrożnie wyjmij ją z kuwety uprawowej, używając patyczka do podważenia korzeni. Przesadź ją do nowego pojemnika. Jeśli siewki są długie i wyciągnięte, sadź je głębiej. Delikatnie podlej.

✔ **Przerzedź rzodkiewki** Rzodkiewki rosną tak szybko, że jeśli zabraknie im miejsca, trudno będzie im prawidłowo uformować swoje białe główki. Chociaż nie znoszę wyrzucać niczego, co wysiałam, przerywanie siewek w każdym rzędzie zmniejsza rywalizację o składniki odżywcze, wodę i światło, dzięki czemu rośliny mogą w pełni się rozwinąć. Nie zapomnij sadzić ich co drugi tydzień, aby zapewnić sobie regularne zbiory przez kolejne miesiące.

✔ **Okop wczesne ziemniaki** Gdy rośliny osiągną ok. 10 cm wysokości nad ziemią, zacznij okopywać rośliny, podsypując szpadlem luźną ziemię z obu stron rzędu, tak by przykryć większość łodygi. Dzięki temu z zakopanych łodyg mogą wykształcić się dodatkowe korzenie, co z kolei powinno skutkować wytworzeniem się większej ilości bulw. Kontynuuj okopywanie przez kolejne tygodnie, aby uzyskać obfity plon – upewnij się, że wszystkie rozwijające się ziemniaki są przykryte ziemią, co zapobiegnie zielenieniu bulw. Regularne okopywanie dodatkowo chroni rośliny przed przymrozkami i tłumi niechciane chwasty.

✔ **Skontroluj ule** Ponieważ Londyn bywa nieco cieplejszy niż inne rejony Wielkiej Brytanii, w kwietniu zaczynam regularne przeglądy uli. Sprawdzam, czy każda królowa jest na miejscu i składa jaja, czy w ulu znajduje się wystarczająca ilość pokarmu oraz czy pszczoły mają wystarczająco dużo miejsca. Gdy na dworze się ociepla i pszczołom łatwiej jest latać, a dokoła znajduje się dużo kwiatów z pyłkiem i nektarem, kolonie pszczele szybko się powiększają, a my nie chcemy, aby zaczęły się roić.

POWYŻEJ Okopywanie ziemniaków chroni rośliny przed przymrozkami i zwiększa plon **PO LEWEJ** W tym miesiącu dokładnie odchwaszczaj czosnek, w przeciwnym razie chwasty szybko go zarosną

eprasa.pl 7c0186ab79

Każdy Metr Ma Znaczenie

Stwórz mini warzywnik

Uprawa własnych warzyw – nawet na niewielkiej przestrzeni – może ograniczyć ślad węglowy transportu żywności i zmniejszyć emisję CO_2, a jednocześnie wspierać dziką przyrodę w ogrodzie. Kluczem do ekologicznej uprawy jest jak najefektywniejsze wykorzystanie wody, światła słonecznego i gleby oraz wybieranie naturalnych, biodegradowalnych lub pochodzących z recyklingu materiałów. Ponownie wykorzystując pojemniki, stosując podłoże bez torfu i własnoręcznie przygotowany kompost, zapraszając do ogrodu naturalne drapieżniki, zamiast opryskiwać rośliny pestycydami oraz zbierając własne nasiona, możesz wypełnić swój metrowy zagonek pysznymi warzywami uprawianymi w zrównoważony sposób.

Uprawa różnych warzyw blisko siebie zwiększa bioróżnorodność, pomaga ograniczyć występowanie szkodników i poprawia kondycję gleby. Jeśli zdecydujesz się na podwyższoną grządkę, zyskasz także lepsze warunki uprawy wiosną oraz pewną ochronę przed podtopieniami i nadmiarem wody. Dzięki temu nawet w małym ogrodzie będzie można cieszyć się zdrowymi, własnymi warzywami przez całe lato i jeszcze dłużej.

ZDJĘCIE: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Warzywa do małych przestrzeni

Nic Wilson dzieli się pomysłami na warzywa, które można uprawiać na zaledwie jednym metrze kwadratowym. Zastanów się, jakie plony chcesz uzyskać ze swojego mini warzywnika – i co chciałbyś jeść w najbliższych miesiącach.

▼ MARCHEW
Wysiew nasion bezpośrednio do gruntu, zamiast do doniczek pozwala ograniczyć zużycie plastiku. Marchew najlepiej rośnie, gdy wysiewa się ją od razu na miejsce docelowe. Wybierz wczesne odmiany, takie jak 'Early Nantes 2', albo odmianę o kulistych korzeniach 'Paris Market Atlas', która jest gotowa do zbioru już po 10-12 tygodniach. Nie przejmuj się, jeśli przy zbiorze przeoczysz kilka marchewek – białe baldachy kwiatów marchwi są bardzo atrakcyjne dla zapylaczy, takich jak omomiłki.

▶ SZCZYPIOREK
Uprawiaj krępe byliny, takie jak szczypiorek, aby twój warzywnik był bardziej zrównoważony. Byliny nie wymagają corocznego wysiewu z nasion, dzięki czemu ograniczają zużycie doniczek i podłoża. W niewielkich przestrzeniach dobrze rosną także szczypiorek czosnkowy oraz cebula siedmiolatka. Wszystkie te rośliny wytwarzają kwiaty bogate w nektar, które przyciągają owady zapylające.

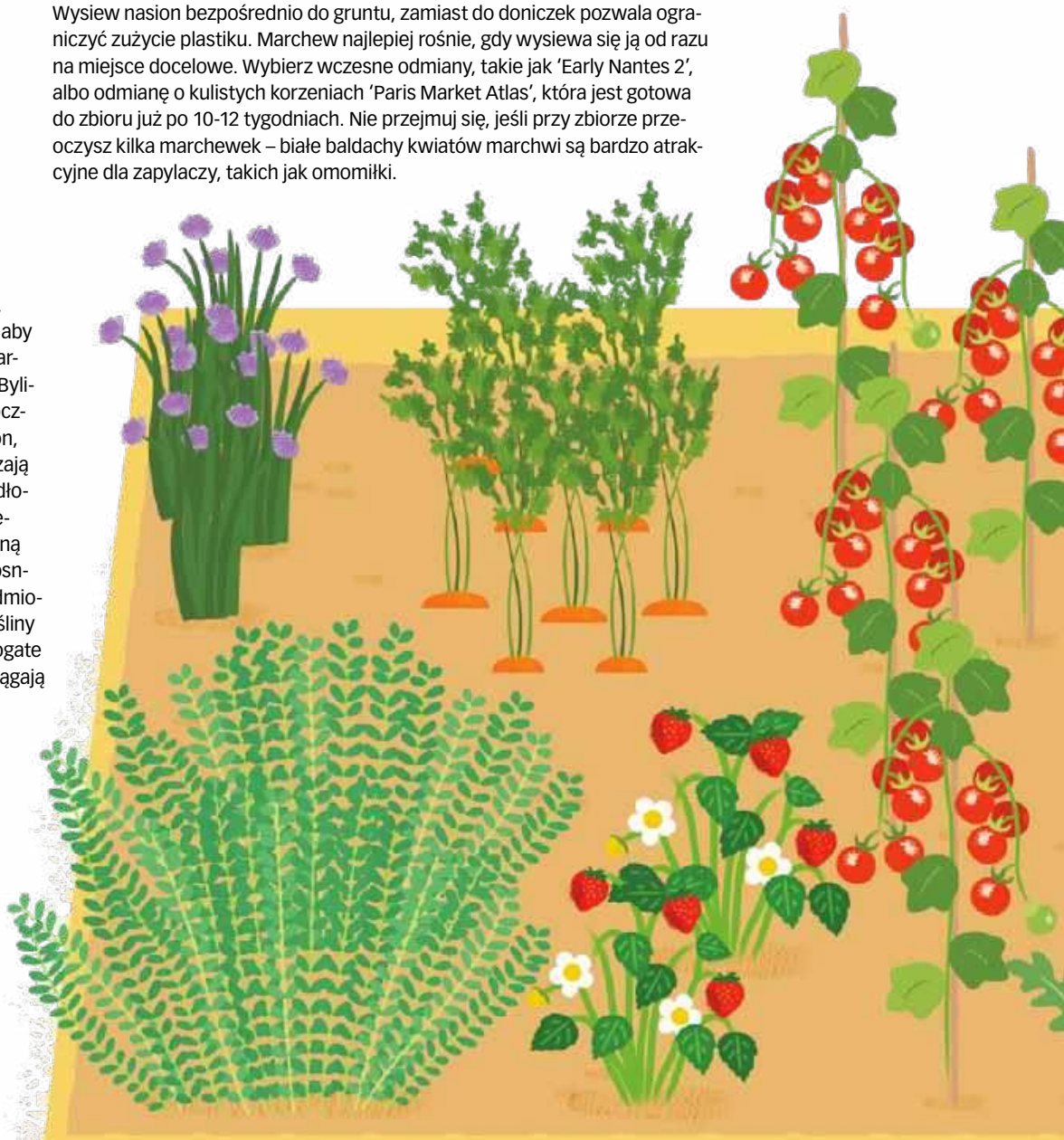

▶ TYMIANEK
Wiele śródziemnomorskich ziół doskonale nadaje się na słoneczne stanowiska. Tymianek jest niską rośliną, która świetnie rośnie na obrzeżach grządki warzywnej z przepuszczalną ziemią. Jest odporny na suszę i dobrze radzi sobie w ubogiej glebie, dlatego po przyjęciu się nie wymaga nawożenia ani podlewania. Zimozielone liście można zbierać przez cały rok, a letnie kwiaty są bardzo lubiane przez pszczoły miodne i owady bzygowate.

▶ POZIOMKI
Poziomki to atrakcyjne rośliny okrywowe. Odmiana 'White Soul' ma jasne owoce, które są mniej widoczne dla ptaków. Po wysiewie rośliny owocują przez kilka lat, dzięki czemu stanowią łatwy w uprawie i smaczny dodatek twojego metrowego warzywnika.

▲ POMIDORY KOKTAJLOWE
Ogranicz ślad węglowy transportu żywności i ilość opakowań, uprawiając własne pomidory. Wybierz krzaczaste odmiany do uprawy gruntowej, takie jak 'Tiny Tim' lub 'Golden Nugget'. Żadna z tych odmian nie jest mieszańcem F1, więc możesz zebrać nasiona z własnych pomidorów i wysiać je w następnym roku, uzyskując równie dobre rezultaty.

ILUSTRACJE: IAN CUNLIFFE

eprasa.pl 7c0186ab79

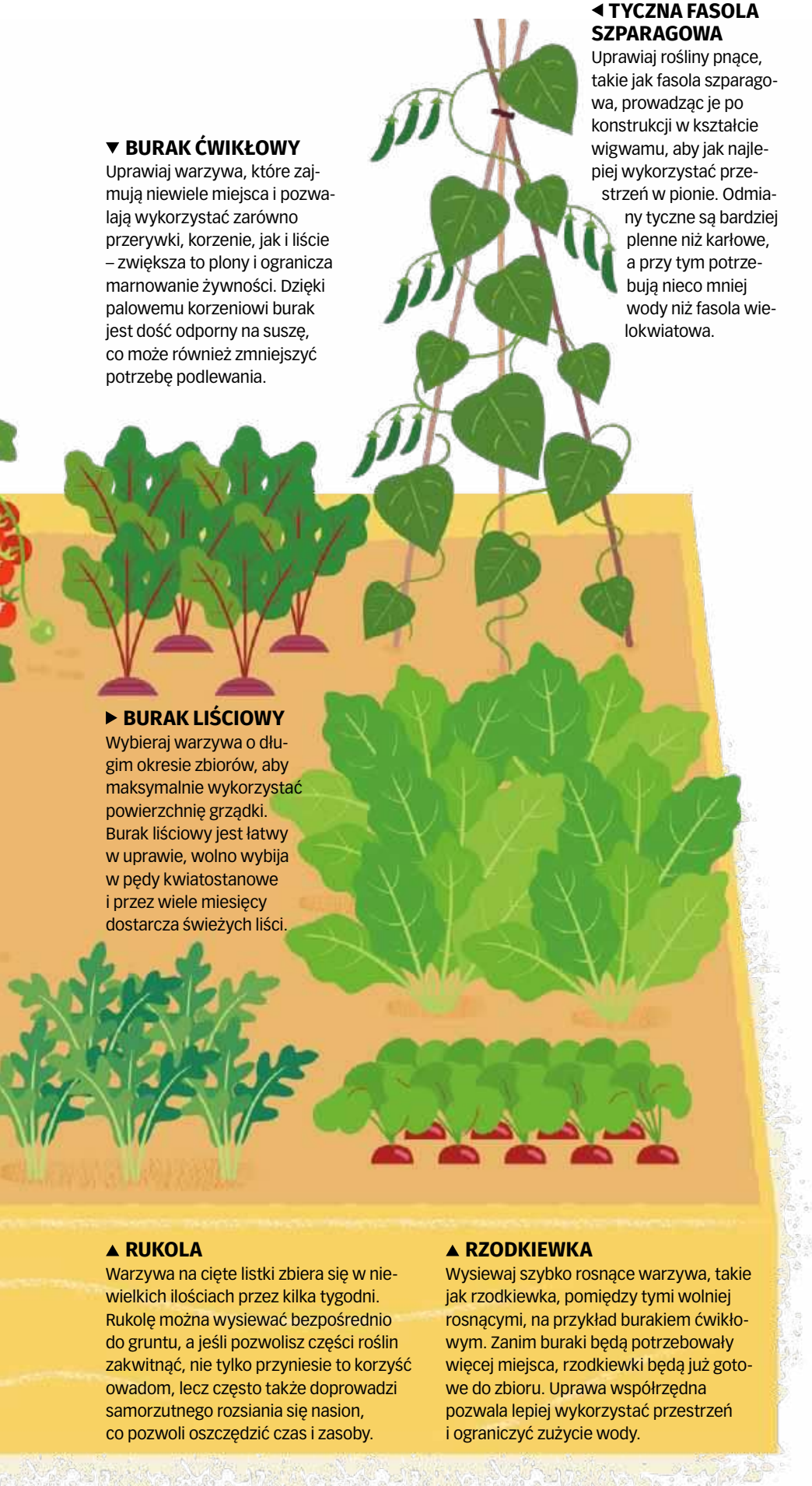

◀ TYCZNA FASOLA SZPARAGOWA
Uprawiaj rośliny pnące, takie jak fasola szparagowa, prowadząc je po konstrukcji w kształcie wigwamu, aby jak najlepiej wykorzystać przestrzeń w pionie. Odmiany tyczne są bardziej plenne niż karłowe, a przy tym potrzebują nieco mniej wody niż fasola wielokwiatowa.

▼ BURAK ĆWIKŁOWY
Uprawiaj warzywa, które zajmują niewiele miejsca i pozwalają wykorzystać zarówno przerywki, korzenie, jak i liście – zwiększa to plony i ogranicza marnowanie żywności. Dzięki palowemu korzeniowi burak jest dość odporny na suszę, co może również zmniejszyć potrzebę podlewania.

▶ BURAK LIŚCIOWY
Wybieraj warzywa o długim okresie zbiorów, aby maksymalnie wykorzystać powierzchnię grządki. Burak liściowy jest łatwy w uprawie, wolno wybija w pędy kwiatostanowe i przez wiele miesięcy dostarcza świeżych liści.

▲ RUKOLA
Warzywa na cięte listki zbiera się w niewielkich ilościach przez kilka tygodni. Rukolę można wysiewać bezpośrednio do gruntu, a jeśli pozwolisz części roślin zakwitnąć, nie tylko przyniesie to korzyść owadom, lecz często także doprowadzi samorzutnego rozsiania się nasion, co pozwoli oszczędzić czas i zasoby.

▲ RZODKIEWKA
Wysiewaj szybko rosnące warzywa, takie jak rzodkiewka, pomiędzy tymi wolniej rosnącymi, na przykład burakiem ćwikłowym. Zanim buraki będą potrzebowały więcej miejsca, rzodkiewki będą już gotowe do zbioru. Uprawa współrzędna pozwala lepiej wykorzystać przestrzeń i ograniczyć zużycie wody.

Co robić, a czego unikać

- ✓ Staraj się unikać przekopywania gleby, aby zachować zmagazynowany w niej węgiel i umożliwić rozwój strzępek grzybów mikoryzowych.
- ✓ Włącz do uprawy kilka roślin wieloletnich, które wymagają mniej zasobów i lepiej znoszą trudne warunki pogodowe.
- ✓ Wykorzystuj ponownie doniczki lub zdobądź je z drugiej ręki.
- ✓ Ściółkuj grządkę kompostem, aby zatrzymać wilgoć, poprawić strukturę gleby i odżywiać glebowe mikroorganizmy.
- ✓ Zamiast kupować nawozy produkowane z użyciem paliw kopalnych, przygotuj własny nawóz z pokrzywy i żywokostu.
- ✓ Pozwól części warzyw zakwitnąć, aby zapewnić pokarm owadom zapylającym.
- ✓ Wybieraj warzywa odpowiednie do gleby i stanowiska w twoim ogrodzie, aby dobrze rosły i dawały obfite plony.
- ✓ Zbieraj deszczówkę i korzystaj z niej oszczędnie.

- × Nie uprawiaj warzyw, których nie lubisz – inaczej się zmarnują.
- × Nie używaj torfowych podłoży do wysiewów – przyczyniają się one do niszczenia cennych siedlisk magazynujących węgiel.
- × Nie stosuj pestycydów na grządce – zamiast tego przywabiaj twoich naturalnych sprzymierzeńców, takich jak żaby, chrząszcze biegaczowate czy biedronki.
- × Nie wybieraj odmian F1, jeśli chcesz zbierać własne nasiona i ograniczyć zużycie zasobów – w kolejnym roku nie dadzą one roślin o tych samych cechach.
- × Nie zajmuj się grządką tylko latem – niech przez cały rok będzie obsiana roślinami uprawnymi lub poplonami, aby chronić glebę i zatrzymywać w niej węgiel.

Każdy Metr Ma Znaczenie

W kolejnym numerze

Jak zrobić proste oczko wodne dla dzikiej przyrody na jednym metrze kwadratowym

eprasa.pl 7c0186ab79

Jej wysokość pokrzywa

Niezaprzeczalna królowa chwastów, bezlitośnie traktująca swoich wrogów ostrymi włoskami z histaminą i kwasem mrówkowym; cesarzowa ziół kąpiąca się w skarbcu wartości zdrowotnych, księżna dzikich warzyw, z której można przyrządzić niemal dowolną potrawę, szczodrze karmiąca swoich wiernych poddanych składnikami odżywczymi. Taka właśnie jest pokrzywa.

TEKST I ZDJĘCIA DR MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

Wieść gminna niesie, że pokrzywa (*Urtica dioica*) najcenniejsza jest w maju, ale tak naprawdę można ją zbierać przez cały sezon. Jako warzywo jest najsmaczniejsza, gdy młode odrosty mają ok. 20 cm, jednak przy ciepłych zimach taką wysokość mogą osiągać już pod koniec marca. Wierzchołki pędów pokrzywy zachowują młody charakter bardzo długo i można je zbierać, nawet kiedy roślina zakwitnie. Zaletą chwastów takich jak pokrzywa jest to, że szybko odrastają, więc młode liście można zbierać nawet do późnej jesieni. Starsze liście nie nadają się do bezpośredniego spożycia ze względu na obecność twardych i ostrych kryształów szczawianów wapnia, które mogą pokaleczyć układ pokarmowy.

Wszechstronne zastosowanie

Uwielbiam pokrzywę za jej kulinarną wszechstronność. Wspaniale nadaje się zarówno na orzeźwiającą lemoniadę, jak i pożywną zupę. Można z niej przygotować luksusowy tort, lody i ciasteczka, ale też sos do makaronu czy nadzienie do pierogów lub krokietów. Dla mnie punktami obowiązkowymi przez cały sezon są: pokrzywowe pesto, zupa, ciasteczka i lemoniada w różnych kombinacjach smakowych. Liście pokrzyw do bezpośredniego użycia można zbierać niezależnie od pogody, do suszenia jednak przeznacz rośliny suche, najlepiej zbierane przed południem.

Pokrzywy są bardzo odżywcze, zawierają witaminę K, karotenoidy, flawonoidy, wapń, cynk, potas, żelazo i sporo białka. Świeże pokrzywy dostarczają też kwas foliowy i działają krwiotwórczo.

ZDJĘCIE: M. SCHUPPICH/ADOBESTOCK

Sałatka Zielonej Bogini na dziko

SKŁADNIKI
- 2 ogórki szklarniowe
- Połówka młodej kapusty

Sos:
- Duża garść młodej pokrzywy
- Duża garść dzikich lub ogrodowych, aromatycznych ziół (bluszczyk kurdybanek, podagrycznik, dziki czosnek lub pietruszka, bazylia, szczypiorek)
- 1 łyżeczka soku z cytryny
- 1 czubata łyżka tahini
- 1/2 szklanki oliwy extra virgin
- 1 łyżeczka miodu (lub szczypta cukru)
- 1 łyżeczka sosu sojowego
- 1 łyżka ziaren sezamu
- Chili, sól
- Jadalne kwiaty do dekoracji np.: stokrotki, bratki, przetacznik

PRZEPIS
Składniki sosu zmiksuj w blenderze na gładką masę. Warzywa dokładnie umyj. Ogórki i młodą kapustę pokrój w kostkę. Dokładnie zmieszaj z sosem i dopraw do smaku. Klasyczna sałatka Zielonej Bogini jest jasnozielona, jednak dzikie rośliny są zazwyczaj bardziej zasobne we flawonoidy (bardzo cenne przeciwutleniacze) i nadają sałatce głęboką, ciemną barwę.

Lody pokrzywowe z mango

SKŁADNIKI
- Szklanka młodych liści pokrzywy
- Połówka mango
- Połówka banana
- 3/4 szklanki soku mandarynkowego lub pomarańczowego
- Mini bratki do dekoracji

PRZEPIS
Pokrzywę dokładnie umyj. Zmiksuj wszystkie składniki, masę przełóż do foremek na lody. Do foremek wcześniej włóż zwilżone sokiem bratki, dzięki temu przykleją się do ścianek. Do wypełnionych masą foremek włóż patyczki do lodów i wstaw wszystko na kilka godzin do zamrażarki. Podobnie możesz przygotować lody mniszkowe, tylko zastąp liście pokrzywy wyskubanymi płatkami z kwiatów mniszka lekarskiego.

eprasa.pl 7c0186ab79

Ziołowe smakołyki

Ożyw swój taras ziołami, które urozmaicą twoje potrawy i pięknie prezentują się w donicach. **Tom Brown** przedstawia cztery proste sposoby uprawy

Kiedy myślimy o letnich kompozycjach w doniczkach, zwykle wyobrażamy sobie jaskrawe kolory, ale warto też rozważyć uprawę ziół. W jednym pojemniku możesz wyhodować wystarczającą ilość ziół, aby wzbogacić smak wielu potraw oraz stworzyć efektowny punkt centralny w ogrodzie.

Świat ziół jest ogromny i nie wszystkie gatunki wymagają gorącego, suchego śródziemnomorskiego klimatu. Niektóre zioła, takie jak pietruszka i marzanka wonna, dobrze rosną w cieniu i potrafią rozjaśnić ciemniejsze zakątki ogrodu.

Łatwo kupić gotowe do uprawy sadzonki w centrum ogrodniczym lub supermarkecie, które pozwolą ci stworzyć efektowne kompozycje, ale pamiętaj też, że wiele gatunków ziół można wyhodować z nasion. Sprawia to, że zioła są tańsze, a przy okazji zostanie ci wiele sadzonek, którymi będziesz mógł obdarować przyjaciół.

Przygotuj orzeźwiający napar z mięty

Czas na herbatkę

Nie musisz w kuchni konkurować z Jamiem Olivierem, aby w pełni wykorzystać doniczkę ziół. Większość z nas lubi wypić filiżankę herbaty, a w tej doniczce znajdziesz listki idealne do przygotowania ziołowych naparów.

Jeśli tylko będziesz regularnie przycinać i podlewać rośliny, nawet mała doniczka umieszczona na tarasowym stoliku przez całe lato utrzyma przy życiu grupę zdrowych ziół. Wybierz te, które dobrze rosną w tych samych warunkach.

Elementy kompozycji (po jednej sztuce z każdego gatunku):

- **Bazylia 'Dark opal'**
- **Rumianek**
- **Trawa cytrynowa**
- **Mięta pieprzowa czekoladowa**
- **Rozmaryn 'Corsican Blue'**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM. LOCATION: WEST DEAN GARDENS, WEST SUSSEX

eprasa.pl 7c0186ab79

DOBRE RADY

Gdy zioła przerosną doniczkę, po prostu przesadź je do osobnych doniczek lub przenieś całą grupę do większego pojemnika

Oszczędzaj na herbatkach ziołowych, sadząc zioła takie jak rumianek, bazylia i mięta pieprzowa

eprasa.pl 7c0186a

DOBRE RADY

Zahartuj zioła kupione w supermarkecie, przyzwyczajając je przez kilka dni przed wysadzeniem do warunków zewnętrznych; na noc wnoś je do środka

Regularnie zbieraj zioła, aby pobudzić je do wzrostu i cieszyć się ich świeżym smakiem w potrawach

Smakowite liście

Jedną z największych przyjemności płynących z uprawy ziół jest możliwość stworzenia więzi pomiędzy ogrodem, kuchnią i potrawami, które spożywamy na co dzień. Ta doniczka pełna jest ziół, które można wykorzystać do przyprawiania lub ozdabiania dań. Regularne usuwanie niewielkiej ilości listków wesprze bujny wzrost i utrzyma rośliny w dobrej kondycji. Większość tych ziół jest powszechnie dostępna w supermarketach i centrach ogrodniczych.

Elementy kompozycji (po jednej sztuce z każdego gatunku):

- Rumianek
- Szczypiorek
- Macierzanka zwyczajna
- Estragon
- Majeranek
- Rozmaryn
- Pietruszka naciowa
- Hyzop lekarski
- Szałwia lekarska

ZDJĘCIE: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

DOBRE RADY

Sprawdź, czy twoje pojemniki mają otwory drenażowe i umieść pod nimi nóżki do donic, aby unieść je nad ziemią i umożliwić swobodny odpływ wody.

Wykorzystaj zacienione miejsce jako stanowisko do uprawy ziół i umieść w nim donicę z lubczykiem i pietruszką

Posmak cienia

Mogłoby się wydawać, że cień w ogrodzie nas ogranicza, zwłaszcza w przypadku uprawy ziół. Istnieje jednak kilka gatunków, które nie tylko rosną, ale wręcz doskonale rozwijają się w półcieniu lub lekkim cieniu. Użyłem metalowego pojemnika z odzysku, aby zaoszczędzić pieniądze i dodać aranżacji charakteru. Wiele z tych ziół można uprawiać z nasion, a nadmiar siewek można wysadzić do ogrodu, by nieco ożywić problematyczne, zacienione miejsca.

Elementy kompozycji (po jednej sztuce z każdego gatunku):

- Marzanka wonna
- Poziomki
- Lubczyk
- Pietruszka 'Moss Curled'

ZDJĘCIE: ASOUNGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Piękne i praktyczne

Wiele części naszych ulubionych ziół nadaje się do spożycia – nie tylko liście. Ich kwiaty doskonale sprawdzają się jako smaczna dekoracja potraw. Ten pojemnik eksponuje grupę ziół, które warto uprawiać dla ich kwiatów – dodadzą letnim drinkom i sałatkom odrobiny niezwykłego uroku. Pozwól im zakwitnąć – przyciągną do ogrodu owady zapylające, które zwiększą w nim bioróżnorodność i pomogą w walce ze szkodnikami. Kto powiedział, że uprawiając zioła, nie możesz mieć kwiatów!

Elementy kompozycji (po jednej sztuce z każdego gatunku):

- **Szczypiorek**
- **Fenkuł włoski**
- **Rumianek**
- **Tymianek cytrynowy dwubarwny**
- **Bazylia – ostrzejsze, bardziej aromatyczne odmiany, np. tajska, cynamonowa**
- **Szałwia – odmiana o fioletowych liściach**

Stwórz praktyczny i efektowny pojemnik z kwitnącymi ziołami, takimi jak szczypiorek i bazylia

DOBRE RADY

Raz w tygodniu nawoź doniczki z ziołami nawozem z wodorostami, by rośliny zdrowo rosły

Jak przygotować ziołową kompozycję w pojemniku

1 **Zioła** potrzebują dobrego drenażu. Upewnij się, że w pojemniku znajduje się kilka otworów odpływowych lub jeden większy. Duże otwory przykryj kawałkiem potłuczonej glinianej donicy, aby ziemia się nie wysypywała.

2 **Napełnij** pojemnik podłożem bez torfu, zostawiając kilka centymetrów wolnej przestrzeni u góry. Spróbuj rozmieścić rośliny na różne sposoby, aby przed posadzeniem sprawdzić, która z aranżacji odpowiada ci najbardziej.

3 **Gdy** będziesz zadowolony z aranżacji, posadź zioła na tej samej głębokości, na której rosły w plastikowych doniczkach, po czym dobrze je dociśnij, upewniając się, że wokół korzeni nie ma kieszeni powietrznych.

4 **Przykryj** wierzch podłoża warstwą żwiru (ok. 2 cm), aby zatrzymać wilgoć i ograniczyć wzrost chwastów. Dobrze podlej i co tydzień nawoź nawozem z wodorostami, aby zioła zdrowo rosły.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

AURORA
garden

RZEŹBY KINETYCZNE DO TWOJEGO OGRODU

www.aurora-garden.pl • tel. 796 881 848

eprasa.pl 7c0186ab79

Zakładanie **trawnika**

Poznaj najlepsze sposoby zakładania nowego trawnika i skorzystaj z naszego poradnika, aby osiągnąć sukces, niezależnie od wybranej metody

Jeśli właśnie wprowadziłeś się do nowego domu albo postanowiłeś zamienić fragment chodnika lub żwirowej nawierzchni w trawnik, możesz nie wiedzieć, od czego zacząć. Najpierw rozważ zalety i wady zakładania trawnika z trawy w rolce lub z siewu.

Sposób, w jaki zdecydujesz się założyć trawnik, będzie zależał od twojego budżetu oraz od tego, jak długo jesteś gotów czekać na to, aż trawnik się zagęści.

Warto też zastanowić się nad rodzajem darni lub mieszanki nasion – czy trawnik ma być wystarczająco odporny, aby wytrzymał zabawy dzieci, grę w piłkę i obecność psa, czy raczej chcesz stworzyć elegancką, pasiastą murawę, która będzie centralnym elementem ogrodu, podkreślającym rabaty i oglądanym z tarasu?

Trawnik z rolki czy z nasion?

Wybierz trawę w rolce, jeśli:

✓ Liczy się przede wszystkim szybki efekt, a nie koszt. Dobra darń może kosztować nawet dziesięć razy więcej niż taka sama powierzchnia obsiana nasionami

✓ Masz typowe warunki lub teren jest nachylony

✓ Chcesz mieć trawnik bardzo odporny na intensywne użytkowanie

Wybierz nasiona traw, jeśli:

✓ Nie zależy ci na szybkim uzyskaniu gotowego trawnika

✓ Masz trudniejsze warunki, na przykład dużo cienia lub ubogą glebę

✓ Zakładasz trawnik późną wiosną, gdy temperatury zaczynają rosnąć

eprasa.pl 7c0186ab79

Trawnik **z nasion**

Jeśli twój trawnik jest słaby i przerzedzony, najlepiej zacząć od nowa. Wysiew nasion jest prosty, a nowy trawnik nie będzie kosztowny – zapłacisz za niego około jednej dziesiątej kosztu zakupu trawy w rolce.

- Najlepszy moment na przygotowanie podłoża to marzec, aby móc wysiać nasiona w kwietniu lub maju, gdy gleba się ogrzeje.
- Wybierz mieszankę nasion dopasowaną do swoich potrzeb – może to być trawnik odporny na intensywne użytkowanie, mieszanka tolerująca cień lub bardzo gęsta murawa o jakości boiska do gry w bowls.
- Nasiona wykiełkują już po 10-14 dniach, a nowy trawnik będzie gotowy do lekkiego użytkowania jeszcze tego lata.

Jak założyć trawnik z nasion

1 Usuń starą darń, podcinając ją szpadlem i oddzielając od gleby. Za każdym razem, gdy natrafisz na mniszki lub wieloletnie chwasty, wykop ich korzenie. Następnie przekop oczyszczoną ziemię widłami, usuwając większe kamienie.

2 Wstępnie wyrównaj powierzchnię, a potem rozsyp na niej warstwę dobrej jakości ziemi ogrodowej o grubości 2-3 cm. Udepcz podłoże, chodząc tam i z powrotem po całej powierzchni, a górki ziemi przesuwaj w zagłębienia.

3 Wyrównaj teren grabiami. Trzymaj trzonek nisko i zagrabiaj powierzchnię długimi, płynnymi ruchami. Najpierw grab w jednym kierunku, a następnie trzymaj grabie pod kątem prostym, aby łatwiej uzyskać równą powierzchnię.

4 Sprawdź, czy nie ma nierówności, używając długiej deski (około 2 m) ustawionej na krawędzi. Zagrab ziemię z wyższych miejsc, aby wypełnić zagłębienia. Ponownie sprawdź poziom i w razie potrzeby popraw go, a następnie lekko ubij powierzchnię grabiami.

5 Wyznacz kwadrat o boku jednego metra za pomocą palików i sznurka. Odmierz ilość nasion zgodnie z zaleceniami na opakowaniu i wysiej je cienką, równą warstwą w wyznaczonym obszarze. Użyj tego fragmentu jako wzoru i podobnie obsiej pozostałą część trawnika, a następnie delikatnie zagrab powierzchnię.

6 Podlej delikatnym strumieniem wody, uważając, aby nie wypłukać nasion. Powtarzaj podlewanie dwa razy w tygodniu aż do wschodu nasion. Zawieś stare płyty CD lub paski folii aluminiowej, aby odstraszyć ptaki. Po sześciu tygodniach wykonaj pierwsze koszenie, ustawiając kosiarkę na najwyższą wysokość koszenia.

eprasa.pl 7c0186ab79

Trawnik **z rolki**

Trawa w rolce pozwala uzyskać natychmiastowy efekt. Zanim będzie można po niej swobodnie chodzić, trzeba poczekać kilka tygodni, ale wizualnie trawnik pojawia się od razu. Darń jest droższa niż zakładanie trawnika z siewu, jednak przygotowanie podłoża jest proste, a samo układanie szybkie. Wiosną, gdy gleba jest jeszcze zimna, nasiona potrzebują około trzech tygodni, aby wykiełkować, dlatego darń jest łatwiejszym rozwiązaniem przy wiosennym zakładaniu trawnika.

Kupowanie trawy w rolce

Gotową darń można kupić w centrum ogrodniczym lub u dostawców materiałów do zakładania ogrodów. Istnieją też wyspecjalizowane firmy zajmujące się produkcją darni, które dostarczają ją bezpośrednio do klienta. Dostępne są różne typy: mieszanki traw o bardzo wysokiej jakości, mieszanki odporne na intensywne użytkowanie, a nawet darń z dodatkiem roślin łąkowych. Sprzedawana jest na metry kwadratowe, ale dostarczana w postaci cienkich, długich rolek.

Najlepiej rozłożyć darń od razu po jej dostarczeniu. Jeśli nie jest to możliwe, rozwiń rolki na płasko i podlej je, aby zachowały świeżość i zielony kolor. Podobnie jak przy zakładaniu trawnika z wysiewu nasion, przed rozpoczęciem prac lekko spulchnij powierzchnię gleby widłami, usuń większe kamienie i korzenie chwastów. Następnie rozrzuć nawóz, wyrównaj podłoże i ubij je, aby później nie osiadało.

Jak uzyskać najlepszy rezultat

- Staraj się ułożyć darń w dniu jej dostawy. Jeśli nie jest to możliwe, rozwiń rolki, aby zapobiec żółknięciu trawy.
- Aby uzyskać najlepszy efekt, dobrze wyrównaj całą powierzchnię, a następnie ułóż największe kawałki darni przy krawędziach, a mniejsze w środku.
- Ułóż nieco więcej darni niż docelowy rozmiar trawnika.
- Gdy trawa się przyjmie, przytnij ją starannie do odpowiedniego kształtu, używając zwykłego lub półokrągłego szpadla do krawędzi.

WSKAZÓWKA

Starą darń podważ szpadlem i układaj kawałki jeden na drugim trawą do trawy. Przykryj stos, a do jesieni powstanie z niego żyzna, próchniczna ziemia.

Jak założyć trawnik z rolki

1 Podlej przygotowane podłoże na kilka godzin przed rozpoczęciem układania darni. Pierwsze pasy darni połóż w jednym z narożników. Ułóż je bardzo dokładnie, ponieważ to od nich będzie zależało układanie całej reszty trawnika.

2 Układaj kolejne kawałki tak, aby jak najściślej do siebie przylegały – szczeliny między nimi łatwo wysychają. Pasy darni układaj na mijankę, podobnie jak cegły w murze.

3 Gdy ułożysz dwa rzędy darni, lekko ubij je tylną, płaską częścią łopaty (upewnij się, że jest czysta), aby korzenie dobrze przylegały do gleby.

4 Regularnie cofaj się o kilka kroków i sprawdzaj, czy powierzchnia jest równa, a pasy darni ułożone prosto. Łatwiej korygować błędy na bieżąco niż dopiero po ułożeniu całego trawnika.

Najlepsze trawy na trawnik w pasy

- **Życice** Nowoczesne odmiany życicy łączą wygląd eleganckiego trawnika z odpornością na intensywne użytkowanie i łatwą pielęgnacją. Mają szersze źdźbła, dzięki czemu pasy na trawniku są bardziej wyraźne.
- **Kostrzewy** Główny składnik mieszanek nasion na trawniki ozdobne. Tworzą gęstą darń o kępkach wąskich liści i nie dają rozłogów. Mogą jednak wolniej się zadarniać i czasami są wypierane przez silniej rosnące gatunki.
- **Mietlice** Rodzaj bardzo dekoracyjnych traw o płożącym, kępkowym wzroście i wąskich źdźbłach. Dobrze radzą sobie w trudniejszych warunkach. W mieszankach nasion do trawników ozdobnych występują zwykle w niewielkiej ilości; nie zaleca się wysiewu tylko jednego gatunku mietlicy.
- **Mieszanki traw** Większość nasion i darni w rolkach to mieszanki dostosowane do różnych stanowisk i warunków. Z czasem dominują w nich te gatunki, które najlepiej radzą sobie w danym miejscu. Jeśli zależy ci na wyraźnych pasach, unikaj mieszanek zawierających stare odmiany życicy – ich sztywne źdźbła nie układają się łatwo, a sprężyste źdźbła często odstają tuż po koszeniu.

eprasa.pl 7c0186ab79

“Zaplanuj ułożenie trawy z rolki zaraz po jej przywiezieniu do domu, ale jeśli nie jest to możliwe, rozwiń rolki na płasko i dobrze je podlej.”

Zadbaj o trawnik **wiosną**

Utrzymaj trawnik w dobrej kondycji dzięki naszemu poradnikowi dotyczącemu wiosennej pielęgnacji

Nisko skoszony, wolny od chwastów trawnik od zawsze był centralnym elementem tradycyjnego brytyjskiego ogrodu. Jednak współczesny styl życia i zmieniający się klimat zaczynają podważać jego dawną, niemal świętą pozycję. Dziś przeciętny trawnik jest często niewiele większy niż dywan w salonie, dlatego jego wygląd ma jeszcze większe znaczenie – a jednocześnie oczekuje się od niego wytrzymałości na częste deptanie, jakie zwykle kojarzymy raczej z syntetyczną nawierzchnią na boisku sportowym.

Największym wrogiem intensywnie użytkowanego trawnika jest zbita gleba. Może nie brzmi to groźnie, ale gdy drobne kieszenie powietrzne w glebie zostają „zgniecione", pogarsza się jej przepuszczalność, dostęp powietrza jest utrudniony, a korzeniom trudniej przenikać w głąb podłoża. Suche lata dodatkowo pogarszają sytuację. Połączenie ciężkiej ziemi, letniej suszy i zimowego zalegania wody sprawia, że wiele trawników jest osłabionych.

Widząc taki marny trawnik, wiele osób uważa, że jedynym rozwiązaniem jest zerwanie całej darni i zrobienie wszystkiego od nowa – mimo że trawnik z siewu potrzebuje czasu, aby się zagęścić, a zapewniająca natychmiastowy efekt trawa z rolki jest kosztowna. W większości przypadków wystarczy jednak trochę troski i odpowiedniej pielęgnacji.

Najlepszym momentem na wykonanie tych prac jest wiosna, gdy już pożegnamy zimę na dobre.

Podlewaj z głową

Podlewanie jest potrzebne tylko w przypadku świeżo założonych trawników. Użyj zraszacza podłączonego do węża ogrodowego i zostaw go w jednym miejscu nie dłużej niż na pół godziny. Starszy trawnik zwykle nie wymaga podlewania – szybko odzyskuje kondycję, gdy tylko spadnie deszcz. W obliczu coraz częstszych susz ważne jest odpowiedzialne gospodarowanie wodą. Warto przeznaczyć ją przede wszystkim dla roślin, które naprawdę tego potrzebują, zamiast zużywać ją na trawnik. Nie panikuj, jeśli trawa zbrązowieje – ma płytki system korzeniowy, więc szybko przesycha, ale po opadach równie szybko się regeneruje. Koś trawę nieco wyżej, ponieważ odsłonięta gleba szybko traci wilgoć.

eprasa.pl 7c0186ab79

Popraw drenaż

Lepszy drenaż sprzyja głębszemu wzrostowi korzeni i zwiększa odporność trawnika na intensywne użytkowanie oraz suszę. Pomaga też ograniczyć rozwój mchu.

■ Nakłuj całą powierzchnię trawnika, zwracając szczególną uwagę na silnie ubite miejsca – na przykład przy ławkach lub innych często używanych miejscach.

■ Widłami wykonaj około 10 cm otwory głębokości w odstępach co 10 cm. Wbij widły w ziemię, a następnie delikatnie odchyl trzonek do tyłu – z pozycji godziny dwunastej do godziny pierwszej.

■ Jeśli masz ciężką, gliniastą glebę, użyj aeratora rurkowego, który wyciąga niewielkie cylindryczne korki gleby i zmniejsza jej zagęszczenie. Przy większych powierzchniach warto wypożyczyć profesjonalny aerator do trawnika.

eprasa.pl 7c0186ab79

Usuń mech

Możesz użyć elektrycznego wertykulatora albo usunąć mech grabiami sprężynowymi i przy okazji trochę się poruszać. Mech najczęściej pojawia się tam, gdzie trawnik jest założony na zbitej lub stale mokrej ziemi, albo w cieniu. Nakłuwanie darni, nawożenie oraz zmniejszenie zacienienia przez przycięcie zwisających gałęzi to czynności, które zapewniają długotrwały efekt; pogarszają warunki wzrostu dla mchu i sprzyjają trawie. Aby usunąć mech, lekko przegrab trawnik w kilku kierunkach. Staraj się nie naruszać podłoża, ponieważ możesz uszkodzić korzenie trawy.

eprasa.pl 7c0186ab79

Podkreśl krawędzie

Jeśli nie masz czasu na koszenie, przytnij przynajmniej krawędzie – trawnik od razu będzie wyglądał lepiej. Kup nożyce do obrzeży z wystarczająco długimi rączkami, aby można było pracować wygodnie, bez schylania się. Upewnij się, że nożyce są ostre i tną trawę, a nie glebę, ponieważ kontakt z ziemią szybko je tępi. Po przycięciu krawędzi do zebrania skoszonej trawy możesz użyć kosiarki. Jeśli obrzeża trawnika zrobiły się nieregularne, ponownie nadaj im kształt ostrym szpadlem półksiężycowym, tnąc wzdłuż deski, aby uzyskać proste linie, a krzywizny wyznaczając przy pomocy węża ogrodowego.

Jak naprawić zniszczoną krawędź

Naprawa uszkodzonych krawędzi trawnika jest łatwa. Będziesz potrzebować nasion trawy oraz ilastego podłoża bez torfu, aby wypełnić powstałe ubytki. Nasiona szybko wykiełkują, a po kilku tygodniach trawnik znów będzie równomiernie zielony. Jeśli krawędź trawnika się obniżyła, dosyp trochę ziemi bezpośrednio pod płat darni.

1 Poszukaj miejsc, w których krawędź trawnika została zniszczona przez kosiarkę, zmarniała pod napierającymi na nią roślinami albo została wydeptana i wytarta.

2 Zwykłym lub półksiężycowym szpadlem wytnij prostokątny fragment darni wokół uszkodzonego miejsca, wbijając narzędzie aż do głębokości korzeni trawy.

3 Podważ wycięty fragment darni szpadlem ustawionym pod niewielkim kątem. Wyrównaj warstwę gleby pod korzeniami.

4 Odwróć wycięty kawałek darni dobrą stroną do krawędzi trawnika. Następnie dosyp ziemi i wysiej nasiona trawy w uszkodzonym miejscu, aby przyspieszyć regenerację.

> “Uszkodzone krawędzie trawnika obsiane na nowo już po kilku tygodniach mogą stać się idealnie zielone”

eprasa.pl 7c0186ab79

Jak dosiać trawę w uszkodzonych miejscach

Wiosną na trawniku często widać ślady zimowego zniszczenia. Nie ma jednak powodów do zmartwień – kilka prostych kroków wystarczy, aby przywrócić mu dobrą kondycję. Nie trzeba odnawiać całej powierzchni; wystarczy zająć się najbardziej zniszczonymi miejscami. To idealna pora roku na taki zabieg, ponieważ wraz ze wzrostem temperatury nasiona trawy szybko wykiełkują. Starannie przygotuj podłoże i dopilnuj, aby po wysiewie gleba nie przesychała. Warto też położyć na powierzchni kilka gałązek, które odstraszą koty i ptaki. Gdy młoda trawa osiągnie wysokość około 5 cm, skoś ją na najwyższym ustawieniu kosiarki, ścinając jedynie około 1 cm z samej góry. Pobudzi to trawę do zagęszczania się. Jeśli będziesz regularnie podlewać i kosić trawnik, do połowy lata będzie jak nowy.

1 Wytnij zniszczone fragmenty darni ostrym szpadlem, a następnie przekop glebę na głębokość około 8 cm. Rozbij bryły ziemi tylną częścią wideł, aż uzyskasz drobne grudki i równą powierzchnią.

2 Popraw strukturę gleby, dodając niewielką ilość podłoża bez torfu. Nie dodawaj go jednak zbyt dużo, ponieważ mogłoby to spowodować późniejsze zapadanie się powierzchni murawy. Wystarczy tyle, aby poprawić ogólną strukturę gleby.

3 Równomiernie rozsyp na powierzchni gleby mieszankę nasion karłowej życicy trwałej (najlepsza do naprawy trawnika). Odmierz około dwóch zaciśniętych garści nasion na metr kwadratowy.

4 Konewką z drobnym sitkiem powoli podlej wysiane nasiona. Uważaj, aby nie zalać powierzchni, ponieważ nasiona mogą spłynąć w najniższe miejsca, co spowoduje nierównomierne wschody.

Uzupełnianie ubytków

Ubytki w trawniku można wypełnić zarówno nasionami trawy, jak i trawą z rolki, przy czym ta druga daje szybki efekt. Połóż nowy kawałek darni na uszkodzonym miejscu, a następnie ostrym szpadlem wytnij w trawniku fragment o takim samym kształcie i wielkości jak nowa darń. Spulchnij glebę widłami, a potem w przygotowanym miejscu ułóż nowy kawałek darni. Jeśli nowa darń wystaje ponad poziom trawnika, usuń spod niej nieco ziemi. Na koniec lekko ubij darń tylną, płaską częścią łopaty, po czym obficie podlej.

eprasa.pl 7c0186ab79

Nawożenie

Trawa wraz ze wzrostem częstotliwości koszenia stopniowo traci wigor. Wybierz nawóz do trawników przeznaczony na wiosnę lub lato. Wiosną trawa potrzebuje dużej ilości azotu, który pobudza wzrost i poprawia wybarwienie, natomiast jesienią ważniejsze są potas i fosfor – wzmacniają darń i wspierają rozwój systemu korzeniowego przed zimą. Aby uniknąć przypalenia trawy, stosuj nawozy w formie granulatu. Do równomiernego rozprowadzenia można użyć siewnika na kółkach.

Prostą, naturalną opcją nawożenia trawnika jest mączka z krwi, ryb i kości. Rzadziej powoduje przypalenia niż wiele nawozów mineralnych, ale warto podlać trawnik po jej zastosowaniu (sprawdź prognozę pogody i rozsyp nawóz tuż przed deszczem – oszczędzisz na podlewaniu). Efekty działania tego nawozu nie są tak natychmiastowe, jak w przypadku preparatów typu „zielony trawnik w jeden dzień", ale zwykle utrzymują się dłużej.

Zwalczaj chwasty naturalnie

Chemiczne środki chwastobójcze do trawników nie są przyjazne dla środowiska. Lepiej pogodzić się z bardziej zróżnicowaną murawą i usuwać chwasty tworzące rozety ostrym nożem lub ręcznym chwastownikiem.

eprasa.pl 7c0186ab79

Ściółkuj rabaty

Po wypieleniu rabat wokół wschodzących bylin rozłóż ściółkę. Podczas pielenia wierzchnia warstwa gleby zostaje lekko spulchniona, a ściółka pomaga zatrzymać wilgoć w podłożu – dzięki temu późniejsze usuwanie chwastów będzie łatwiejsze. Organizmy, takie jak dżdżownice i chrząszcze, wprowadzą ją w glebę, co z czasem poprawi jej strukturę.

Do ściółkowania wykorzystaj swój kompost lub ten gotowy, sprzedawany w workach. Za pomocą szpadla rozsyp go między roślinami, a następnie grabiami lub rękami rozprowadź wokół nich na głębokość ok. 5 cm. Rozpocznij pracę na tyłach rabaty i przesuwaj się do przodu, aby nie zadeptać świeżo rozłożonej ściółki.

Uważaj, aby nie przykryć ściółką nisko rosnących roślin

30 MINUT WOLNEGO

Usuń uszkodzone przez mróz liście z krzewów zimozielonych, takich jak wawrzyn i pospornica. Szukaj brązowych plam na zewnętrznych liściach. Przycinaj pędy tuż nad zdrowym liściem, korzystając z ostrego, czystego sekatora. Potnij ścinki na mniejsze kawałki i wrzuć na kompost.

Rośliny strefy przybrzeżnej dodają zbiornikowi wodnemu uroku i łagodzą krawędzie wyłożone kamieniami

Posadź w oczku wodnym rośliny przybrzeżne

Teraz, gdy woda w oczku wodnym jest wystarczająco ciepła, by rośliny mogły rozpocząć wzrost, posadź wokół brzegu gatunki przybrzeżne. Kiedy zauważysz, że rośliny się przyjęły i zaczęły rosnąć, będziesz mógł dodać kolejne.

Posadź rośliny w koszach do roślin wodnych, używając podłoża na bazie gliny i przykrywając je warstwą kamyków, aby cząstki gleby nie wypływały na powierzchnię.

Przed włożeniem roślin do wody namocz je, aby zminimalizować zakłócenia w podłożu, gdy woda zacznie wypierać uwięzione w nim powietrze.

Jeśli brzegi oczka wodnego są zbyt głębokie, umieść koszyki na cegłach, tak by ich krawędzie były na równi z lustrem wody.

eprasa.pl 7c0186ab79

KROK PO KROKU

Przesadź krzewy zimozielone

Teraz, zanim zrobi się zbyt ciepło, przenieś krzewy zimozielone, które zostały posadzone w nieodpowiednim miejscu; inaczej mogą nie przetrwać przesadzania. Wystarczy je odpowiednio pielęgnować, a będą się pięknie rozwijać na lepszym stanowisku.

Korzenie przesadzonych teraz roślin od razu zareagują i zaczną rosnąć, a jeśli latem będziesz je regularnie podlewać, szybko się ukorzenią i dobrze przyjmą na nowym stanowisku.

1 WYKOP okrąg wokół bryły korzeniowej i wsuń głęboko pod nią szpadel, aby ją podważyć i wyjąć. Zwiąż dolne gałęzie, aby nie połamać ich podczas pracy.

2 PRZYGOTUJ nowe miejsce, wzbogacając glebę w dodatkową materię organiczną. Wykop szeroki dół, na tyle głęboki, aby umieszczona w nim bryła korzeniowa znalazła się na równi z powierzchnią ziemi.

3 PODLEJ od razu, a następnie utrzymuj glebę stale wilgotną na czas trwania sezonu wegetacyjnego. Jest to szczególnie ważne podczas suchej i wietrznej pogody.

Wymień stare rośliny cebulowe na nowe, aby w doniczkach wciąż było kolorowo

Wymień stare cebule w doniczkach

Usuń z doniczek cebule, które miały tylko liście, ale nie zakwitły, i posadź je w ogrodzie, nieco głębiej niż były w doniczce. Podlej je, a następnie stosuj nawóz bogaty w potas, aż liście zaczną żółknąć i zamierać. Pobudzi to rozwój kwiatów.

Wymień ziemię na nowe, beztorfowe podłoże do roślin doniczkowych, po czym poszukaj cebulek kwitnących późnym latem i posadź je w pustych donicach. Dalie, warkocznice, galtonie białawe oraz lilie można sadzić już teraz – zapewnią przez cały sezon różnorodne kolory.

Uratuj przesuszone byliny

Pobudź do życia byliny w doniczkach, które ucierpiały wskutek nagłych i silnych wzrostów temperatury w ciągu dnia, gdy wschodzi słońce. Wiosenne, słoneczne dni potrafią przynieść nagłe skoki temperatury.

Podczas gdy rośliny na rabatach będą cieszyć się ciepłem słońca, inne – z ograniczonym systemem korzeniowym – mogą szybko się odwodnić. Aby temu zapobiec, wlej wodę do głębokiej kuwety lub wiadra i umieść w nich rośliny doniczkowe, aby się namoczyły. Po kilku godzinach rośliny wyraźnie odżyją, ale potem należy je umieścić w bardziej osłoniętym miejscu lub wysadzić do ogrodu.

Wysuszone rośliny w doniczkach mogą odżyć po solidnym podlaniu

Usuń resztki roślinne z oczka wodnego

Usuń jak najwięcej resztek organicznych – unoszących się na powierzchni wody lub osadzonych na dnie – aby podczas rozkładu nie zużywały zbyt dużo tlenu kosztem innych organizmów żyjących w oczku wodnym.

Jeśli zajdzie taka potrzeba, obniż poziom wody w stawie o maksymalnie jedną trzecią i uważaj, aby nie zakłócić życia innych organizmów wodnych. Przejrzyj każdą roślinę z osobna, usuwając obumarłe liście i nadmiernie rozrośnięte pędy.

Ostrożnie uzupełnij wodę w stawie, a wszystkie usunięte resztki wrzuć na kompost.

Remove plant debris to avoid algae levels building up

NIE ZAPOMNIJ

- **Przytnij jaśmin nagokwiatowy bezpośrednio po kwitnieniu**
- **Posadź iglaki i zimozielone krzewy liściaste, gdy na zewnątrz nie jest zbyt mokro**
- **Usuń chwasty wieloletnie rosnące u nasady żywopłotów, gdy masz jeszcze do nich łatwy dostęp**
- **Wprowadź rośliny o dekoracyjnych liściach do zacienionych miejsc**
- **Posadź w przepuszczalnym podłożu neriny i ustaw je w ciepłym, słonecznym miejscu**

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM.

eprasa.pl 7c0186ab79

Preparaty o długotrwałym działaniu będą odżywiać rośliny przez cały sezon wegetacyjny

Dodaj do doniczek nawóz długodziałający

Podczas napełniania doniczek podłożem, dodaj do niego granulki nawozu o długotrwałym działaniu. Granulki powoli, przez kilka tygodni, uwalniają składniki odżywcze, które wspierają zdrowy wzrost roślin. Tempo ich uwalniania zależy od poziomu wilgotności i temperatury gleby.

Niektóre mieszanki działają przez całe lato, co oznacza, że nie ma potrzeby podawania roślinom nawozu w płynie. Sprawdź na opakowaniu, jak długo działa nawóz granulowany i zapoznaj się z instrukcją, aby obliczyć odpowiednią dawkę. Aby uzyskać najlepsze efekty, dokładnie wymieszaj granulki z ziemią.

Zamontuj trejaż jako wsparcie dla pnączy

Zamontuj trejaż, aby osłonić wybrane miejsca w ogrodzie oraz zapewnić podporę dla wielu gatunków roślin pnących. Trejaże najlepiej mocować do ścian za pomocą nierdzewnych uchwytów i wkrętów.

Podczas montażu trejażu na ścianie użyj poziomicy i upewnij się, że konstrukcja wytrzyma ciężar roślin, które będą się po nim pięły i go przerastały.

Wszystkie pnącza mrozoodporne można teraz sadzić u podstawy ściany. Umieść rośliny w odległości 20 cm od ściany i ustaw je pod ukosem w kierunku trejażu. Podwiąż wszystkie luźne pędy, które już oplatają podporę.

Podczas montażu sprawdzaj na bieżąco, czy trejaż równo stoi

Dodaj do ziemi doniczkowej perlit, aby poprawić drenaż

Pobierz sadzonki pelargonii

Sadzonki pelargonii łatwo się ukorzeniają. Świeże przyrosty u starszych roślin są idealnym materiałem na sadzonki. Doniczki o średnicy 10 cm wypełnij uniwersalnym podłożem bez torfu wymieszanym z perlitem, po czym go podlej. Pobierz sadzonki ze zdrowych, niekwitnących pędów, z co najmniej jedną parą liści poniżej wierzchołka wzrostu. Wykonaj cięcie tuż poniżej węzła liściowego, usuń dolne liście i umieść sadzonki w doniczkach tak, by najniższa para liści znajdowała się nad powierzchnią podłoża. Przykryj doniczki woreczkiem foliowym i postaw je na ciepłym, jasnym parapecie lub w mnożarce.

NIE ZAPOMNIJ

- **Pod koniec miesiąca zacznij wysiewać mrozoodporne rośliny jednoroczne bezpośrednio do gruntu**
- **Zanim w przyszłym miesiącu wysadzisz młode rośliny kapustne na zewnątrz, przygotuj siatkę, aby ochronić je przed gołębiami, śmietką kapuścianą oraz bielnikiem rzepnikiem**
- **Wysiej dynie i kukurydzę cukrową pod osłonami lub w pomieszczeniu, stosując podgrzewanie na dnie, aby utrzymać stałą temperaturę**
- **Przytnij po zakończeniu kwitnienia kwitnące zimą kaliny**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

NOWOŚĆ: ***Ashley Edwards*** *pokazuje, co przycinać w ogrodzie w tym miesiącu*

Przycinaj rozmaryn wiosną, aby zapewnić sobie obfity zapas miękkich młodych pędów do wykorzystania w kuchni

Dbaj o rozmaryn

Rozmaryn to jedno z najbardziej popularnych ziół uprawianych w ogrodach. Ma nie tylko wszechstronne zastosowanie w kuchni, ale wytwarza też jasnofioletowe kwiaty, które przyciągają pszczoły. Jeśli nie jest przycinany, z wiekiem drewnieje i wytwarza mniej miękkich pędów, które tak cenimy w kuchni. Starsze, zdrewniałe pędy są też bardziej podatne na uszkodzenia spowodowane przez zimowe podmuchy wiatru i mogą łamać się pod ciężarem śniegu.

Regularne przycinanie pozwala utrzymać zwarty kształt rośliny i sprawia, że będziemy mogli cieszyć się zbiorami przez wiele lat. Jeśli twój rozmaryn swoje najlepsze lata ma już za sobą, możesz pobrać z niego sadzonki, które w ciągu trzech do pięciu lat rozrosną się w dorodne, krzaczaste rośliny. Ewentualnie możesz kupić roślinę w lokalnym centrum ogrodniczym.

KROK PO KORKU

Przycinanie rozmarynu

1 OBEJRZYJ dokładnie roślinę przed przycinaniem, ponieważ rozmaryn słabo odrasta ze starych, zdrewniałych pędów. Wybieraj pędy elastyczne, z dużą ilością zdrowych przyrostów na końcach.

2 SKRÓĆ pędy o jedną trzecią. Przytnij całą roślinę równomiernie, aby nadać jej atrakcyjny krzaczasty pokrój. Co jakiś czas zrób krok w tył i zmień pozycję, aby przycinanie przebiegało symetrycznie.

3 ZBIERAJ młode, świeże wierzchołki pędów, które wyrosły do końca lata, kiedy krzew rozmarynu powinien być już ładnie zagęszczony. Będą one pełne aromatu i smaku.

TEKST: ASHLEY EDWARDS. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; SARAH CUTTLE

eprasa.pl 7c0186ab79

W tym miesiącu przytnij zimozielone rośliny okrywowe, skracając pędy o około jedną trzecią

Przytnij zimozielone rośliny okrywowe

Przytnij zimozielone rośliny okrywowe, aby nie porastały ścieżek i nie wkraczały na trawnik, co może prowadzić do powstawania na nim łysych placków. Stworzenie zadbanej i precyzyjnej krawędzi dzięki odpowiednio przyciętym roślinom okrywowym znacząco poprawi wygląd ogrodu. To właśnie drobne detale potrafią naprawdę odmienić przestrzeń.

Zacznij od przycięcia zwisających pędów ostrym i czystym sekatorem. Pędy należy skrócić o jedną trzecią do połowy, w zależności od tego, jak bujny jest wzrost rośliny. Jeśli jest mocno rozrośnięta i wymaga większego cięcia, wykonaj je stopniowo, rozkładając zabieg na kilka lat.

W trakcie przycinania postaraj się uzyskać naturalną krawędź, nieco różnicując długość pędów na całej roślinie, zamiast tworzyć ostrą, prostą linię, która wyglądałaby nienaturalnie, chyba że masz ogród w formalnym stylu. Przytnij pędy tuż nad parą liści, aby zapobiec zamieraniu końcówek i nieregularnemu rozgałęzianiu się roślin. Pobudzi je to również do bardziej krzaczastego wzrostu, dzięki czemu będą zdrowsze i atrakcyjniejsze.

Podczas przycinania możesz trafić na różne siewki chwastów, które ukrywały się pod roślinami. Mogą one szybko urosnąć i stłumić obrzeże rabaty, nad którego wyeksponowaniem tak ciężko pracowałeś. Usuń je, a następnie zmieć – dzięki temu cała rabata będzie wyglądać znacznie lepiej.

Wykonaj cięcie odmładzające fuksji, skracając pędy do samej podstawy

Odmładzanie starych fuksji mrozoodpornych

Fuksje mrozoodporne to doskonałe rośliny, które wprowadzają do ogrodu tropikalny klimat i kwitną niezawodnie przez całe lato, a nawet do późnej jesieni [przy odpowiednim zabezpieczeniu poprzez kopczykowanie fuksja magellańska zimuje w gruncie w polskim klimacie wytrzymując nawet do -20°C – red.]. Aby odmłodzić starą fuksję, przeprowadź mocne cięcie na początku tego miesiąca. Dzięki temu roślina zdąży wytworzyć nowe pędy kwitnące.

Używając nożyc do gałęzi lub ostrego sekatora, skróć wszystkie pędy do 5-10 cm nad ziemią, pozostawiając jeden lub dwa zdrowe pąki. Usuń także pędy, które są martwe, krzyżują się lub ocierają o siebie. Może to wyglądać na drastyczne cięcie, ale roślina szybko się zregeneruje i pięknie zakwitnie tego lata.

Wyściółkuj organicznym kompostem ogrodowym, by zatrzymać wilgoć, ograniczyć rozwój chwastów i zasilać roślinę przez cały sezon.

Zadbaj o precyzyjne wykończenie krawędzi rabaty, przycinając zimozielone rośliny, które rozrosły się na ścieżki

W przyszłym miesiącu!

Ashley pokazuje, jak przycinać wcześnie kwitnące pruszniki, aby zachować ich ładny pokrój.

eprasa.pl 7c0186ab79

*NOWOŚĆ: Zadania **Kate Bradbury** na ten miesiąc, które uczynią ogród bardziej przyjaznym dzikiej przyrodzie*

Uprawiając różnorodne kwiaty łąkowe, przyciągniesz do ogrodu wiele gatunków owadów zapylających

Stwórz zróżnicowaną łąkę kwietną

Użyj gotowych sadzonek kwiatów łąkowych do stworzenia łąki lub by zwiększyć różnorodność kwiatów na obszarze porośniętym wysoką trawą. Samodzielne przygotowanie sadzonek jest tanie i proste – wystarczy napełnić wielodoniczki beztorfowym podłożem do siewu i wysiać do nich takie gatunki jak lepnica czerwona, koniczyna, chaber driakiewnik, jastrun właściwy, dzika marchew, świerzbnica polna, lebiodka pospolita oraz bukwica zwyczajna.

Aby uzyskać jak najlepsze efekty, kup nasiona osobno, a nie w mieszance i postępuj zgodnie z instrukcjami na opakowaniu, ponieważ wymagania dotyczące kiełkowania mogą się różnić. Jeśli chcesz wkomponować rośliny w trawnik, przesadź siewki do doniczek o średnicy 7 cm, aby podrosły, zanim je wysadzisz.

Rośliny żywicielskie dla gąsienic

Uprawiaj rodzime gatunki roślin, na których będą mogły żerować gąsienice. Wybierz szakłak pospolity dla latolistka cytrynka; pokrzywy w pełnym słońcu dla rusałki admirała, rusałki pokrzywnika i rusałki pawika; wysoką trawę dla gatunków łąkowych, takich jak przestrojnik titonus i rzeżuchę łąkową dla zorzynka rzeżuchowca.

Zasadź żywopłoty z rodzimych gatunków krzewów i pozwól, aby w jednym kącie ogrodu rozrosły się mniszek lekarski i szczaw. Dorosłe motyle żerują na różnych roślinach nektarodajnych, ale ich gąsienice są już bardziej wybredne.

Rodzime gatunki roślin dostarczają gąsienicom niezbędnego pokarmu

Nasiona słonecznika zawierają białko i zdrowe tłuszcze, których potrzebują ptaki

Zostaw nasienniki dla ptaków

Wypełnij ogród naturalnym pokarmem dla ptaków, wysiewając nasiona karczochów lub kardów, słoneczników oraz przegorzanu – wszystkich tych pięknych roślin, które wytworzą nasiona uwielbiane przez ptaki. Wysiej nasiona pojedynczo do wielodoniczek wypełnionych beztorfowym podłożem do siewu i podlej delikatnie. Ustaw je na parapecie lub na blacie w szklarni.

Gdy siewki będą już wystarczająco duże, aby je przepikować, przesadź je do doniczek o średnicy 7 cm. Przed wysadzeniem roślin na zewnątrz, gdy minie już ryzyko przymrozków, zahartuj je.

30 MINUT WOLNEGO

Posadź dzięgiel i trędownik skrzydlaty, aby zapewnić osom kwiaty. Osy to pożyteczne owady, ponieważ zbierają gąsienice, mszyce i inne „szkodniki", którymi potem karmią swoje larwy. Posadź rośliny w wilgotnej, ale przepuszczalnej glebie, w słońcu lub półcieniu.

Zbuduj miejsce gniazdowania dla pszczół samotnic

Stwórz kopiec do gniazdowania dla pszczół, aby przyciągnąć pszczolinki (pszczoły samotnice), które zakładają gniazda w drobnej, piaszczystej glebie. Używając drobnego piasku do zapraw murarskich, usyp duży kopiec w słonecznym, osłoniętym miejscu. Dobrze go ubij i uformuj strome boki, które będą się dobrze nagrzewać na słońcu. Możesz stworzyć otwarty kopiec lub umieścić piasek w drewnianej ramie – a potem po prostu poczekaj, aż pojawią się pszczoły.

Pszczolinki lubią piasek, ponieważ mogą w nim drążyć tunele prowadzące do gniazd

NIE ZAPOMNIJ

- **Wysiej nasiona częściowo mrozoodpornych kwiatów przyjaznych zapylaczom, takich jak kłosowce, kosmosy, chabry bławatki, jeżówki, łubiny i nasturcje**
- **Stwórz naturalne siedliska ze ścinków pozostałych po wiosennym przycinaniu. Zwiąż je po prostu sznurkiem w wiązki i umieść w suchym miejscu**
- **Usuń śmieci z ogrodu i okolic, ponieważ mogą one zaszkodzić dzikim zwierzętom, takim jak jeże**

TEKST: KATE BRADBURY ZDJĘCIA: GETTY/ANDYWORKS, BJOERN BARTSCH, SANDRA STANDBRIDGE

eprasa.pl 7c0186ab79

KROK PO KROKU Podziel kępy kocimiętki i zyskaj nowe rośliny za darmo

Wykop i podziel niskie odmiany kocimiętki, które rosną już od kilku lat. Luźny, rozłożysty pokrój wielu odmian sprawia, że wraz z wiekiem kępy mogą rozrastać się aż do samej krawędzi rabaty.

Posadź pozyskane sadzonki nieco dalej od obrzeża rabaty, pozostawiając dużo miejsca między brzegiem a rośliną. Przytnij je w połowie lata, po pierwszym kwitnieniu, aby utrzymać krótkie pędy i pobudzić roślinę do ponownego kwitnienia.

1 POSZUKAJ mocno zagęszczonych kęp, które rozrosły się na tyle, że pędy wyrastają poza krawędź rabaty. Obkop roślinę i ostrożnie ją wyjmij. Jeśli wykopujesz ją obok żwirowej ścieżki, pracuj na rozłożonej płachcie.

2 PRZYJRZYJ się kępie, aby zlokalizować skupiska pędów, a następnie wsuń szpadel w wolne przestrzenie między nimi, aby podzielić kępę na części, z których każda ma własne korzenie. Wbijaj szpadel pionowo w kępę, aby odciąć kilka mniejszych fragmentów.

3 WYBIERZ do przesadzenia najlepsze sadzonki (z bryłą korzeniową o średnicy co najmniej 15 cm). Przygotuj dołek na tyle głęboki, aby posadzić kępę na tę samą głębokość, na jakiej rosła wcześniej. Dobrze dociśnij i usuń wszystkie chwasty.

4 PODLEJ porządnie sadzonki, aby dobrze osiadły w ziemi. Odetnij najdłuższe, najcieńsze pędy – szybko zastąpią je silne przyrosty, które pomogą utrzymać kępę w pionie przez dłuższy czas. Podlewaj nowe sadzonki w czasie suszy aż do połowy lata.

1

2

3

4

30 MINUT WOLNEGO

Pod koniec miesiąca posadź bulwy dalii na zewnątrz, na słonecznych i osłoniętych stanowiskach o żyznej, przepuszczalnej glebie. Wykop dołek, wsyp do niego garść dobrze przegniłego kompostu i wmieszaj go w ziemię. Umieść bulwy na dnie dołka i przykryj je ok. 15 cm ziemi.

Stokrotki szybko poprawią wygląd zaniedbanych kompozycji

Upiększ kompozycje stokrotkami

Udekoruj donice ozdobnymi stokrotkami, które teraz kwitną i są dostępne we wszystkich większych centrach ogrodniczych.

Stokrotki zwykle mają pełne kwiaty, w kolorach od ciemnoróżowego po biały. Wprowadź je do mieszanych kompozycji w pojemnikach i koszach albo posadź wokół donic z roślinami zimozielonymi lub między cebulami, by dodać więcej koloru. Stokrotki najlepiej rosną w glebach wilgotnych, dlatego potrzebują miejsca. Jeśli dodasz je do ciasno obsadzonej donicy, podlewaj częściej niż zwykle. Warto to robić, bo gdy już się ukorzenią, będą kwitły przez całe lato.

SZYBKIE ROZWIĄZANIA

Regularnie sprawdzaj nowe pędy pod kątem mszyc. Jeśli się pojawią, usuń je ręcznie, póki ich liczba jest jeszcze niewielka. Zachęcaj naturalnych wrogów mszyc, takich jak bzygi, biedronki, wróble i modraszki, aby zjadały te małe owady.

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 7c0186ab79

Użyj jednego koloru na rabacie kwietnej, aby to kształty i formy roślin zapewniały efekt wizualny

Stwórz jednokolorowy zakątek w ogrodzie

Posadź pośród wiosennych cebul wcześnie kwitnące byliny. Rośliny o kontrastujących barwach lub wyrazistej fakturze ulistnienia będą wyglądać szczególnie efektownie; na przykład fioletowe liście i limonkowozielone kwiaty wilczomlecza tworzą efektowny akcent, podobnie jak brunera o niebieskich kwiatach i dużych liściach.

W białej kompozycji serduszka okazała o uroczych kwiatach w kształcie krwawiących serc dobrze komponuje się z białymi narcyzami i zasycha wraz z cebulami. Sadzenie jej teraz, między kwitnącymi cebulami, pozwala uniknąć uszkodzeń i sprawi, że serduszka wyrośnie wraz z cebulami na wiosnę. Podlewaj te nowe nasadzenia regularnie.

Przywiąż powojniki dosyć luźno, aby nie uszkodzić delikatnych pędów

Podwiąż powojniki

Poprowadź nowe pędy powojnika, przywiązując je do podpór. Roślina ta naturalnie wspina się po żywopłotach i drzewach, ale może rosnąć w niepożądanym kierunku, dlatego podwiąż pędy luźno miękkim sznurkiem.

Pędy powojnika są kruche, więc wiąż je delikatnie, aby ich nie połamać.

Skieruj strumień wody w stronę rośliny, tak by woda dotarła do korzeni

Wysadź groszek pachnący

Uprawiaj jednoroczne groszki pachnące w ogrodzie dla ich słodkiego zapachu, a także wybieraj odmiany wieloletnie, które będą odrastać co roku. Groszek pachnący potrzebuje dużo nawozu i wilgoci, dlatego wzbogać glebę w żyzny kompost lub dobrze przegniły obornik, aby zapewnić roślinie jak najlepszy start.

Podlej rośliny w donicach tuż przed wysadzeniem i przygotuj też podpory, aby w trakcie sadzenia można je było umieścić w ziemi razem z roślinami. Sadź je w odstępach ok. 20 cm i dociśnij ziemię, tak by znalazły się na tej samej głębokości, co w doniczkach. Uszczknij wierzchołki wybujałych roślin, podlej je obficie i chroń przed ślimakami.

NIE ZAPOMNIJ

- **Wypatruj siewek i przesadź je tam, gdzie chcesz, aby zakwitły**
- **Posadź cebulki letnie na słonecznych stanowiskach**
- **Przerzedź zagęszczone byliny, usuwając jedną trzecią nowych pędów, aby wzmocnić roślinę**
- **Wnieś do domu donice z konwaliami, aby cieszyć się ich zapachem**
- **Ręcznie usuń chwasty wokół siewek mrozoodpornych roślin jednorocznych wysianych jesienią**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Warzywa wrażliwe na chłód, takie jak bakłażany, uprawiaj w ciepłym i słonecznym miejscu w szklarni

Przesadź sadzonki ciepłolubnych warzyw do większych donic

Warzywa wrażliwe na niskie temperatury, które potrzebują długiego okresu wegetacji, aby dobrze owocować, takie jak bakłażany, papryka i papryczki chili, najlepiej jak najszybciej przesadzić do większych donic. Dzięki temu korzenie zyskają więcej miejsca, a rośliny będą mogły się szybko rozwijać.

Przesadź je do nowej donicy, która jest maksymalnie o połowę szersza i głębsza od poprzedniej i zapewnij im na resztę miesiąca ciepłe, dobrze oświetlone stanowisko. Na tym etapie używaj uniwersalnego podłoża bez torfu, ponieważ rośliny nie pozostaną w doniczkach zbyt długo i nie wyczerpią wszystkich składników odżywczych.

W przyszłym miesiącu rośliny powinny być gotowe do przesadzenia do doniczek o średnicy 30 cm, wypełnionych mieszanką (w proporcjach 1:1) uniwersalnego podłoża bez torfu i ziemi John Innes. Przy każdym podlewaniu dodawaj do konewki połowę zalecanej dawki uniwersalnego nawozu w płynie, aby rośliny dobrze się rozwijały. Gdy pojawią się pierwsze kwiaty, przejdź na cotygodniowe nawożenie płynnym nawozem o wysokiej zawartości potasu.

KROK PO KROKU Przesadzanie sadzonek ciepłolubnych warzyw

1 DELIKATNIE obróć rośliny do góry nogami i lekko postukaj w dno doniczki. Jeśli bryła korzeniowa jest na tyle rozwinięta, że utrzymuje podłoże w formie zwartej kostki, przesadź roślinę do większej doniczki.

2 WSYP trochę podłoża na dno nowej doniczki. Umieść na nim roślinę i ostrożnie dosyp wokół niej więcej podłoża, delikatnie je dociskając.

3 WCIŚNIJ etykietę w podłoże, ponieważ o tej porze roku łatwo pomylić młode rośliny, szczególnie gdy uprawiasz więcej niż jedną odmianę tego samego gatunku.

4 UMIEŚĆ wszystkie doniczki z sadzonkami tego samego gatunku w jednej kuwecie, aby ułatwić późniejsze hartowanie, jeśli planujesz pozostawić je latem na zewnątrz. Podlej je delikatnie.

TEKST: ROSIE YEOMANS ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 7c0186ab79

Zahartuj rośliny w zimnym inspekcie

Gdy delikatne rośliny jednoroczne będą gotowe, przenieś je zimnych inspektów, aby je zahartować przed sadzeniem w ogrodzie w przyszłym miesiącu.

Proces ten przyzwyczaja rośliny uprawiane pod osłonami do warunków panujących na zewnątrz. Jeśli nie masz zimnego inspektu, znajdź miejsce osłonięte od wiatru i bezpośredniego słońca, a na noc okrywaj rośliny agrowłókniną.

Jeśli temperatura gwałtownie spadnie, przenieś rośliny na noc z powrotem do środka. W przypadku inspektu możesz przez kilka dni zamykać pokrywę na noc, a następnie zostawiać ją całkowicie otwartą przed wysadzeniem roślin na zewnątrz.

Śledź prognozę pogody i wstrzymaj się z wysadzaniem roślin, jeśli zapowiadane jest nagłe ochłodzenie

Unikaj używania przeterminowanych nasion, ponieważ niektóre z nich mogą utracić zdolność kiełkowania

Sprawdź i posegreguj nasiona

Przejrzyj opakowania z nasionami, aby upewnić się, że nadają się do wysiewu tej wiosny. Na opakowaniu powinny znajdować się dwie daty: jedna informująca o dacie pakowania, a druga o dacie ważności. Wymień wszystkie nasiona, których termin ważności upłynął. Zasadniczo im twardsza łupina nasienna, tym dłużej nasiona zachowują zdolność do kiełkowania. Nasiona pokryte cienką łupiną, takie jak pasternak, należy wymieniać co roku, natomiast nasiona fasoli mogą zachować żywotność przez kilka sezonów.

Jeśli nie masz pewności, połóż kilka nasion na wilgotnym ręczniku papierowym i trzymaj je w ciepłym miejscu, aby mogły wykiełkować – to prosty sposób na sprawdzenie zdolności kiełkowania nasion z opakowania.

20 MINUT WOLNEGO

Zaoszczędź na kupowaniu zimowych roślin rabatowych, rozpoczynając już teraz siew bratków. Napełnij wielodoniczkę uniwersalnym podłożem bez torfu. Delikatnie je dociśnij i podlej, używając konewki z drobnym sitkiem, albo podlej od dołu. Wysiej drobne nasiona na powierzchni podłoża w każdej komórce. Przykryj je cienką warstwą przesianego podłoża i trzymaj w mnożarce w temperaturze 18°C.

Opuchlak wyrządza szkody zarówno w stadium larwalnym, jak i w postaci dorosłej

Uważaj na larwy opuchlaka

Larwy opuchlaka zimują w doniczkach, w których samice złożyły jaja, więc najpewniej miały już okazję żerować na miękkich korzeniach. W efekcie możesz zauważyć nietypowe więdnięcie niektórych roślin.

Wyrzuć całe podłoże, w którym rosły zainfekowane rośliny. Dorosłe osobniki są aktywne nocą i żerują na liściach, wygryzając w brzegach blaszek charakterystyczne dziury, po czym chowają się w roślinnych resztkach i pod doniczkami. Trudno je dostrzec i usunąć, ale możesz podlać doniczki rozcieńczonym w wodzie preparatem z nicieniami, które zwalczą larwy. Jeśli znajdziesz larwy, zastosuj kurację nicieniami teraz, a następnie ponownie pod koniec lata, by ograniczyć uszkodzenia roślin.

Siewki fasoli szparagowej najlepiej rosną w dość głębokiej doniczce

Wysiej fasolkę szparagową do doniczek

Napełnij kilka doniczek uniwersalnym podłożem bez torfu i wysiej kilka nasion fasoli szparagowej. Wyrównaj i dociśnij powierzchnię, zanim ułożysz na niej nasiona.

Przykryj nasiona 2-3-centymetrową warstwą przesianego podłoża i obficie podlej, używając konewki z drobnym sitkiem. Podgrzewana mnożarka przyspieszy kiełkowanie, ale nasiona w doniczkach dobrze poradzą sobie także na nieogrzewanym blacie. Kiełkowanie potrwa od tygodnia do około 10 dni. Gdy siewki się już pojawią, zapewnij im dużo światła.

TEKST: ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Rozpocznij przesadzanie rozsady

Sprawdź, czy sadzonki uprawiane w multiplatach są gotowe do wysadzenia na zewnątrz lub przesadzenia do większych doniczek – wystarczy je unieść i zerknąć na system korzeniowy. Jeśli widać korzenie przez otwory odpływowe, prawdopodobnie nadszedł czas na przesadzenie roślin.

Aby wyjąć rośliny z komórek bez uszkodzeń, wciśnij w dno sadzak lub coś podobnego, a bryła korzeniowa powinna się wtedy z łatwością wysunąć.

Powstrzymaj się od wyciągania roślin za liście. Jeśli czujesz, że utknęły, podlej najpierw wielodoniczkę, aby ułatwić sobie pracę. Chwytaj rośliny za bryłę korzeniową, aby ich nie uszkodzić.

Jeśli rośliny są gotowe do przesadzenia, korzenie powinny zacząć lekko owijać się i być widoczne u spodu tacy

Wysiej nasiona do kilku dodatkowych doniczek, aby w razie potrzeby uzupełnić luki w nasadzeniach w środku lata

Rozpocznij uprawę dyni piżmowej

Rozpocznij uprawę dyni piżmowej, wysiewając po jednym nasieniu do doniczek o średnicy 9 cm. Napełnij doniczkę uniwersalnym podłożem bez torfu, wyrównaj powierzchnię i delikatnie wciśnij w nie nasiono, tępym końcem do dołu.

Nasiono powinno być przykryte dwucentymetrową warstwą podłoża. Podlej obficie podłoże ciepłą wodą, aby przyspieszyć kiełkowanie i utrzymuj temperaturę około 18°C.

Zdecyduj, ile roślin będziesz potrzebować. Jedna roślina daje około pięciu owoców i zajmuje około 1,5 m².

NIE ZAPOMNIJ

- **Ogranicz podlewanie cyklamenów w doniczkach, aby przygotować je do letniego spoczynku**
- **Przytnij winorośl, pozostawiając dwa pąki za każdy kwiatostanem i usuń też pędy boczne**
- **Wysiej zioła takie jak bazylia, kolendra oraz koper i trzymaj je w temperaturze 20°C**
- **Chroń siewki przed silnym słońcem w ciepłe, bezchmurne dni**

KROK PO KROKU Przesadź sadzonki chili

Przepikuj siewki chili, aby zachęcić rośliny do dalszego wzrostu. Mają długi okres wegetacji, więc zacznij działać już teraz, aby uzyskać dobry plon tego lata – zbiory mogą się przeciągnąć nawet do jesieni.

Chili najlepiej rosną w wysokich temperaturach, więc mata grzewcza pomoże im przetrwać chłodne noce. Dobrym miejscem jest też ciepły parapet, ale codziennie obracaj siewki, aby rosły mocne i wyprostowane.

1 TRZYMAJ siewkę delikatnie za końcówkę liścia, żeby ją unieruchomić podczas wyjmowania z doniczki. Podważ ją pikownikiem pod korzeniami, aby łatwo wyszła.

2 NAPEŁNIJ doniczkę podłożem, zrób dołek i włóż do niego roślinę. Dociśnij podłoże, trzymając liście tuż na powierzchnią.

3 PODLEJ delikatnie doniczkę. Użyj wody z konewki, która stała w szklarni przez kilka dni, co pozwoli uniknąć szoku termicznego.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 7c0186ab79

Zamontuj podpory do fasoli

Wybierz osłonięte, słoneczne miejsce na grządce i ustaw tam podpory. Potrzebne będą tyczki o wysokości około 2 m, w zależności od tego, jak wysoko możesz sięgnąć. Pamiętaj, że około 30 cm tyczki powinno być wbite w ziemię, aby podpora była stabilna. Przytnij tyczki do odpowiedniej wysokości lub kup gotowe. Przygotuj glebę, wzbogacając ją o materię organiczną, a następnie ustaw podpory w formie tipi albo rozmieść je w równych rzędach. Fasola jest rośliną dosyć ciężką, dlatego konstrukcja powinna być wzmocniona wiązaniami i wzmocnieniami krzyżowymi, żeby nie przewróciła się na wietrze.

Zanim wysadzisz siewki fasoli tycznej przygotuj dla roślin podpory

NIE ZAPOMNIJ

- Zbieraj świeże pędy rozmarynu
- Nawoź jeżyny, czarne porzeczki i inne owocowe krzewy mieszańcowe nawozem o wysokiej zawartości azotu
- Zbieraj grube, mocne łodygi rabarbaru, odrywając je u podstawy
- Chroń kwitnące śliwy przed przymrozkami
- Sprawdź klatki i siatki chroniące owoce, czy nie mają dziur i w razie potrzeby napraw je nicią lub uzupełnij ubytki dodatkową siatką
- Wysiej pasternak bezpośrednio do gruntu w słonecznym miejscu z dobrze przepuszczalną glebą

UWAŻAJ NA
Pchełkę ziemną

Te drobne, skaczące owady wygryzają dziury w liściach siewek roślin kapustnych, rukoli i rzodkiewki Preferują suchą glebę, więc regularnie podlewaj grządki. Wrażliwe młode kapustne możesz również ochronić drobną siatką, by utrudnić owadom dostęp.

KROK PO KROKU
Posadź późne ziemniaki

Gdy gleba jest ciepła, pędy ziemniaków pojawiają się w ciągu kilku dni od sadzenia. W razie późnych przymrozków okryj je ziemią, bo mróz przypali liście i opóźni wzrost. Regularnie okopuj rośliny, aby uzyskać obfite plony.

1 WYKOP rów o głębokości 15 cm, prowadząc go wzdłuż grządki. Na dnie rozsyp kompost i dawkę uniwersalnego nawozu.

2 ROZMIEŚĆ sadzeniaki w rowie w odstępach ok. 40 cm. Jeśli trudno ci rozpoznać, gdzie jest podstawa, a gdzie góra bulwy, ułóż ją na boku – pędy same znajdą drogę ku górze.

3 PRZYKRYJ sadzeniaki co najmniej 7-centymetrową warstwą ziemi. Zagrab ją wzdłuż rowu i lekko ugnieć. Zachowaj 75 cm odstępu między rzędami, aby móc później okopać rośliny.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH; SARAH CUTTLE

eprasa.pl 7c0186ab79

KROK PO KROKU Rozmnóż skrzydłokwiaty

Gdy doniczka jest już wypełniona korzeniami po same brzegi, rośliny doniczkowe tworzące kępy, takie jak skrzydłokwiat, podziel na kilka nowych egzemplarzy. Teraz jest idealny moment na podział roślin doniczkowych, ponieważ są w fazie wzrostu i od razu ukorzenią się w nowym podłożu. Dodatek świeżego podłoża, w którym będą mogły się ukorzenić, sprawi, że będą zdrowo rosły.

1 PRZYGOTUJ się do podziału rośliny, trzymając bryłę korzeniową mocno obiema rękami i wciskając kciuki w powierzchnię podłoża.

2 ROZDZIEL bryłę korzeniową na kilka części. Kępy wielkości pięści będą wystarczająco duże, aby od razu dobrze się przyjąć w nowej doniczce. Zawsze rozdzielaj rośliny przy korzeniach, a nie ciągnąc za liście.

3 WYBIERZ doniczkę o około 6 cm szerszą niż bryła korzeniowa. Posadź roślinę w podłożu bez torfu z domieszką (30%) podłoża John Innes. Umieść roślinę w doniczce, po czym dosyp trochę podłoża. Aby roślina dobrze osiadła, lekko postukaj doniczką o stół.

4 PODLEJ roślinę deszczówką o temperaturze pokojowej, a następnie umieść doniczkę w ozdobnej osłonce. Ustaw roślinę w miejscu jasnym, ale bez bezpośredniego nasłonecznienia oraz ciepłym, lecz a dala od grzejników, które mogą ją wysuszyć. Skrzydłokwiaty dobrze rosną w łazience

1

2

3

4

Ułóż pod sukulentami kamyki

Wyściółkuj kamyczkami rośliny, które powinny mieć sucho u nasady. Kaktusy i sukulenty szczególnie dobrze reagują na kamienną ściółkę, ponieważ wiernie odtwarza ona ich suche, naturalne środowisko. W pełnym słońcu kamienie pochłaniają ciepło, dzięki czemu korzenie pozostają chłodne, a rośliny otrzymują dodatkowe ciepło podczas chłodniejszych nocy.

Zbierz kamienie z ogrodu lub kup żwir o różnych frakcjach pakowany w workach. Przed ułożeniem warstwy kamieni na powierzchni podłoża dokładnie usuń z nich ziemię lub resztki organiczne. Taka warstwa kamiennej ściółki zapobiegnie także przesychaniu podłoża od góry, dlatego przed wlaniem wody na kamienie sprawdzaj poziom wilgotności podłoża pod spodem.

Kamyki pozwalają utrzymać suchą koronę roślin i wyglądają lepiej niż gołe podłoże

NIE ZAPOMNIJ

- **Sprawdź rośliny pod kątem mszyc i czerwców i jeśli jakieś znajdziesz, zetrzyj je wilgotną ściereczką**
- **Podlewaj rośliny doniczkowe częściej, gdy temperatury zaczynają rosnąć, a dni stają się coraz dłuższe**
- **Rozpocznij nawożenie liściastych roślin doniczkowych raz w tygodniu nawozem w płynie do roślin doniczkowych**
- **Usuń opadłe liście z powierzchni podłoża roślin doniczkowych, aby woda mogła swobodnie wsiąkać w ziemię**

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 7c0186ab79

Odpowiadamy na pytania ogrodników

Nasi eksperci odpowiadają na wasze pytania dotyczące uprawy karłowych odmian jabłoni, pielęgnacji winorośli oraz wyboru roślin przyjaznych psom

Pippa Greenwood
Jest jedną z czołowych specjalistek ds. szkodników i chorób roślin. W swoim ogrodzie stosuje metody ekologiczne.

Kirsty Wilson
Kirsty jest kierowniczką ogrodów w zamku Balmoral oraz prezenterką programu BBC *Beechgrove Garden*.

Matt Biggs
Matt szkolił się w Kew i od ponad 30 lat zawodowo zajmuje się ogrodnictwem.

P Czy możecie polecić pięć najlepszych roślin dla dzikich stworzeń?

Viv Gelder, Cardiff

O KIRSTY ODPOWIADA Jest tak wiele roślin do wyboru, lecz to, które sprawdzą się najlepiej, zależy od warunków panujących w ogrodzie, ale to są moje ulubione gatunki. Na początek, nasza rodzima szczeć pospolita (*Dipsacus fullonum*). Jej kwiaty uwielbiają trzmiele, a nasiona przyciągają szczygły. To wysoka, architektoniczna roślina, która daje ciekawy efekt wizualny także zimą.

Kolejną rośliną jest bluszcz – idealny na zacienione miejsca, zachowuje liście przez cały rok. Jego jesienne kwiaty przyciągają szeroką gamę zapylaczy, w tym osy, motyle, ćmy, pszczoły i bzygi, które z kolei są pożywieniem dla ptaków i innych zwierząt.

Budleja jest świetnym wabikiem na motyle; kwitnie latem na fioletoworóżowo, fioletowo, biało lub pomarańczowo. Wcześniej w sezonie na zacienionych stanowiskach świetnie sprawdzą się ciemierniki. Stanowią cenne źródło pokarmu dla królowych trzmieli wybudzających się po zimie.

Na koniec warto wspomnieć o gatunkach z rodzaju *Sorbus*, na przykład jarzębinie, która świetnie sprawdza się w małych ogrodach. Jej owoce występują w wielu kolorach – od czerwonego po pomarańczowy, żółty, różowy oraz biały – i stanowią zimową ucztę dla ptaków.

Jarzębiny jesienią oferują ptakom prawdziwą ucztę w postaci owoców

Słoneczniki przyciągają owady zapylające oraz ptaki zjadające nasiona

PiO ODPOWIEDŹ EKSPERTÓW
Dla dzikich stworzeń

O PIPPA ODPOWIADA Choć trudno wybrać tylko pięć, postawiłabym na wiciokrzew, jabłoń, rozchodniki, prusznika oraz słoneczniki.

Wiciokrzew dostarcza nektaru pszczołom i innym zapylaczom, a ptakom zapewnia miejsce do odpoczynku i gniazdowania; później w sezonie ptaki chętnie korzystają także z jego owoców.

Kwiaty jabłoni dostarczają nektaru owadom, a owoce są cennym źródłem pożywienia dla wielu różnych stworzeń. Dodatkowo drzewo zapewnia ptakom schronienie i miejsce do zakładania gniazd.

Rozchodniki, zwłaszcza te o dużych, otwartych kwiatostanach, takie jak rozchodnikowiec (*Hylotelephium*) 'Herbstfreude' są wyjątkowo atrakcyjne dla pszczół i bzygów.

Pruszniki to prawdziwe magnesy na owady – kiedy moje dzieci były małe, nasz prusznik zyskał przezwisko „brzęczący krzew", ponieważ w okresie kwitnienia dosłownie buczał od pszczół i innych owadów.

I wreszcie: słoneczniki – kiedy kwitną, są świetne dla owadów, a później ptaki i inne stworzenia mogą korzystać z ich nasion.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/SANDRA STANDBRIDGE

eprasa.pl 7c0186ab79

P Czy to chwast?

Kevin Keeble, email

O KIRSTY ODPOWIADA Nie, to najpewniej obrazki włoskie (*Arum italicum*) 'Marmoratum' – bylina o efektownych, marmurkowych liściach. Wiosną wytwarza pionowy, przypominający palec pęd kwiatostanowy (kolbę) z drobnymi żółtymi kwiatami oraz pochwą, która okrywa kolbę jak kaptur.

Po kwitnieniu pionowy pęd wytwarza jesienią efektowne, pomarańczowoczerwone jagody.

Obrazki włoskie (*Arum italicum*) 'Marmoratum' mają liście o wyrazistym wzorze

P Jakie kwiaty nie są trujące dla psów?

Victoria Cooke, Swansea

O PIPPA ODPOWIADA W przypadku zwierząt nigdy nie ma stuprocentowej pewności, ponieważ ich reakcje mogą się różnić, a niektóre z nich będą podgryzać rośliny częściej niż inne. Jak słusznie zauważasz, naparstnice stanowią zagrożenie; zamiast nich możesz posadzić dziewanny. Warto też zajrzeć do poradnika *HTA Guide to Potentially Harmful Plants* na stronie www.bit.ly/hta-harmful, który zawiera informacje o roślinach stanowiących zagrożenie nie tylko dla ludzi, ale również dla psów i innych domowych pupili.

Dziewanny nie są trujące, więc stanowią bezpieczną alternatywę dla naparstnic

Elegancka i pachnąca róża (*Rosa*) 'Grace' wspaniale nadaje się do uprawy w pojemniku umieszczonym w pełnym słońcu

P Czy mogę uprawiać różę na gorącym, wystawionym na słońce balkonie?

Michael Dysarz, email

O MATT ODPOWIADA Wybierając różę do uprawy w pojemniku na balkonie lub w innym ciasnym miejscu, warto postawić na odmianę niezbyt kolczastą, abyś mógł swobodnie się wokół niej poruszać i nie zadrapać się. Róże rosną lepiej, gdy ich korzenie mają dużo miejsca, dlatego warto wybrać odpowiednio dużą donicę. Zastosuj beztorfowe, uniwersalne podłoże z dodatkiem podłoża John Innes, które nie jest zbyt ciężkie i dobrze zatrzymuje wilgoć oraz składniki odżywcze.

Poleciłbym różę (*Rosa*) 'Grace' – jej morelowe kwiaty są ciemniejsze w środku i jaśniejsze na brzegach, a całość pachnie jak róża herbaciana. Warto także rozważyć małą, powtarzającą kwitnienie różę wielokwiatową 'Katharina Zeimet', dorastającą do zaledwie 60 cm wysokości, z delikatnymi, białymi, pachnącymi kwiatami lub intensywnie czerwoną 'Marlenę', osiągającą ok. 50 cm.

Pilnuj, by podłoże nigdy nie wysychało, aby zmniejszyć ryzyko rozwoju mączniaka. Na wiosnę zastosuj nawozy do róż o przedłużonym działaniu, a w razie potrzeby dokarmiaj roślinę nawozem w płynie. Od września nie nawoź róż, ponieważ nowe, miękkie przyrosty pobudzone w ten sposób do wzrostu łatwo ulegają uszkodzeniom przez zimowe wiatry.

Pachnące kwiaty lilaka to jedna z przyjemności wczesnego lata

P Co to za roślina?

Felice, Londyn

O KIRSTY ODPOWIADA Twoja roślina to lilak (*Syringa*). Te krzewy świetnie sprawdzają się w ogrodzie, ponieważ wczesnym latem wytwarzają piękne, pachnące kwiatostany. W zależności od odmiany kwiaty mogą być fioletowe, fioletoworóżowe, różowe lub białe. Lilak najlepiej rośnie w pełnym słońcu, w wilgotnej, dobrze przepuszczalnej, bogatej w próchnicę glebie.

P Czy mogę uprawiać ziemniaki w kompoście, w którym stwierdzono obecność szczurów?

Ed Anderson, email

O PIPPA ODPOWIADA Szczury często odwiedzają kompostowniki, ale nie słyszałam, aby ktoś zachorował po zjedzeniu ugotowanych warzyw, które były uprawiane w takim kompoście. Uważaj jednak, ponieważ poprzez kontakt z moczem szczurów może dojść do zakażenia chorobą bakteryjną zwaną chorobą Weila. Bakterie mogą dostać się do organizmu przez skaleczenia lub zadrapania skóry lub gdy śladowe ilości moczu pozostałe na palcach dostaną się do oczu lub ust.

Szczury i inne zwierzęta często buszują w kompoście w poszukiwaniu jedzenia

ZDJĘCIA: GETTY/EMER1940, STEPHANE ETIENNE; JASON INGRAM; SCHMUTZLER-SCHAUB, AGNESKANTARUK /ADOBESTOCK

eprasa.pl 7c0186ab79

P Co można uprawiać w donicy z rabarbarem?

Ruth Brooks, Leicestershire

O MATT ODPOWIADA Rabarbar potrzebuje żyznego podłoża, które dobrze zatrzymuje wilgoć oraz słonecznego stanowiska. Gdy rabarbar dobrze się przyjmie i rozrośnie, dla innych roślin pozostanie niewiele miejsca. Można jednak posadzić cebulki, takie jak narcyzy, przebiśniegi, albo tulipany, które pojawią się wcześniej niż większość liści rabarbaru, a także mniejsze rośliny – na przykład tiarellę, miodunkę czy funkię – dopóki jest jeszcze na to miejsce.

P Jakie kwiaty rabatowe poradzą sobie w gliniastej glebie z dużą ilością ślimaków?

Jo Chambers, Bristol

O KIRSTY ODPOWIADA Najpierw wzbogać ziemię na rabacie w dobrze przegniły obornik, który pomoże rozluźnić gliniastą glebę i dostarczy materii organicznej nowym roślinom. Następnie, pod koniec zimy lub na początku wiosny, ściółkuj rabatę, aby stopniowo poprawić strukturę gleby, wzbogacić ją w składniki odżywcze i ograniczyć rozwój chwastów. Jeśli chodzi o ślimaki, wypróbuj ekologiczny granulat na ślimaki lub pułapki piwne – byle nie z najlepszym piwem! Biorąc pod uwagę twoją preferowaną paletę barw – fiolet, błękit i żółć – polecam następujące byliny: kocimiętkę (*Nepeta racemosa*) 'Walker's Low', kuklik (*Geum*) 'Gimlet', bukwicę zwyczajną (*Betonica officinalis*) 'Hummelo', bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne', słonecznik (*Helianthus*) 'Lemon Queen', aster Frikarta (*Aster* x *frikartii*) 'Mönch' oraz dowolnego jasnoniebieskiego mikołajka. Na wiosnę warto dodać także narcyzy, tulipany i czosnki ozdobne.

Dobierz rośliny rabatowe tak, by stworzyć kontrastową, ale harmonijnie wyglądającą mieszankę

Warto poczekać na piękne, pachnące kwiaty glicynii

P Kiedy zakwitnie nasza roczna glicynia?

Lee i Michelle, Lancashire

O PIPPA ODPOWIADA Obawiam się, że wasza młoda glicynia zacznie kwitnąć dopiero za co najmniej pięć lat, a prawdopodobnie nawet później. Rzadko widuję, by glicynie kwitły, zanim ich główny pęd nie osiągnie co najmniej 2,5 cm średnicy. Jednak warunki uprawowe, takie jak rodzaj gleby, stanowisko oraz lokalny klimat wpływają na tempo wzrostu i to, jak szybko roślina osiągnie dojrzałość potrzebną do kwitnienia.

Odpowiednia pielęgnacja rośliny może nieco przyspieszyć jej rozwój. Dlatego podczas suszy dbaj o to, by gleba była wystarczająco wilgotna, zwłaszcza gdy roślina dopiero się ukorzenia. Wiosną warto zastosować nawóz, a gdy roślina podrośnie i będzie się zbliżać termin wypuszczania kwiatów, rozpocznij nawożenie siarczanem potasu, by pobudzić kwitnienie.

P Jak to możliwe, że z podstawy mojej martwej glicynii wyrósł pęd?

Lesley, email

O MATT ODPOWIADA Glicynia zazwyczaj składa się z dwóch części: podkładki, znajdującej się pod ziemią oraz odmiany szlachetnej (zrazu), czyli górnej części rośliny obejmującej pędy i gałęzie wybranej odmiany. Obie części są ze sobą połączone, jednak zdarza się, że miejsce szczepienia zawodzi. Wówczas część nadziemna zamiera, ponieważ przestaje otrzymywać wodę i składniki odżywcze.

W takiej sytuacji podkładka, która nadal pozostaje żywa, może wypuścić pędy u nasady rośliny. Odmiany glicynii szczepi się na podkładce z glicynii chińskiej (*Wisteria sinensis*), atrakcyjnej roślinie o kwiatostanach sięgających 30 cm długości.

Sprawdź, czy główna roślina jest jeszcze żywa, delikatnie zdejmując paznokciem mały kawałek kory – zielony kolor pod spodem oznacza, że żyje. Jeśli roślina jest martwa, usuń całą roślinę albo tylko martwą część, a następnie poprowadź pęd wyrastający z podkładki tak, aby wypełnił wolne miejsce. Będzie to wówczas już inna roślina, więc kwiaty prawdopodobnie będą inne i mogą pojawić się dopiero po pewnym czasie, ale jest to najszybsze i najłatwiejsze rozwiązanie.

Glicynie to zazwyczaj zdrowe, pełne wigoru i długowieczne rośliny

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 7c0186ab79

P Jak pielęgnować 25-letnią winorośl?

Paul Wilson, Norfolk

O KIRSTY ODPOWIADA Winorośle zwykle lubią osłonięte, słoneczne stanowiska, a jeśli twoja rośnie w szklarni, będzie miała lepsze warunki, zwłaszcza w chłodne dni! Co roku stosuj ściółkę z dobrze rozłożonego obornika, która pomoże zatrzymać wilgoć wokół korzeni i zapewni dobre plony. Dbaj również o regularne podlewanie winorośli, zwłaszcza w okresach suszy.

Winorośle to pełne wigoru rośliny, potrzebujące przestrzeni i podpór, by mogły się swobodnie wspinać. Chcąc uzyskać najlepszy plon, należy je przycinać, formować i przerzedzać owoce w trakcie sezonu wegetacyjnego. Najlepszy czas na cięcie to luty, a wiosną i latem należy formować roślinę i skracać nowe pędy, aby poprawić dostęp światła do owoców, co przyspieszy ich dojrzewanie.

Zimą przeprowadź mocne cięcie, a latem usuń nadmiar nowych przyrostów

Te czerwone, zdeformowane liście to objaw żerowania podskórnika gruszowego

P Co stało się z młodymi liśćmi na mojej gruszy?

Janet Naumburger, Essex

O PIPPA ODPOWIADA Wypukłe, przebarwione zmiany oraz ogólne zniekształcenie liści są objawem żerowania *Eriophyes pyri* – podskórnika gruszowego. Szkodniki te podczas żerowania wydzielają substancje chemiczne, które zaburzają prawidłowy wzrost komórek liścia, doprowadzając do powstawania wielu drobnych galasów. To z kolei umożliwia roztoczom żerowanie na komórkach wyścielających galasy, które są dla nich bardziej pożywne niż zdrowa tkanka. Początkowo miejsca uszkodzenia często przybierają jasnozielony kolor, następnie czerwienieją, a pod koniec sezonu liście mogą przybierać niemal czarną barwę. Choć może to wyglądać niepokojąco, nawet dość silny atak szkodnika raczej nie będzie miał wpływu na kondycję gruszy.

Stopień porażenia może się różnić z roku na rok i zwykle nie ustępuje całkowicie, nie ma jednak zalecanych metod zwalczania podskórnika.

P Czy na mojej małej działce mogę posadzić dwie jabłonie?

Terry Hoye, email

O MATT ODPOWIADA Tak, ale kup drzewa na podkładce M27, która ogranicza ich wzrost do nieco poniżej 2 m wysokości i szerokości. Będą wymagały palikowania przez cały okres swojego życia, a także nawożenia, podlewania i ściółkowania wiosną, ponieważ nie wytwarzają dużego systemu korzeniowego. Szybko zaczną owocować i osiągną dojrzałość w ciągu około czterech lat. Aby uzyskać dobre plony, wybierz dwie odmiany kwitnące w zbliżonym terminie (zapylające się nawzajem).

Drzewa na karłowych podkładkach mają zwarty pokrój i łatwiej zbiera się z nich owoce

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; KAZAKOVMAKSIM/ADOBESTOCK

eprasa.pl 7c0186ab79

Felieton

Opowieści Titchmarsha

W latach sześćdziesiątych stażystom w ogrodach Kew przysługiwał wąski wachlarz obuwia do wyboru – a wszystkie opcje były niewygodne. To się na szczęście zmieniło – donosi **Alan**

Słyszałem, że Greta Garbo potrafiła wczuć się w rolę jedynie wówczas, gdy było jej wygodnie w stopy. Nie chodziło tu o dążenie do zgodności z duchem epoki, a jedynie o to, że nie mogła się skupić na oddawaniu charakteru danej postaci, jeśli jej kończyny dolne odczuwały dyskomfort. Bawi mnie, gdy pomyślę, że pod królewskimi szatami, jakie nosiła, grając w filmie *Królowa Krystyna*, mogła mieć na nogach kapcie.

Czuję się podobnie podczas pracy w ogrodzie. Nie, nie noszę wtedy kapci, ale jeśli mam zimne lub mokre stopy albo coś mnie w nie uwiera, znika spora część radości związanej z krzątaniem się po moim kawałku ziemi.

Co zatem zakładać na nogi? Gdy pracowałem w Kew Gardens – pod koniec lat sześćdziesiątych i na początku lat siedemdziesiątych – pierwszego dnia pracy można było sobie wybrać buty robocze. Trzeba je było odebrać z magazynu od Artura. Artur miał szare wąsiska i bujną czuprynę grubych, srebrzystych włosów. Ów niewysoki, ale elegancki dżentelmen przypominał nieco drobniejszą wersję Ronniego Barkera z sitcomu *Open All Hours,* w fartuchu w kolorze khaki i z idealnie zawiązanym krawatem.

Artur stawiał na ladzie dwa rodzaje butów w rozmiarze, który został mu wcześniej podany: parę solidnych czarnych kaloszy i parę drewniaków. To był moment na podjęcie decyzji, jakie buty zakładać do pracy w jednym z najważniejszych ogrodów botanicznych świata, przy założeniu, że pozostaną naszymi wiernymi towarzyszami przez kolejne trzy lata lub do momentu, gdy się zniszczą i trzeba je będzie zastąpić własnymi.

> To był moment na podjęcie decyzji jakie buty zakładać do pracy w jednym z najważniejszych ogrodów botanicznych świata: drewniaki czy kalosze?

Buty sznurowane miały na wierzchu sztywną czarną skórę przymocowaną do grubej drewnianej podeszwy wyposażonej na obcasie i podeszwie w coś, co mogę określić jedynie jako końskie podkowy. Niektórzy starsi studenci zaklinali się, że są wygodne jak druga skóra. Gdy człowiek uległ i je wybrał, okazywało się, że został wpuszczony w maliny.

Drewniaki były ciężkie i sztywne i nie dało się w nich nigdzie dotrzeć po cichu, nawet na papieroska za szklarnią czy do dość prymitywnej toalety – oznajmiały głośnym dźwiękiem, gdzie akurat jesteśmy. Kto był mądry, ten wybierał kalosze, ale i one były sztywne i mało sympatyczne dla stóp – chodzenie w nich przypominało szuranie.

Takie wspomnienia sprawiają, że czuję wdzięczność za rozwój technologii obuwniczej, choć mając dziś tak szeroki wybór obuwia, musimy przynajmniej przyznać, że łatwiej było wybrać pod okiem Artura między drewniakami a kaloszami.

Tu wyznam, że jestem od zawsze fanem kaloszy. Tak, wiem, że bardziej seksowne są trapery, a kalosze, pomimo skojarzeń z księciem Wellingtonem [od którego pochodzi angielska nazwa kaloszy: *wellington boots* – red.], uważa się za obuwie dla przedszkolaków lub osób nieczułych na nakazy mody. Ale wiązanie sznurowadeł w traperach zabiera całe wieki, a odpowiednie kalosze dobrze trzymają stopę, są ciepłe i wygodne.

Choć nie zawsze takie były. Kalosze oferowane przez Artura – wielkie, czarne, nieporęczne buty o czerwonych krawędziach – sprawdzały się tylko, jeśli naszym jedynym zadaniem był trucht do drewutni lub wysiusianie pudla. Jeśli chodziło się w nich przez cały dzień, stopy wyglądały potem jak paszteciki z mięsem. Te zielone są może modniejsze, ale i tak stopy się w nich pocą, a poza tym niszczą się zdecydowanie szybciej niż kalosze z neoprenową wyściółką – moje odkrycie, prawdziwa rewelacja.

Guma, z jakiej są wykonane, jest nie tylko miękka i elastyczna, ale też wytrzymała. Wyściółka z neoprenu daje efekt pianki do pływania – stopy i łydki pozostają ciepłe i suche. Boczne sprzączki trochę irytują, ale ludzie zwykle zostawiają je odpięte – to rodzaj nietypowego ukłonu w stronę mody.

Te odpowiedniki kapci Grety Garbo nie są tanie, ale nawet, gdy pracuję w nich cały dzień, gdy jest zimno i mokro, stopy ani się nie pocą, ani nie męczą. To narzędzie pracy, które jest wręcz bezkonkurencyjne. Wybacz, Arturze...

Alan

ZDJĘCIE: JASON INGRAM
ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN ILLUSTRATION

eprasa.pl 7c0186ab79

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelna
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz,
Bożka Piotrowska,
Marta Karcz,
Grzegorz Falkowski,
Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

Gardeners' World UK
Head of Content – Kevin Smith
Commercial Director – Rachel Clare
Editor – Kay Maguire

Immediate Media Co Ltd
CEO – Sean Cornwell

Group Managing Director – Alex White

CFO/COO – Dan Constanda

Director, Supply Chain & Licensing – Alfie Lewis

Director International, Licensing & Top Gear Magazine, UK – Tim Hudson

Head of Licensing – Tom Shaw

Head of Partners, Brand Management & Ethical Compliance – Molly Hope-Seton

Head of Syndication – Richard Bentley

BBC Studios, UK Publishing
SVP, Global Licensing – Stephen Davies

Global Director Publishing – Mandy Thwaites

UK.Publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2026 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 4/2026

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

majowe wydanie

w sprzedaży pod koniec kwietnia

Sukulenty w ogrodzie

Glicynie: odmiany i uprawa

Polecane sklepy ogrodnicze

Krotoszyn
Szkółka Bielawni Anna Bielawna
63-700 Krotoszyn, Ordonówny 1/lok. 6
66 471 28 30 • biuro@szkolkabielawni.pl
www.sklep.szkolkabielawni.pl

Płońsk
Centrum Ogrodnicze Eljan
09-100 Płońsk, Skarżyn, Wyszogrodzka 14
603 984 504 • info@eljan.eu
www.eljan.eu

Nowodworce
Davis & Kryjan-Gardens s.c.
Centrum Ogrodnicze
16-010 Nowodworce, Kwiatowa 7
85 744 15 95 • ogrody@dkgardens.pl
www.dkgardens.pl

Tuczempy
Centrum Ogrodnicze Piotrów
Alicja Piotrów
37-514 Tuczempy, Kwiatowa 7
16 623 19 84 • kwiaty.piotrow@wp.pl
www.ogrodnictwo-piotrow.pl

W tych sklepach zawsze znajdziesz magazyn „Gardener's World. Edycja Polska" oraz wydania specjalne.
Serdecznie zapraszamy wszystkie sklepy ogrodnicze do współpracy B2B:
22 257 84 99 (godz. 10:00–14:00) • prenumerata@avt.pl

eprasa.pl 7c0186ad79

OGRÓD START

Nawozy skuteczne w każdej formie

Granulowane | Płynne | Rozpuszczalne

nawozyogrodnicze.pl www.facebook.com/ogrodstart www.instagram.com/ogrodstart

eprasa.pl 7c0186ab79

BOSCH

Technologia bliżej nas

System **Bosch POWER FOR ALL** – jeden akumulator do wszystkich narzędzi dla Twojego domu!

Jeden i ten sam akumulator 18 V do zasilania ponad 100 elektronarzędzi, narzędzi ogrodowych i sprzętu gospodarstwa domowego firmy Bosch, takich jak wkrętarki, wyrzynarki, sekatory, kosiarki, myjki, pompy ogrodowe, odkurzacze i wiele innych.

Więcej informacji na stronie:
www.bosch-diy.com/pl/pl

POWER FOR ALL 18V ALLIANCE

eprasa.pl 7c0186ab79